

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Indictio, Acta & Decreta Synodi Diœcesanæ Paderbornensis

Diözese <Paderborn>

Nevhvsii, [1688]

urn:nbn:de:hbz:466:1-36013

Paderborn

Ameyn

Ameyn

Ameyn

Ameyn Ameyn Ameyn

Ameyn

Ameyn

Ex Libris Caspari Heising

1822 d 22 Julu

Anna Catharina
Hilfmann
Hilfmann
Hilfmann

Schlesien
19. August
pater gerdwinj Parke Padj
pater antonn ex Nantfinken
pater Conradj Henning Bedrupstammer
pater levardt Reindij

205
15
1730
Carl Georg

24. July
Prof. Holler
Andree Liberman
Anna Maria Lovisa
ostermer
Schmucker

Ex libris Caspari Heising Vicar:
Schildesche v. 27 Juli 1817. für Grafenud.

Nunc ex libris Hammerßen. Decani
Wiedenbrugi 27. Junii 1856.

Rev. P.
Anna Maria Veltius
Jean Auguste Bernheim

Bücher-Verz. Nr. 785

Wilhelm Tipp
Paderborn

Nr. _____

Reihe _____

15/14385

06
IPCP
1020

ORDO AC SERIES
EPISCOPORUM
ECCLESIAE
PADERBORNENSIS.

Ab anno Christi DCCXCV.

AD ANNUM MDCLXXVIII.

	Anni	Obi- tus.
I. B. Hathumarus, è Primariâ apud Saxones Nobilitate natus, unus è duodecim obsidibus Regi Carolo Magno datus, ab eodemque Ecclesiâ Paderbornensi anno 795 Præfectus: Vir gravis, & eximiâ vitæ sanctimoniâ Præditus; sub quo constructum Collegium Canonicorum prope sumam Ædem. Sedit annis	20	815
II. B. Baduradus, ex Westfalîæ nobilitate, olim cum B. Hathumaro in Clero Herbipolensi enutritus, Præsul sanctitate vitæ, & rebus pro Ecclesia & Imperio præclare gestis inclutus; cujus studio corpora SS. Liborij Episcopi & Landelini Confessoris ad hanc Dicecesin translata. Præfuit	45	859.
III. B. Luthardus, Nobilis Dicecesis Paderbornensis, Episcopus innocentissimæ ac optimæ vitæ, Fundator illustri Canoniarum Virginum Collegij in Nienheerse, cui sororem suam B. Walburgem primam antistitem præfecit; rexit laudatissimè	27	886
IV. Biso, Vir integræ vitæ, & magnæ apud Imperatores auctoritatis, præfuit optimè ac utilissimè	22	908
V. Theodoricus I. Gubernavit hic Ecclesiam suam sumâ cum laude annis	7	915
VI. Unwanus, cujus prudentiâ invarijs concilijs & conventibus spectata. Sedit	20	935
VII. Dudo. Præfuit hic piè ac prudenter annis	25	960
VIII. Volmarus, è Corbejensi ad Visurgim Monasterio ad Episcopatum Paderbornensem assumptus, Vir Deo & Pontificio honore dignissimus. Sedit	23	983
IX. Retharius; Sub cujus gubernatione, anno Domini millesimo, conflavit major pars urbis Paderbornensis cum magnificâ Cathedrali Basilicâ à Carolo M. olim inchoata, libris item & privilegiorum diplomatibus ac alijs ornamentis omnibus. Rexit Ecclesiam suam sapientissimè	26	1009
X. B. Meinwercus, Comes Gelrius, alter Episcopatus Paderbornensis Fundator, utpote quem multis cum è propria hereditate, tum à S. Henrico consanguineo suo obtentis possessionibus ita locupletavit, ut è paupere divitem fecerit. Incinxit hic Civitatem Paderbornensem mœnibus, in eaque restauravit Ecclesiam Cathedralem, ædificavit & fundavit Collegium Canonicorum in Bustrorf, item Monasterium Ordinis S. Benedicti, Abdinchoff dictum. Habuit Gymnasium literis & pietate florentissimum, multaque alia præclarissimè instituit. Sedit annis	27	1036
XI. B. Rotho, Baro de Büren, ex Abbate Hirtzfeldenfi designatus à Conrado Salico Episcopus Paderbornensis. Ab hujus Episcopi benedictione fons, vulgò Rotherborn, ægris olim salutaris, adhuc hodiedum ad descensum summi templi prope curiam Decanalem monstratur. Laudabilissimè præfuit	16	1052
XII. B. Imadus, Nepos B. Meinwerci. Sub eo rursus magna pars urbis igne absumpta cum Cœnobio Abdinghoffensi & Cathedrali Ecclesia; quam tamen brevi instauratam consecravit, in eaque elevavit corpora primorum hujus		

Catalogus Episcoporum Paderbornensium

	Anni	Obi- tus.
	Sef- fion.	
hujus urbis Antistitum, ipse inter sanctissimos Saxoniae Episcopos suo aëvo jure recensitus. Præfuit optimè ac summa cum laude	23	1076
XIII. Poppo, Nobilis ab Holte, Præpositus antè Ecclesiæ Bambergensis. Consecravit hic cum S. Altmanno Episcopo Passaviensi, Ecclesiæ Paderbornensis olim Scholastico, Cœnobium Abdinghoffense, aliaq; Episcopalia munia præclare suis temporibus obivit, Vir magnæ inter suos auctoritatis, ac Zeli pro disciplinâ Cleri conservanda. Sedit	9	1084
XIV. Henricus I. Comes de Aslo. Pellitur hic è sede sua à Schismaticis, & præfuitur deinde Ecclesiæ Magdeburgensi. Paderbornensem Cathedram tenuit	5	—
XV. Henricus II. Comes Werlensis ab Henrico Rege intrusus, Schismaticus primùm, at deinde Ecclesiæ reconciliatus, Diœcesin suam bene gubernavit	38	1127
XVI. Bernardus I. è Nobili familia de Osede & Canonico Paderbornensi electus Episcopus, impetrat pro se suisq; successoribus usum Rationalis: condit Cœnobium Cisterciensium, Vulgo Hardehusen dictum: Liberalissimè juvat alios in fundandis Monasterijs, S. Mariæ, vulgo Marienmünster viro- rum, Gerdeni & Wilbacensi fœminarum Ordinis S. Benedicti: Videt de- nuo conflagrare magnam urbis partem cum Cathedrali Ecclesia, quam postea restauratam consecravit. Sedit hic integerrimæ castissimæq; vitæ antistes	33	1160
XVII. Evergillus, è Clero Paderbornensi electus, vir ætate & moribus gravis, qui quartum urbis suæ incendium magno animi mœrore spectavit. Præfuit	18	1178
XVIII. Sifridus, Præpositus antea majoris Ecclesiæ Paderbornensis, præful omni- bus carus, & ob modestiam, vitæ integritatem, canamque sapientiam ma- gnæ apud Principes & vicinos Comites auctoritatis. Episcopatum suum ad- modum feliciter administravit	7	1186
XIX. Bernardus II. Nobilis ab Osede, Antistes Apostolicæ Sedi addictissimus, idemque religiosissimus, & integerrimæ vitæ, cui primæ semper cura fuit, Cleri & religiosorum conservare disciplinam, fovere pauperes, & jus omni- bus dicere. Præfuit fideliter & feliciter annis	17	1203
XX. Bernardus III. ex eadem nobili familia ab Osede, Præful magni Zeli, & va- riorum Cœnobiorum eximius benefactor; sub quo Cathedrale Canonico- rum Collegium non modò Comitum & Nobilium filijs, sed & viris in omni genere literarum eruditissimum. Rexit	20	1223
XXI. Oliverius, olim Scholasticus Paderbornensis, è nobilitate Westfalica oriundus, vir potens opere ac sermone, & plurium gloria mirabilium illu- stris, translatus deinde ad sedem Sabinensem, & Cardinalium Collegio adscriptus. Sedit Paderbornæ	3	—
XXII. Willebrandus Comes Oldenburgicus, ad Ultrajectinæ gubernationem Cathedræ paulò post electionem Paderanam vocatus, Diœcesi Paderbor- nensi utiliter prudenterque præfuit	2	—
XXIII. Bernardus IV, Comes Lippiensis. Primus hic, qui communem Canoni- corum vitam habitationemque in unâ claustrî disciplina à majoribus accep- tam dissolvi passus est; Præful ceteroqui modestia animi, integritate vitæ, & liberalitate in egenos Ordinumque religiosorum Cœnobia egregius; qui & magna omnium ordinum concordia & bona cum vicinis pace Ecclesiam suam administravit annis	19	1247
XXIV. Simon I. Bernardi præcedentis Nepos. Dedit hic facultatem Warbur- gensibus, utrumq; oppidum suum muris incingendi: Celebrandum solen- niter in Diœcesi sua sanxit festum undecim millium Virginum: Varia de- mum fortuna usus præfuit Ecclesiæ suæ	31	1277
XXV. Otto Comes Ritbergensis, Vir acris ingenij & præcelsi animi, quo rebel- lantem urbem Paderbornensem compescuit, & varias cum vicinis Principi- bus controversias feliciter composuit; benè adhæc de religione meritis, quam disciplina Cleri, Cœnobiorum flore, & avita populi pietate integram conser-		

Catalogus Episcoporum Paderbornensium.

	Se- sion.	Anni Obi- tus.
confervavit, auxitque introducto in oppidum Warburgense conventu FF. Prædicatorum, Episcopatum suum magna ordinum concordia gubernavit	30	1380
XXVI. Guntherus, Comes Swalenbergensis, electus antehac Archiepiscopus Magdeburgensis, vir maturitate ætatis, modestia, prudentia, atq; omnium pontificalium virtutum ornamentis conspicuus, ultrò cedit, & Cathedram æmulo relinquit. Præfuit annis ferè	3	—
XXVII. Theodoricus II, gente Hassus ex Dynastis Iteranis, Episcopatum suum magna tranquillitate, magnoque ejusdem bono administravit	10	1320
XXVIII. Bernardus V, Comes Lippiensis; hic temporali juxta ac spirituali Diocesis suæ bono intentus, instituit Parochias, celebravit Synodos, insurgentes contra se Civitates Paderbornensem & Warburgensem ad obsequium adduxit, dissidentes alias urbes composuit, sancivit cum Capitulo Cathedrali, ne quis indignus ad id admittatur, pluraq; alia patriæ utilia constituit, verè magnanimus ac victoriosus Princeps. Præfuit	19	1340
XXIX. Balduinus Comes de Steinfeld, qui Ecclesiæ suæ acquisivit Castrum Bredenborn, & partem Comitatus Swalenbergensis & Oldenbergensis: instituit festum conceptionis B. Virginis: promovit cultum Ven. Sacramenti decretâ annua Supplicatione Sedit	21	1361
XXX. Henricus III. Dynasta Spegelius, ex Defenberg, Abbas antea Corbejensis, & Coadjutor Paderbornensis, Princeps generosi animi, ideoque ab Imperatore constitutus defensor Ecclesiæ Hildesienfis, & ab Electore Coloniensi Mareschallus Ducatus Westfalæ; Diocesis suam contra hostes egregiè defendit, in eaque excepit Carolum IV. Imperatorem. Præfuit	20	1380
XXXI. Simon II, Comes Sternebergius, Cathedralis antea Ecclesiæ Decanus, telo confossus obit in obsidione arcis Brobekianæ. Præfedit annis	8	1389
XXXII. Robertus, Guilielmi Ducis Montensis major natu filius, unanimi Canonicorum consensu è Paravienti ad Paderbornensem Episcopatum postulatus, Princeps quàm juvenis ætate, tam maturus judicio & virtute, extinguitur in obsidione Batbergæ. Sedit	6	1394
XXXIII. Joannes Comes de Hoja. Is superatis Ecclesiæ suæ hostibus Batbergicis, transit deinde ad Ecclesiam Hildesiensem, à Gerardo cognato suo, ejus loci Episcopo, in Coadjutorem assumptus. Rexit Episcopatum Paderb. añis	5	—
XXXIV. Bertrandus, Italus, Ferrariensis, à Pontifice nominatus, at rejectus à Paderbornensibus, & mox in Italiam regressus, fuit in Diocesi vix anno	1	—
XXXV. Wilhelmus Dux Montium, à Clero electus. Edidit hic statutum de obedientijs Canonicorum: reformavit Cænobium Bodecense, pulsit secularibus virginibus, & introductis Canonicis Regularibus: devicit Comites Spiegelbergicos & cives Hamelenses: composuit Electorem Coloniensem Delbrugiam invadentem; at tandem exauctoratur à suis, postquam Diocesis gubernasset annis	16	—
XXXVI. Theodoricus III. Comes Morsanus & Archiepiscopus Coloniensis. Conatus hic Diocesis Paderbornensem Archidiocesi Coloniensi perpetuo conjungere; at obstiterunt Status patriæ, & à proposito tandem depulerunt. Gessit deinde diuturnum cum Sufatensibus bellum. Præfuit annis	47	1463
XXXVII. Simon III. Comes Lippiæ, qui post bella cum Landgravijs Hassiæ & Mindensibus gesta, administrationem Diocesis transtulit in Hermannam Archiepisc. Colon. Sedit	36	1498
XXXVIII. Hermannus I. Landgravius Hassiæ, Archiepiscopus Coloniensis, Princeps pacificus, præfuit	10	1508
XXXIX. Ericus Dux Brunsvicensis & Grubenhagius, Princeps pace ac justitia nemini secundus, è Canonico Paderb. postulatur ad Cathedram Osnabrugensem, deinde ad Paderbornensem, ac demum ad Monasteriensem. In Diocesi Paderbornensi tumultuantes adversum Canonicos cives sedavit:		

Catalogus Episcoporum Paderbornensium.

	Anni	Obi- tus.
vit; Comitatum Pyrmontanum Ecclesiæ suæ restituit, datum deinde in feudum Comitibus Spigelbergicis: magnam partem arcis Neuhananæ exstruxit. Rexit	23	1532
XL. Hermannus II. Comes de Weida, & Elector Colonienfis, ob hæresin à Pontifice exauctoratus, cedit, postquam hanc Diœcesin gubernasset	14	—
XLI. Rembertus à Kerfenbroch, unanimi Canonicotum consensu electus, Pontifici carus, ideoque libenti animo ab eo confirmatus. Diœcesin magna clementiæ ac justitiæ laude gubernavit; quàm cum contra irrupentem hæresin pro voto defendere non posset, mœrore animi contabuisse creditus est. Sedit annis	21	1568
XLII. Joannes II. Comes de Hoja, Episcopus simul Monasteriensis & Osnabrugensis, Cameræ antea Spirensis Præses, vir multiplici eruditione & linguarum peritia ad stuporem celebris, & ob insignes animi dotes summis quibusque commendatus. Præfuit	6	1574
XLIII. Salentinus Comes Isenburgicus, & Elector Colonienfis, Episcopatu renunciat post annos ferè	4	—
XLIV. Henricus IV. Dux Lauenburgicus, Archiepiscopus Bremensis & Administrator Osnabrugensis, sub quo plenam hæresis naçta libertatem, urbem & Diœcesin misere vastavit. Ex equo deinde Princeps hic hæreticus deturbatus, fractaque cervice mortuus, Diœcesin sanioris animi Episcopo gubernandam reliquit, postquam rexisset annis	8	1585
XLV. Theodorus à Fürstenberg, Præpositus antea majoris Ecclesiæ, ita de Diœcesi meritis, ut Pater Patriæ sit appellatus. Princeps hic justitiæ tenacissimus, nullum ferè vitium reliquit inultum, cui & patria debet, quod ab erroribus ad sanam fidem sit reducta. Urbem Paderbornensem rebellantem ad obsequium coëgit, in eaque Collegium pro Patribus Societatis JESU & Academiam juventuti erudiendæ fundavit, ratumque habuit, ut PP. Capucini in eandem introducerentur. Diœcesin multo ære alieno liberavit, & exstructis restauratisque arcibus exornavit: Cathedralem Ecclesiam annuis pluribus redditibus locupletavit, pluraque alia Principe ac Episcopo digna egit. Præfuit annis	33	1618
XLVI. Ferdinandus I. Dux Baviariæ, Elector & Archiepiscopus Colonienfis, Episcopus simul Monasteriensis, Hildesienfis & Leodiensis; sub quo Diœcesis Paderborn. stetit tuta, ne in inhiantium hæreticorum manus dilaberetur; idemque curavit, ut direptas ab A catholicis Halberstadiensium Principe Christiano S. Liborij Tutelaris sui reliquias reciperet. Administravit hic optimus Princeps Diœcesin Paderbornensem	32	1650
XLVII. Theodorus Adolphus à Reck, Præpositus antea Majoris Ecclesiæ Paderbornensis, vir eximia rerum agendarum prudentia, & rara in Deum ac Cœlites pietate inclytus, qui devastatam plurimorum annorum bellis nactus Diœcesin, ita in temporalibus ac spiritualibus eam gubernavit, ut restituisse dici possit. Præfuit annis	10	1661
XLVIII. Ferdinandus à Fürstenberg, absens electus, cum Romæ Pontifici à cubiculis deserviret. Antistes hic literarum amantissimus, & zelosissimus propagandæ fidei & divini cultus plura templa vel instauravit vel plane è fundamentis erexit: multas in varijs orbis partibus missiones magno sumptu fundavit: Exædificavit templum & monasterium PP. de Observantia Paderbornæ, & PP. Capuccinis Braculenæ: insigni argentea supellectile exornavit Cathedralem templum Paderbornense, & Monasteriense, ubi & antea Episcopus electus fuerat. Administravit Diœcesin Paderborn.	23	1683
XLIX. Hermannus Wernerus L. B. Wolff Metternich ex Gracht Præpositus Ecclesiæ Hildesienfis, & Decanus Paderbornensis, unanimi Canonicorum consensu electus Anno 1683, 15 Septembris. Cui modo Diœcesin Paderb. gubernanti, longam omnes vitam & felix regimen apprecantur.		

INDICTIO,
ACTA & DECRETA
Synodi Diœcesanæ Paderbornensis,

P R Æ S I D E N T E

REVERENDISSIMO AC CELSISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

D. HERMANNO
WERNERO

DEI ET APOSTOLICÆ SEDIS GRATIA EPISCOPO
PADERBORNENSI, S. R. I. PRINCIPE, COMITE PYRMONTANO,
ET PRÆPOSITO CATHEDRALIS ECCLESIAE
HILDESIENSIS &c.

Celebrata X. Junii Anno Dominica Incarnationis

M D C L X X X VIII.

N E U H U S I I

Imprimebat JOANNES TODT, Typographus Aulicus suæ Celsitudinis
Paderbornensis.

INDICTIO

ACTA & DECRETA

Synodi Diocesis Paderbornensis

PER SEPTENNIO

REVERENDISSIMO AC CELESTINO PRINCIPIS AC DOMINI

D. HERMANNO

WERNER O.

DEI ET APOSTOLICAE SEDIS GRATIA EPISCOPO

PADERBORNENSIS S. R. I. PRINCIPIS COMITIS PYRMONTENSIS

ET PRÆPOSITO CATHEDRALIS ECCLESIE

MINDENENSIS AC

CELESTINI PRINCIPIS AC DOMINI

MDCCXXXIII

M D C C X X X I I I

Imprimetur JOHANNES TÖDT, Typographus Aulicus in Collegio

Paderbornensi

INDICTIO S. SYNODI DIOECESANÆ
PADERBORNENSIS.

HERMANNUS
VVERNERVS

Dei & Apostolicæ Sedis Gratia Episcopus Paderbornensis, S. R. I. Princeps,
Comes Pyrmontanus, & Cathedralis Ecclesiæ Hildesienfis
Præpositus &c.

Niversis ac singulis Abbatibus, Præpositis, Decanis, Abbatissis, Prioribus, Archidiaconis, Capitulis, Conventibus, Cathedralis & Collegiatarum, regularium & sæcularium parochialiumq; Ecclesiarum Rectoribus, totiq; Clero, Clericis & Tabellionibus publicis quibuscunque per Civitatem & Diœcesim Nostram Paderbornensem ubilibet constitutis, qui de jure antiquo, vel consuetudine Diœcesanæ Synodo interesse tenentur, salutem in Domino sempiternam.

Sollicitudo Ecclesiæ & universi gregis Nostri Paderbornensis, velut instantia Nostra quotidiana, cum nullam gravissimi muneris partem omittere sinat, tum præcipuè & vehementer urget, ut Synodum Diœcesanam, quæ inter primarias functiones Episcopales merito numeratur, & multis nominibus excellit, juxta saluberrimum Tridentini Concilij decretum celebremus, Quocirca quod ab initio regiminis Nostri in animo habuimus, cum consilio & assensu Capituli Nostri Cathedralis Synodum Diœcesanam in feriam quintam post festum Pentecostes, quæ erit decima Junij currentis anni, indicimus, omnesque Ecclesiastici status viros, qui de jure vel consuetudine Synodis interesse tenentur, in Domino invitamus & hortamur, nec non sub pœnis & censuris contra contumaces infligi solitis præcipimus & mandamus, ut feriâ quartâ post festum Pentecostes, quæ erit nona Junij, in Civitate Nostra Paderbornensi, horâ quartâ pomeridianâ, compareant, nomina sua in scripto Vicario Nostro & Archidiaconis exhibeant ac deinde decima ejusdem mane ad pulsus majorum campanarum in Ecclesia Nostra Cathedrali & quidem in decente habitu convenient, Sacro Missæ officio de Spiritu S. celebrato, & divino numine implorato, una nobiscum tractaturi & conclusuri, quæ ad Dei omnipotentis gloriam, Diœcesis Nostræ incrementum, atque totius Cleri & populi mores & disciplinam informandam & promovendam necessaria & utilia videbuntur. Mandamus præterea ut Pastores antecedenter ægrotos, si qui sint, visitent, eosque vicinis sacerdotibus commendent: serio etiam moneant populos sibi commissos, ut diligenter pro felici Synodi hujus successu orent, ferijs Pentecostalibus recitando cum suis parochianis Litanias de omnibus Sanctis, quàm, ut magis omnes ad eam alligantur S. D. N. Innocentius hujus nominis Papa XI. plenarijs omnium peccatorum indulgentijs decorare voluit juxta sequentis brevis tenorem.

INNO.

INNOCENTIUS PAPA XI.

Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem & Apostolicam benedictionem. Cum, sicut accepimus, in Ecclesia Cathedrali Paderbornensi, prima sacra Synodus benedicente Domino prope diem celebranda sit, Nos, ut opus tam piuum majori cum fructu ac devotione fiat, omnibus utriusq; sexus Christi fidelibus verè pœnitentibus & confessis ac sacra Communione refectis, qui dictam Ecclesiam die, quâ dicta prima Synodus inchoabitur, ac singulis diebus illius actualis celebrationis devote visiterint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad Deum preces effuderint, plenariam semel omnium peccatorum suorum Indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus, presentibus post celebrationem primæ sacre Synodi hujusmodi minimè valituris. Volumus autem, quod si pro impetratione, presentatione, admissione seu publicatione presentium aliquid vel minimum detur, aut sponte oblatum recipiatur, presentes nulla sint. Datum Roma apud S. Petrum sub annulo piscatoris, die XIII. Maij M DC LXXXIV. Pontificatus Nostri anno octavo.

Gratis pro Deo & scriptura.

J. G. Slufius.

Quare omnes & singulos Parochos & Clerum universum in Domino hortamur, ut præviâ Confessione sacramentali, & juxta laudabilem aliarum Ecclesiarum morem & consuetudinem, in sacro Pontificali ipsa die Synodi celebrandæ, superpelliceo & stolis induti (si sacerdotes fuerint) alij vero in clericali habitu sacram Communionem reverenter percipiant, & similiter subditos suos ad veram peccatorum suorum Confessionem, & sacre Communionis sumptionem seriò hortentur, ut plenariam hanc peccatorum Indulgentiam & remissionem dignè consequi mereantur. In quorum omnium & singulorum fidem hoc Edictum manu Nostra signatum, & sigillo munitum, publicè proponi & legitimæ executioni demandari iussimus. Dat. in Arce Nostra Episcopali Neuhufana 10, Maij 1688.

Hermannus Wvernerus.

L. S.

INDICTIO

INNO

INDICTIO SACRÆ SYNODI DIOECESANÆ
PADERBORNENSIS.

HERMANNUS WERNERUS

Dei & Apostolicæ Sedis Gratia Episcopus Paderbornensis, S. R. I. Princeps,
Comes Pyrmontanus, & Cathedralis Ecclesiæ Hildesienfis
Præpositus &c.

um literæ citatoriæ hunc in modum non tantum in Diœcesi Paderbornensi, verum etiam in locis Archidiœcesis Colonienfis, Ecclesiasticæ jurisdictioni Paderbornensi subjectis, in territorio Corbejensi, nec non Bilfeldiæ, alijsque locis ad præfatam jurisdictionem spectantibus debite ac sufficienter intimatæ, promulgatæ atq; in diversis locis ad valvas Ecclesiarum affixæ fuissent; Pridie ejus diei, quâ celebranda erat Synodus (erat nona Junij) citati magno numero partim in Cancellariâ coram D. Vicario in Spiritualibus Generali, partim in Residentijs Archidiaconorum comparebant, nomina sua secundum Archidiaconatum distinctionem in scripto exhibentes.

Eâdem die, horâ quintâ pomeridianâ usque ad sextam omnes templorum campanæ ad horæ spatium per urbem Paderbornensem concrepabant;

Die Posterâ, quæ erat decima Junij, feria post Dominicam Pentecostes quinta, anni millesimi sexcentissimi octuagesimi octavi, horâ quartâ matutinâ in Cathedrali Ecclesiâ S. LIBORII matutarum precum & horarum minorum Officium de more decantabatur, ac sub his Missæ sacrificium ad summum altare legebatur.

Horâ sextâ major Cathedralis Ecclesiæ campana Synodi futuræ index insonabat, quam communis aliarum per urbem campanarum compulsatio subsequēbatur, atque ad septimam usque horam tenebat; Intereâ totus Clerus cum habitu, vestitu & tonsurâ Clericali unius cujusque dignitati, ordini ac statui congruis in Cathedrali conveniebat.

Horâ septimâ bini & bini ad S. Brigidam exeuntes pergebant ad aulam Illustrissimi, præcedebant pedelli & scholares, quorum quatuor vexilla portabant, post hos duo Thuriferarij, Ceroferarij duo, Diaconus cum Subdiacono librum missalem clausum portante in rubeis Dalmaticis incedebant, deinde Chorales & Cantores, duo Vicarij in pluvialibus rubris, Pastores, Clerus Urbanus ex Collegiata SS. Apostolorum Petri & Andreæ & Cathedrali ordine suo, hos sequabantur Canonici Bustorpiani, Diaconus cum cruce argenteâ, & demum Capitulum Cathedrale. Quos omnes eodem ordine ad Ecclesiam per paradisum redeuntes Reverendissimus & Illustrissimus Princeps & Episcopus cappâ Pontificali super rochetto indutus sub baldachino à quatuor Nobilibus aulicis portato sequebatur, post quem reliqui de familiâ Illustrissimi procedebant.

Ingressæ paradisum Illustrissimæ suæ Celsitudini per Reverendissimum & perillustrem Dominum FERDINANDUM à PLETTENBERG Decanum Cathedralis Ecclesiæ Paderbornensis dabatur aspergillum, quo sibi primùm deinde alijs ex Capitulo Cathedrali circumstantibus aquam lustralem aspergebat I. S. C. quæ mox per majorem januam Ecclesiam ingressa sub organi & tubarum sono per chorum omnibus transeunti sibi genua incurvantibus benedictionem elargiens, ad genuflexorium antè altare majus paratum pergebat, in quo procumbens sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum adorabat, quod & cæteri omnes imitabantur, ubi cum paululum orasset, ad thronum cum baldachino rubeo ad cornu Evangelij præparatum I. S. C. concedebat, ibique paramentis rubeis augustissimum Missæ sacrificium de Spiritu sancto pro felici auspicio pontificaliter cantatura inducebatur, atq; ita parata ex throno ad altare procedens Missam exordiebatur, cui tres Canonici ex Capitulo majori unâ cum Illustrissimæ suæ Celsitudinis Vicario Generali, rubeis similiter paramentis parati & eo modo, ut in Cærimoniali Episcoporum, inserviebant.

Sub Missâ Confessione per Diaconum ad cornu Epistolæ stantem decantatâ I. S. C. omnibus & singulis ibi ex Clero præsentibus Sacram Synaxin porrigebat.

Divino officio solemnè more finito I. S. C. ad thronum, & ex hoc, Orario seu Rationali, Casulâ, Dalmaticâ, Tunicella, Manipulo, & Chyrothecis prius depositis, Pluviali verò, mitrâ ac baculo pastorali reassumptis ad altare pergebat, & in primo ejus gradu, cantato per Diaconum, **Orate**, cum omni Clero genuflexo, per modicum spacium flexis genibus orabat.

Oratione hac finitâ, genuflexo adhuc Illustrissimo Principe, duo Vicarij in choro cappati intonabant Antiphonam **Exaudi &c.** & Psalmum **Salvum me fac Deus &c.** Choro prosequente, uti in Pontificali Romano.

Sub Psalmo Reverendissimus in faldistorio in plano altaris parato versâ ad Clerum facie cum mitra confidebat.

Expletis illis I. S. C. mitrâ depositâ ad altare versa stans subjungebat ex pontificali orationem **Adsumus &c.** cum subsequenti **Omnipotens sempiterne Deus &c.**

Post hæc prænominati duo Vicarij Litanias de omnibus Sanctis inchoabant & respondentibus Clericis cantabant usque ad verba: **Ut omnibus fidelibus defunctis &c.** Post quæ I. S. C. Synodo, uti in pontificali, benedicebat, factâ benedictione & genuflexo rursus Episcopo Vicarij Litanias reassumptas absolvebant, quibus Illustrissimus Collectam ex pontificali, **Da quæsumus &c.** subjungebat.

Deinde Cantato per Diaconum cum consuetis cærimonijs Evangelio secundum Lucam: **Convocatis Jesus duodecim Apostolis &c.** Illustrissimo cum toto Clero stante, duo Vicarij antiphonam **Regina cœli lætare &c.** intonabant, & eâ à choro expletâ, præcipientibusque Diacono & Subdiacono versiculum, **Gaude & lætare &c.** I. S. C. orationem consuetam sine mitrâ cantabat.

Rursus duo Vicarij incipiebant; **Sint lumbi vestri præcincti &c.** ex responsorio octavo de Comm. Conf. Pont. & præcipientibus iterum Diacono & Subdiacono **Justum deduxit Dominus &c.** ab Illustrissimo Collecta de S. LIBORIO subjungebatur.

Expletâ hac oratione Illustrissimus ante faldistorium genuflexus hymnum, **Veni Creator Spiritus &c.** incipiebat, ac primo versu finito, cum omni Clero surgebat, ac hymno ita per Choros absoluto, cantatoque per Diaconum & Subdiaconum **Emitte Spiritum &c.** Illustrissimus Collectam **Deus qui corda fidelium &c.** cantabat.

Quibus omnibus solemnè ritu completis, ac sæcularibus, quorum non intererat, choro excedere jussis, I. S. C. in throno in medio Presbyterij aptato, Reverendissimi verò Capitulares in sedilibus ab utroque Illustrissimi latere per semicirculum positos confidebant, cæteri verò omnes per ordinem & loca in choro collocabantur.

Ac primùm cum suo ordine singuli consedissent, ab I.C.S. Vicarius in Spiritualibus Generalis nutu mandatum accipiebat interrogandi præsentés, an placeret eis inchoare Synodum, quod is faciebat his conceptis verbis:

Reverendissimus in Christo Pater & Illustrissimus Princeps ac Dominus Noster **HERMANNUS WERNERUS** Episcopus Paderbornensis, S. Rom. Imp. Princeps & Comes Pymontanus &c. Dominus Noster Clementissimus, per me interrogat omnes & singulos Dominos Prælatos & alios quoscunq; ad hanc Synodum legitimè vocatos, an ad Dei omnipotentis laudem & gloriam, Ecclesiæ Catholicæ decorem, & Episcopatus Paderbornensis incrementum Synodus Diocesana Paderbornensis legitimè indicta, convocata, & congregata eis aperienda videatur.

Atque

Atque omnibus unâ quasi voce respondentibus, Placet: I. S. C. Synodum aperiendam esse, his verbis decernebat :

In nomine igitur sanctissimæ & individuæ Trinitatis Patris & Filij & Spiritus sancti, Nos HERMANNUS WERNERUS Episcopus Paderbornensis, S. Rom. Imp. Princeps & Comes Pyrmontanus &c. ad Dei omnipotentis ac Beatissimæ Virginis Dei Matris & S. LIBORII Episcopi & Confessoris Patroni nostri laudem & honorem pronunciamus & decernimus, hanc Synodum Diœcesanam Paderbornensem legitimè à nobis indictam, convocatam & congregatam aperiendam esse, prouti eandem aperimus, apertamque esse declaramus; faxit idem omnipotens Deus pro suâ misericordiâ, precibusque Virginis Beatissimæ, ac ejusdem S. Patroni nostri, aliorumque Sanctorum, ut, quemadmodum speramus, ex hoc sacro cœtu lumen & Spiritum omnes reportemus, ad officia nostra secundum voluntatem Dei peragenda.

Hoc responso accepto idem Vicarius Episcopi I. S. C. pro denominandis ministris Synodi ita alloquebatur :

Reverendissime in Christo Pater & Illustrissime Princeps, Domine clementissime, in Synodis celebrandis laudabilis est consuetudo, ut aliqui viri prudentes & graves Ecclesiastici deputentur, qui procurent, ut omnia ritè decenterque fiant, ac totius Synodi acta fideliter conscribantur; Quare Illustrissimam Celsitudinem vestram humillimè rogo, pro hujus Synodi congregatæ promotione, ut viros aliquot idoneos, Promotores, Secretarium & Actuarium sive Notarium in partem sollicitudinis suæ publicè deputare ac nominare dignetur.

Ad quæ I. S. C. sese resolvebat sequentibus verbis :

Eligimus, nominamus & deputamus te Jodocum Frihoff SS. Theol. Doctorem, Vicarium nostrum Generalem,

Te Conradum Roberti SS. Theol. Doctorem, Præpositum ad S. Udalricum in promotores.

In Secretarium hujus Synodi nostræ, te Henricum Leonem Bölen SS. Theol. Doctorem, Parochialis Ecclesiæ Bockensis Rectorem.

In Actuarium & Notarium verò te Georgium Holtmeier Ecclesiæ Cathedralis Beneficiatum & Notarium Apostolicum.

Deputati hi Domini Promotores in mensa, quæ ad Illustrissimi dexteram, Secretarius verò & Actuarius in eâ, quæ ad sinistram in sine Presbyterij posita erat, confidebant, tunc I. S. C. Synodum alloquebatur conceptis his verbis :

Venerabiles Confacerdotes & fratres nostri charissimi &c. Ut in Pontificali.

Quo absoluto primus Promotorum D. Vicarius Generalis decretum de non discedendo legebat sub hoc tenore :

Reverendissimus in Christo Pater, Princeps HERMANNUS WERNERUS Episcopus Paderbornensis, Dominus Noster clementissimus sub poenâ Excommunicationis omnibus & singulis præcipit & man-

& mandat, ne eorum quisquam à Civitate Nostrâ Paderbornensi discedat, antequam hæc Nostra Diœcesana Synodus de more absoluta ac dimissa sit, absque licentiâ Illustrissimæ Celsitudinis suæ concessâ, sed huic Synodo, synodalibusque actionibus, sessionibus ac conventibus quibuscunq; omnes & singuli intersint, eâdem excommunicationis pœnâ propositâ.

Hoc mandato præmissio per Actuarium reproducebantur literæ citatoriæ ad Synodum, cum protestatione factæ sufficientis insinuationis.

Ut verò de præsentium & absentium distinctione constaret, I. S. C. demandabat Actuarius, ut omnium & singulorum nomina legeret; Quod & fiebat.

Cumquæ compereretur, nonnullos abesse, secundus Promotorum hujusmodi absentiam & notî comparentium contumaciam accusabat, atque in pœnas Canonicas incidisse declarari petebat, his verbis:

Reverendissime & Illustrissime Princeps, Domine Clementissime, cum jam dies decima Junij hujus anni millesimi, sexcentissimi, octuagesimi octavi advenerit, quâ omnes & singuli Ecclesiastici ordinis homines hujus Civitatis & Diœcesis Paderbornensis ad præscriptum legitimè moniti, Synodo huic jam præsentibus adesse debent, cumque diversi non paruerint, sed usque adeò vel negligentes vel contumaces fuerint, ut neque præsentibus adsint, neque verò juri impedimenti excusationem vel causam aut nuncium miserint, idè pro muneris mei officio Ego Conradus Roberti SS. Theol. Doctör, hujus Synodi Promotor eorum contumaciam accuso, & hoc insto apud Reverendissimam & Illustrissimam Celsitudinem vestram, ut eos tanquam contumaces, in pœnas Canonicas incidisse declaret, ac nihilominus horum absentiam & contumaciam non obstante ad ea in hac Synodo procedi decernat, quæ pro honore Dei, morum reformatione, ac disciplinâ Ecclesiasticâ necessaria videbuntur.

Ad hoc I. S. C. sic interloquebatur:

Decernimus, ut non obstante contumaciâ non comparentium, nihilominus in Synodo procedatur, tractetur & determinetur, prout illud ad majorem Dei Gloriam & Ecclesiæ utilitatem expedire visum fuerit, pœnas verò Canonicas in contumaces statutas, ad ulteriorem deliberationem pro hac vice suspendimus.

Subsequēbatur deinde ex suggestu Concio Synodalis, quam habebat Adm. Reverendus & Eximius Pater Hillebrandus Schulenberg Societatis JE SU, SS. Theol. Doctör, ejusdemque ordinarius Professor de disciplina Ecclesiastica & statu Clericali.

Attendite vobis et universo Gregi Aëb. 20.

QUando munus dicendi ex hoc loco imponi humeris meis sentiebam, propè aberat, quin Hieremiæ Prophetæ ad divinam Hebræorum genti voluntatem intimandam cœlitus destinati excusationem arriperem. Ita enim apud me statuo, nihil hîc adferri oportere, quod juvenilem in dicendo copiam, aut impolitam Oratoris ruditatem sapiat; sic, ut vel dictionis argumentum plus æquo exaggeretur, vel ejusdem dignitas imperito dicendi genere magis obfussetur, quàm inclarescat. Atque hoc est, quod in eam me voluntatem hodie induxit, ut, quidquid hoc loco allaturus sum, illud, si ratio se solâ non convincat, ex ipsis sacrarum literarum monumentis, Conciliorum decretis, sanctorum Patrum assertionibus, vel magno-

magnorum virorum habitis ad Clerum sermonibus haurirem. Argumentum dictionis suggerit brevis & nervosa ad Clerum Ephesinum Mileti à Gentium Doctore collectum adhortatio, contenta verbis superiùs allatis; Attendite vobis & universo Gregi. Pauca verba, sed multa & grandia subillis latent Mysteria: quæ dum ex parte eruere conor; patiamini, rogo, ut orationi meæ dignissima vestra autoritas & gratia gratiam addat & autoritatem. Attendite vobis, & universo Gregi. Sibi attendit, qui à vitijs & pravis consuetudinibus animam servat immunem, & virtutibus statui suo convenientibus debitè exornat. Hanc veritatem sine ulteriore indagine approbat ipsa ratio. Gregi attendit, qui salubria ei pascua suppeditat. Ita me docet D. Chrysostomus hom. de eo, qui incidit in latrones. Si apud alios verba facerem, laborandum foret, ut quisnam hic Grex sit, uberiùs explicarem: verùm cum nemini ignotum sit, Gregem hîc esse cœtum fidelium; in hoc unum præfens dictio intender, ut quâ ratione Clero incumbat fidelium Gregi bona pascua ministrare, quæ cum sui curâ conjuncta sint, paucis exponat.

Optima ovium pascua sunt exempla teste Greg. 1. p. Pastor. cap. 3. Verè optima pascua, quæ quamdiu præbent, quorum est pascere, tamdiu ita sibi attendunt, ut fidelium Gregem non negligant, & ita curant Gregem, ut sui memoriam non deponant, ac proinde simul implent hæc duo, quæ in allata superiùs adhortatione ad Clerum Ephesinum D. Paulus est complexus. Subeat animum memoria illorum temporum, quibus sub exordium nascentis Ecclesiæ Hebræorum populo Christi Evangelium per Apostolos annunciabatur. An ulla fuit inter homines Natio, quæ proprijs commodis magis intenta esset, aut bonis alienis inhiaret ardentius? & tamen calescente adhuc DEI sanguine, quem inter latrones non ita pridem affixerat Cruci, eò usque deducta est, ut nullus eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse diceret, sed essent illis omnia communia. Act. 4. Hîc ego interrogo, quis rem tam novam, & huic Genti tam difficilem persuaserit Demosthenes? quodnam os aurum inflectere potuit capita illa ferrea, ut è manibus dimitterent collectas opes, & ad pedes Discipulorum ultrò deponerent? Syllogissimi Exemplorum, respondit aliquando coràm Pontifice & purpuratis Ecclesiæ Patribus famosus Orator, syllogissimi exemplorum tantopere præpollebant, ut vim eorum nemo potuerit retundere: pedes nudi Discipulorum erant magnes divitiarum, ut certatim ad illam aram nuditatis opes & prædia immolarentur. Tanta est in hominum animos exempli Clericalis virtus. Qui in solem venerit, inquit Seneca Epist. 108. licet non in hoc venerit, colorabitur: qui in unguentaria taberna resederunt, & paulò diutius commorati sunt, odorem secum loci ferunt. Ex his ego non ad Philosophum cum Seneca, sed ad Clericum facio consequentiam: Sic in Prælati & Clericis virtutes efflorescere non possunt, quin eæ ad subditos & laicos sensim perveniant. Ita me sentire jubet Tridentina Synodus Sess. 22. de Reform. Cleri, cap. 1. his verbis: Nihil est, quod magis ad pietatem ac DEI cultum assiduè instruat, quàm eorum vita & exemplum, qui se DEI Ministerio dedicârunt: cum enim à rebus seculi in altiorem sublatis locum conspiciuntur, in eos tanquam in speculum reliqui oculos conjiciunt, ex ijsque sumunt, quod imitentur. Hucusq; Concilium. Compertum omnibus, quantum status Clericalis in hoc mundo præ cæteris emineat. Coalescit ille potissimum ex supremo post CHRISTUM militantis Ecclesiæ capite, ex Episcopis, Prælati, Canonicis, Parochis, Sacerdotibus. DEUM immortalem! quanta horum omnium dignitas! quanta Majestas impositi muneris! summus Pontifex CHRISTI JESU in terris vices obtinet: Episcopi in apice perfectionis vi officij consistentes concreditam sibi Diocesi paternâ directione ac sollicitudine moderantur: Excessus subditorum curâ suâ prævertunt, & corrigunt Prælati: vitam juxta normam Canonum, in quibus rectè vivendi methodus eleganter depingitur, juxta etymon nominis sui profitentur Canonici: commissas sibi oves in oculis suis quodammodo semper circumferunt Parochi, quando in sacramentorum administratione, ubi res & tempus postulaverit, indefessos se exhibent, è cathedris contra vitia detonant, studium virtutis sine intermissione commendant, & ut omnia colligam in epitomen, ita pervigilant pro Grege, quasi pro singulorum animabus rationem reddituri: Sacerdotes ad aram sistunt præsentem, & sacris manibus tractant ipsum DEI filium: quid multa? in sortem divini Numinis transferunt Clerici universi teste Hieron. Ep. 2. ad Nepotian. his verbis: Κληρῖς Græcè, Latine fors interpretatur: propterea vocantur Clerici, vel quia de sorte sunt Domini, vel quia Dominus ipse pars id est fors Clericorum est. Unde meritò exclamat S. Carolus Boromæus numeris omnibus absolutum bonorum Præsulum Exemplar Concione 3. Quam ipsemet habuit in Synodo Diocesana XI. ad Clerum. O qualis & quantus est hominis Ecclesiastici status! quàm insignis dignitas!

gnitas! per umbras veteris testamenti huic dignitati prælusit olim DEUS, quando præ cæteris tribubus (speciatim tribum Levi suo cultui voluit esse manciparam. Levi namque significat assumptum, adhærentem, copulatum seu conjunctum mihi, ut observat eruditus Psalmorum interpret Le Blanc in Psalmum 118. Hæc quoque causa est, cur DEUS olim Aaronem & Filios ejus sacerdotio initiandos jussit à terra elevari Exodi 29. Sanctificabis eos, elevans coràm Domino nimirum ut in altum sublatis non jam amplius terræ, sed ipsi DEO insisterent. Jam verò si Clerum tam altè exivit sui statûs dignitas; quid mirum, si vita, si mores eorum censorios Laicorum oculos non effugiant? Excelsi montes nequeunt sese in vallibus confidentium conspectui subducere. Si Clerici non terræ insistant, sed soli DEO; quid mirum, quòd mundum universum exemplo suo possint commovere? Ut totum terræ globum circa centrum circumageret, hoc unicum postulavit Archimedes, ut in loco extra terram posito pedem figeret: Sinesius Episcopus Cyrenensis. Ne ergo quis mihi dixerit: quid vita mea in animis hominum magnopere valebit? quis ad mores meos attendit: ne dixerit inquam: fidem enim hæc non inveniunt apud eos, qui norunt, quanta sit exempli in mentibus humanis vis, quantisque hoc machinis animos populi, nihil tale sentientes expugnet. Plurimum etiam in utramque partem valet Cleri vita in animis hominum tam ad bonum, quàm ad malum impellendis; ut metuendum profectò sit, ne tantum propter vitæ malæ exemplum Clerici non pauci æternis inferorum supplicijs sint addicendi, in iisque multi olim damnati, quorum animas scandalis suis occiderunt, ipsi exprobraturi sint in perpetuum illud, quod Latroni cuidam ab Innocente puero, quem præter cæteros interfecerat, continuo oculis obversante, & in rabiem agente exprobratum narratur: Tu me occidisti: tu, qui me servare debebas, tu me occidisti. Vetus proverbium est: qualis Rex, talis Grex: qualis Clerus, talis Populus: qualis Prælatas, talis Subditus: qualis Pastor, talis Parochia. Et sic est. Neque fieri unquam poterit, ut rami vitæ ferant fructum, si truncus, & cui innascuntur, radix, vitæ sint expertes: neque membra vigeant virtute Christianâ, ubi eadem caruerit anima, à qua illa vitam & regimen trahunt. Nolite credere, unquam fore, ut Ecclesiæ filij efflorescant virtutibus, dum illorum Patres, Ducesque inanes meritis exarescunt. Vos estis sal terræ, quod si sal evanuerit, in quo salietur Matth. 5. Vos estis Lux Mundi, & quædam sidera ac quasi constellationes, sub quibus Ecclesiæ filij nascuntur, & educantur, vestras in illos influentias immitentes. Solent quandoque homines, ut vel suas vel filiorum naturas, ingenia, vitamque futuram explorent, Astrologos consulere, & horoscopus seu constellationem aut Planetam, ut ajunt, sub quo nati sunt, inspicere. Ita olim Manilius Astrologorum Princeps à Romano Consultus est Senatore, ut sibi filij sui futuros eventus, virtutesque ex ejus horoscopo prænuntiaret: hic, cum illum sub hædis vel capreolis, (sidus est) natum intelligeret; ô nuntium malum inquebat: non enim sub isto sidere effinguntur Bruti generosi, non Torquati Justii, sed Sardanapali voluptuosi, sed effeminati Parides.

Majus onus signo est: hædis nec tanta petulcis
Conveniunt, levibus gaudent, lascivaque signant
Pectora.

Sic (gravis quidam Author ait) de populo, de civitate, de pago quocunque interrogabo: Sub quo sidere ille nascitur & vivit? Sub quo Clero, sub quo Prælato? sub quo Parocho? sub quo Saccellano? Si sidus illud fuerit libra scil. Justitiæ; si Leo Generositate videlicet Christianâ; si Virgo castitate; ô felicem, clamabo, populum, cui datum est sub isto sidere nasci cælo, & vivere DEO! At si sub Tauro feroce, si sub Scorpione venenoso, si sub Cancro retrogrado, si sub Capro lascivo, si sub Amphora tubercinante, quid clamabo aliud, quàm quod olim Manilius: majus onus signo est: non quærite in hoc populo patientiam Martyrum, non puritatem Virginum, non probitatem, & Temperantiam Confessorum: nam quale sidus, qualis Clerus, talis sub eo nascitur populus: tota ferè populi probitas à Cleri virtute dependet. Quantumvis varij in Clero ad varia destinemur Ecclesiarum munia, eò tamen cuncta collimant, ut ad DEUM, divinasque virtutes per nos populus attrahatur, Huc spectant Sacræ è suggestibus Orationes, huc laudum divinarum in templis decantationes, huc fundata à majoribus tanta Ecclesiasticorum copia. Neque sibi quisquam persuadeat, solis curatis beneficijs animarum curam annexam esse, solos Prælatos ac Parochos humeris suis portare ingens illud onus tot animarum, de quibus Severo Judici rigida aliquan-

aliquando ratio sit reddenda. Omnes, omnes, hoc onus portamus Clerici: si enim doctrinâ non omnes possumus, bono exemplo certè possumus, & debemus omnes. Pro eo tam opulentis beneficiorum patrimonij alimur, non tantùm ut fructus consumere nati (hoc enim si in quosvis pauperes sua majores erogassent, consecuti abundè fuissent) sed ut fruamur ad Ecclesiæ incrementum, & animarum utilitatem, quas aliquando de manibus nostris Justissimus DEUS reposcet. Unde rectè Trid. sess. & cap. nuper citatis Clericos universim sine exceptione ita alloquitur: sic decet Clericos in sortem Domini vocatos vitam, moresque suos componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, alijsque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum, ac Religione plenum præ se ferant, levia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem, addo ego ad mentem ejusdem Concilij, & piam æmulationem. Veruntamen quamvis de omnibus hæc verissima sint, maximè tamen cadunt in Prælatos, Judices Ecclesiasticos, & Parochos, eorumque vicem agentes, quibus ex officio incumbit, partim transgressiones legum punire, & amoliri, partim contra scelera in Ecclesijs declamare. Delirant sanè qui multis populum docere verbis contenti dicunt & non faciunt, contractisque supercilij ea documenta tradunt, quæ ipsi nunquam experti sunt. Qui alium doces, exprobrat huic Ecclesiasticorum generi Apostolus Rom. 2. Te ipsum non doces? qui prædicas non furandum, furatis? qui dicis non Mœchandum, mœcharis? qui in lege gloriaris, per prævaricationem legis DEUM inhonoras?

Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?

Quis cœlum terris non misceat, & mare cœlo,

Si Fur displiceat Verri, homicida Miloni?

Comœdiam sanè non Concionem dixerit, ubi voce juberetur, quod factis vetatur: qui vult sanctum populum, sanctus ipse sit: nam dicere tantùm, & non facere est ludibrio Ecclesiæ Authoritatem exponere. Præclarè hos admonet Hieron. Ep. superiùs cit. Non confundant opera tua sermonem tuum, nec cum in Ecclesia loqueris, tacitus quilibet respondeat: cur ergo hæc quæ dicis, ipse non facis? delicatus Magister est, qui pleno ventre de Jejunij Disputat: accusare avaritiam & Latro potest: Sacerdotis Christi os, mens, manusque concordent. Et S. Gregor. in caput 28. Jobi sub finem, Loquendi Authoritas perditur, quando vox opere non adjuvatur: illa vox cor audientis penetrat, quæ hoc, quod sonuerit, opere confirmat. Neque est quod quis prætendat illud Matth. 23. super Cathedram Moyfi sederunt Scribæ & Pharisei: quæcunque dixerint vobis, hæc facite, secundùm opera autem eorum nolite facere. Nam idem DEUS Ps. 49. peccatori dixit: quare tu enarras Justitias meas, & sumis per os tuum testimonium meum, tu verò projecisti disciplinam. Alios vis Justos, tu verò projecisti omnem virtutis disciplinam. Augustinum audiamus in prædictum Psalmum: Ubi est illud, quæ dicunt facite. — — — Sed hæc dicta sunt, ne timeant, qui audiunt, à quocunque audiant; non ut securi sint, qui dicunt bona, & faciunt mala. Quid de talibus vulgus exclamabit aliud, quàm cur in labris Sacerdotum tanta sanctitas, in manibus verò sæcularis perversitas? vox illa Judicis Ecclesiastici objurgantis, & corrigentis Excessus videtur esse de cœlo, sed mens est in cœno: ex ore prodeunt Itellæ documentorum, sed brachijs adhæret lutum peccatorum. Audiamus iterum magnum Ecclesiæ Doctorem Augustinum in Psalmum 50. ubi hoc refert literarum in pulvere Joannis 8. à Christo scriptarum compendium. Justa lex, quæ jubet adulteram occidi, sed hæc lex justa Ministros habeat Innocentes: attenditis quam adducitis, attendite qui & sitis. Nimirum dedecet, eum incontinentium, ebriosorum & injustorum excessus persequi, qui sit eodem, ut ajunt, perfusus jusculo, quod in subditis castigat. Philosophorum non ignobilium opinio est, vapores è terra & fimetis elicitos evectosque in secundam aëris regionem, ibidemque purgatos accendi in fulmina, & terribili suo murmure homines aliàs fatis intrepidus percellere, ingentes turres perfringere &c. Nunquid monstruosum foret ac ridiculum, si vapor è fimeto Jobi in aërem nonnihil elevatus illicò modicæ celsitudinis impatiens auderet ad terrorem spectantium lucere fulgetris, & minari fulminibus? non meretur ille venerationem sui ac timorem, nisi postquam altiùs evectus adhærentes è Sterquilinio sordidas affectiones priùs deposuerit. Non persequor hæc pluribus, quia intelligentibus sufficiunt pauca. Abundè reor esse demonstratum, quo modo Clerici sibi & Fidelium Gregi attendendo prædictæ admonitioni Apostolicæ se possint ac debeant conformare: Si

re: Si

re: Si nimirum inculpatæ vitæ exemplo & se perficiant, & alios fideles ad sui imitationem provocent. Nimirum id exigit à nobis S. Mater Ecclesia cujus per DEI gratiam filij sumus, ne illam contristemus: hoc à nobis exposcit ratio statûs Clericalis, cujus membra sumus, ne illa moribus nostris deturpemus: hic præcipuus Synodorum toties repetitarum finis est, ne ab eo deflectamus. Attendite ergo vobis & universo Gregi: Sic pascite, qui in vobis est Gregem, providentes non coactè, sed spontaneè, non turpis lucri gratiâ sed voluntariè, neque ut dominantes in Cleris, sed forma facti Gregis ex animo 1. Petri 5. Pascite, ut qui pascitur inter Lilia, aliquando pascat delicijs, de quibus Luc. 22. Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum: ut edatis & bibatis super mensam meam in regno meo, & sedetis super Thronos Judicantes duodecim tribus Israel.

Abolutâ Concione primus Promotorum apud I. S. C. pro decretorum Synodaliûm lectione instabat, his verbis:

Reverendissime in Christo Pater, Illustrissime Princeps, Clementissime Domine, ut diligentior & cumulatioꝝ executio sit Dicecesanorum omnium Decretorum & edictorum ad hujus Ecclesiæ & Dicecesis rationem bene gerendam, ab Illustrissimâ Celsitudine vestrâ humillimè peto, atq; in isto decreta Synodalia, ut moris est, de suggestu promulgari, & omnia alia edici & enunciari, quæcunque in hac Synodo Dicecesanâ pro prudentiâ & charitate suâ Clero huic Dicecesano edici & promulgari constituit, quo idem Clerus instructior inde fiat, & sollicitudinis studio inflammatioꝝ sit, ad omnem Ecclesiasticæ disciplinæ rectam cumulatamque executionem perpetuamque observantiam.

Hoc dicto Secretarius Synodi genuflexus interrogabat Illustrissimum, an statuta & decreta confecta publicè legi & publicari placeret.

Illustrissimâ suâ Celsitudine per Placet annuente, idem Secretarius suggestum ascendebat & lectionem statutorum aggrediebatur.

Perlectâ magnâ eorundem parte instabat Vicarius Generalis profaciendâ fidei professione, juxtâ decretum Concilij Tridentini, simulque humiliter petebat, Sanctionem ejusmodi publicè legi.

Decernente illud ipsum I. S. C. Secretarius ex suggestu legebat verba sequentia Concilij Tridentini:

Præcipit igitur Sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & omnibus alijs, qui de jure vel consuetudine in Concilio Provinciali interesse debent, ut in primâ Synodo Provinciali, post finem præsentis Concilij habendâ ea omnia & singula, quæ ab hac S. Synodo definita & statuta sunt, palam recipiant, nec non veram obedientiam summo Romano Pontifici spondeant ac profiteantur, simulque hæreses omnes à sacris Canonibus & Generalibus Concilijs, præsertim ab hac eadem Synodo damnatas publicè detestentur & anathematizent.

Idem impostero, quicumque in Patriarchas, Archiepiscopos & Episcopos sunt promovendi, in primâ Synodo Provinciali, in quâ ipsi interfuerint, omninò observent, quod si quis ex supradictis omnibus, quod absit, renuerit, Episcopi Comprovinciales statim summum Pontificem admonere, sub pœnâ divinæ indignationis teneantur, interimque ab ejusdem Communionem abstineant.

Coeteri

Coeteri verò omnes sive in praesenti, sive in futurum beneficia Ecclesiastica habituri, & qui in Synodo Dioecesanâ convenire debent, idem ut supra, in eâ Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant & observent, alias secundum formam sacrorum Canonum puniantur.

Quibus recitatis, & omnibus ad I. S. C. exemplum stantibus, detestisque capitibus idem Secretarius formam professionis ex Pontificali omnium nomine altâ & distinctâ voce, usque ad illa verba: **Idem Ego &c.** exclusivè prosequatur.

Finitâ lectione Illustrissimam S. Celsitudinem ita alloquebatur Vicarius Generalis.

Reverendissime & Illustrissime Princeps, Clementissime Domine, Episcopus quidem in primâ Synodo Dioecesanâ non tenetur emittere fidei professionem (quia non habet ibi majorem) sed in Synodo Provinciali; quia tamen Provincialis Synodus ferè nunquam hodie celebratur, meritò laudandi sunt illi Episcopi, qui in primâ suâ Synodo Dioecesanâ coram Deo, genuflexi ante Altare fidei professionem emittunt, est enim actus summæ Religionis. Placebit itaque Illustrissimæ Celsitudini vestræ sub breviori formulâ ad universi Cleri excitamentum eandem clementissimè emittere.

Quo dicto I. S. C. in Throno genuflexa versâ ad Altare facie, depositâque mitrâ fidem profitebatur sub sequenti formulâ à PIO quarto Pont. max. præscriptâ.

Ego HERMANNVS VVERNERVS
Episcopus Paderbornensis recipio, promitto, spondeo, profiteor, detestor, anathematizo, voveo & juro, ut in decretis & formulâ Professionis Fidei modò lectis, singula singulis referendo, sic me **DEUS** adjuvet & hæc sancta **DEI** Evangelia &c.

Interea ob reverentiam genuflexi ac profitentis Episcopi omnes simul stabant.

Postmodum I. S. C. receptâ mitrâ ac in sede suâ renibus ad Altare versis confidens ante alios Vicarium Generalem coram se genuflexum profitentem excipiebat, qui deinde reliquos de Clero præsentés ad parè professionem vocabat :

Ac mox singuli, Reverendissimi primùm Canonici Assistentes, tùm ceteri Capitulares Præsentes, post hos, Canonici Buxtorpiani, & deinde reliqui coram Illustrissimâ suâ Celsitudine, nonnulli verò coram ejusdem Vicario Generali ob temporis angustiam fidem professam juramento confirmabant formulâ supra positâ.

Post factam deinde professionem quisq; nomen suum in schedula scriptum Actuario porrigebat.

Expletâ ab omnibus solemnè hac fidei professione I. S. C. omnes magno affectu & publicâ contestatione ita affabatur :

Qui aliter senserit, anathema sit, qui aliter docuerit, anathema sit, hæc est vera fides Catholica, extrâ quam nulla salus, hanc solam omni diligentia docebimus, hanc solam totis viribus defendemus, hanc in ultimum usque Spiritum servabimus.

Quod omnes ac singuli acclamatione faustâ per verba: **Placet, Placet, Amen, Amen,** corroborabant.

Omnibus postea confidentibus Vicarius Generalis interrogabat I. S. C. pro fessionis continuatione.

Quam demandante itâ I. S. C. fore horâ secundâ post meridiem, idem Vicarius omnibus intimabat.

Postquam demùm Promotor secundus D. Conradus Roberti me Notarium pro conficiendo instrumento requisiverat,

Diaconus stans ad cornu Evangelij & dexteram Illustrissimi versâ ad Clerum facie cantabat *Orate*, & quatuor Orationes pro hac sessione impressas, ac post quamque cum I. S. C. totus Clerus orabat.

Finitis hisce Orationibus, I. S. C. datâ manu Benedictione ad Thronum redibat & depositis in eo Pluviali alijsque paramentis ac reassumptâ Cappâ Pontificali, ad genuflexorium descendebat, in quo procumbens per modicum spacium orabat, ac deinde Reverendissimis Dominis de Capitulo Cathedrali usque ad fores Ecclesiæ comitantibus ad prandium recedebat, reliquis ad sua dimissis.

Horâ primâ post prandium dabatur in Cathedrali Signum ad Vesperas, quæ medio secundæ modo consueto decantabantur, & sub his tam in majori quàm alijs Ecclesijs ad Synodum iterum fiebat compullatio.

Horâ secundâ I. S. C. in suâ Cappâ Pontificali & comitatu DD. assistentium Diaconorum ad Ecclesiam revertebatur & propè Sacellum S. Brigidæ à Reverendissimis DD. Capitularibus excipiebatur, ubi à Reverendissimo ac perillustri D. Decano dabatur aspergillum, quo I. S. C. sibi cæterisque circumstantibus aquam benedictam aspergebat. Illustrissimus organo & tubis intersonantibus Templum ingressus per Chorum, in quo totus Clerus rursus congregatus comparebat, ad genuflexorium ante Altare majus pergebat, ex quò, postquam per breve tempus viventem in sæcula genuflexus adoraverat, Thronum ascendebat, ubi Cappâ Pontificali depositâ, paramenta, quibus mane indutus fuerat, recipiebat, & ita paratus ad primum Altaris gradum procedens, cantato per Diaconum, *Orate*, cum Clero orabat genuflexus.

Factâ brevi Oratione Illustrissimo adhuc genuflexo, duo Vicarij, qui mane, intonabant ex Pontificali Antiphonam *Propitius esto &c.* & Psalmum *Deus venerunt gentes &c.* Sub quo I. S. C. in Faldistorio, uti mane considerat.

Absoluto Psalmo & Antiphonâ repetitâ, I. S. C. ex Pontificali cantabat tres Orationes, quarum initia, *Nostrorum tibi Domine &c. Mentibus nostris &c. Deus qui nos justitiam loqui &c.*

Finitis Orationibus per Diaconum Evangelium secundum Lucam: *Designavit Dominus &c.* In loco consueto cum solitis Carimonijs cantabatur.

Eo finito I. S. C. flexis ante faldistorium genibus Hymnum, *Veni Creator &c.* postea alternatim à Choro decantatum inchoabat.

Expleto Hymno & Præcipientibus Diacono & Subdiacono *ÿ. Emitte Spiritum &c.* I. S. C. Orationem de S. Spiritu subjungebat,

Cantatâ Oratione Illustrissimus ad Thronum in medio Presbyterij præparatum procedebat, in eoque confidens cum mitrâ, Clerum sic alloquebatur.

Venerabiles & dilectissimi fratres &c. uti in Pontificali.

Hoc factò Vicarius Generalis de Examinatoribus pro concursu & sacris Ordinibus his verbis proponebat :

Reverendissime in Christo Pater, Illustrissime Princeps, Domine Clementissime, moris est, ut in Synodo proponantur Examinatores pro concursu & sacris Ordinibus, placebit Celsitudini vestræ eos denominare.

Quos I. S. C. sub sequenti tenore deputabat.

In Examinatores statuimus Jodocum Frihoff SS. Theol. Doctorem, Vicarium nostrum Generalem,

Conradum Roberti SS. Theol. Doctorem, Præpositum ad S. Udalricum,

PP. Hillebrandum Schulenberg & Theodorum Kõrding Soc. JESU SS. Theol. Doctores & Professores ordinarios, P. Cœ-

P. Cœlestinum Schulenberg Ordinis S. Benedicti, Monasterij Abdinghoffensis SS. Theol. Lectorem ,

P. Jacobum Guardianum Conventûs Paderbornensium Capucinorum SS. Theol. Lectorem,

PP. Iyonem Ifinck & Lucam Braunhagen Ord. S. Francisci strictioris Observantiæ Conventûs Paderbornensis SS. Theol. Lectores.

Lecto deinde per Secretarium decreto de præstando Juramento, præsentibus ex Examinatoribus prænominatis cum primis coram I. S. C. illud præstitere, de reliquis verò nunc absentibus demandabat I. S. C. Vicario Generali, eorum jusjurandum privatim suscipere.

Præmissis hisce, D. Vicarius Generalis pro ulteriore Lectione decretorum Synodaliûm instabat.

Annente illud I. S. C. Secretarius ex suggestu reliquam statutorum partem legendo persolvebat.

Perlectis in fine subjunctis decretis, Vicarius Generalis eos, qui mane fidei Professionem non emisissent, ut jam juxta Concil. Trid. præstarent, monebat ;

Cùm verò nemo esset, qui se ad præstandam Professionem sisteret, secundus Promotorum absentium contumaciam iteratò accusabat.

Ad quod I. S. C. decernebat & jubebat fieri debere juxta sacrorum Canonum constitutiones.

Tandem ad instantiam Vicarij Generalis pro Synodi conclusione, I. S. C. eam concludendam esse decernebat, quod decretum Secretarius ex suggestu publicabat sub hoc tenore.

Ad laudem Dei omnipotentis, Beatissimæ Virginis Mariæ, S. Liborij Episcopi & Confessoris Patroni nostri ac aliorum nostrorum protectorum decernimus Synodum dimissam, ac propterea cuique eundem esse ad proprias Ecclesias. Hortamur autem vos omnes fratres charissimi, ut oretis sedulo pro vitâ Reverendissimi & Illustrissimi Principis ac Domini, DOMINI HERMANNI WERNERI Episcopi Paderbornensis Domini Nostri Clementissimi, ut sint dies ejus sicut dies cœli super terram, & ut det Dominus virtutem nobis & illuminet oculos nostros, ut vivamus sub umbra Illustrissimæ Celitudinis suæ, & serviamus ei multis diebus, & inveniamus gratiam in conspectu ejus. Deinde rogamus & monemus omnes in Domino, ut tales vos præbeatis in ministerio vestro, quales maximè decet Sacerdotes ab omni mundanorum curâ segregatos; illudque maximè, cum ad propria redieritis, præstandum erit, ut populus omnis vos ab hac Synodo non mediocrem fructum reportasse intelligat: quod fiet, si novo Spiritus Sancti lumine illustrati, quæ magna Synodorum est vis & virtus, cœteris in omni opere vestro imposterum prælucere studueritis, & in omni parte officij vestri omnem diligentiam adhibueritis, quod omnibus nobis præstare dignetur sanctissima TRINITAS, Pater, Filius & Spiritus Sanctus, Amen.

Publicato hoc decreto tam majoris quàm aliarum Ecclesiarum campanæ in Signum finendæ Synodi insonabant, & Processio fiebat per ambitum seu porticum, eo Cleri ordine, quo I. S. C. mane ad Templum deducta fuerat.

Durante hac per porticum & Ecclesiæ navim Processione, à Cantoribus Psalmi Benedicite, Laudate Dominum de Cœlis &c. cum cantico Benedictus &c. per Choros decantabantur.

His finitis & omnibus in Choro suis ordine & loco rursus collocatis I. S. C. ante Altare majus mitrâ depositâ incipiebat Hymnum Te Deum laudamus &c. qui per Tubicines Musicos & Chorum alternabatur.

Hymno

Hymno completo I. S. C. ex Pontificali subungebat Orationem, Nulla est Domine &c.

Dictâ Oratione Diaconus ad Clerum versus cantabat, *Orate*, cum sex Orationibus impressis, & post singulas I. S. C. cum Clero orabat.

Cantatis illis, ab eodem Diacono I. S. C. ad populum cum mitrâ conversâ fiebant acclamationes pariter impressæ Choro & omnibus Clericis respondentibus.

Post hæc I. S. C. in Faldistorio in plano Altaris posito cum mitrâ confidens omnes & singulos ad Pacis osculum eo Ordine, quo ad fidei Professionem admittebat.

Quo factò, & postquam secundus Promotorum me Notarium pro conficiendo Instrumento iterum requisiverat, Secretarius ex suggestu Festa mobilia ex Pontificali mutandis mutatis publicabat.

Quibus promulgatis & datâ ab I. S. C. cum mitrâ ante Altare stante, solemnî Benedictione publicatisque per Vicarium Generalem indulgentijs, Diaconus ad Clerum versus cantabat, *Recedamus in Pace &c.* cui præsentés respondebant, *In nomine Christi &c.*

Et sic finis impositus est Synodali conventioni, recedentibus omnibus, qui venerant, Reverendissimis DD. Canonicis Cathedralis Ecclesiæ I. S. C. ad fores usque deducantibus & Reverendissimis DD. Assistentibus ad Residentiæ domum Comitantibus.

Et quia Ego **GEORGIUS HOLTMEIER** auctoritate Apostolicâ Notarius Publicus Cathedralis Ecclesiæ Paderbornensis Beneficiatus à supra memorato Reverendissimo & Illustrissimo Domino Præsidi in Actuarium deputatus omnibus & singulis præinsertis Actis & Actitatis interfui, idcirco præscripta Acta Synodalia in fidem eorundem præviâ debitâ requisitione, propria manu subscripsi. Acta sunt hæc anno à partu Virgineo Millesimo, Sexcentesimo Octuagesimo octavo, Indictione undecimâ, Pontificatus S. D. N. Domini **I N N O C E N T I I** Papæ undecimi, anno duodecimo, diebus, mense & loco, quibus suprâ, præsentibus Adm. Reverendis & Doctissimis DD. **ROBERTO DESROSEAUX** & **JOANNE SCHULTEN** Reverendissimæ Celsitudinis suæ Capellani, Aulicistestibus fide dignis specialiter rogatis.

*Georgius Holtmeier, Auct. Aplicâ Not. Publ.
mppr.*

DECRE

INDEX
TITULUM
DECRETA

ET

CONSTITUTIONES

SYNODALES

PADERBORNENSES.

E

INDEX TITULORUM

PARTIS PRIMÆ.

TITUL. I.	<i>De Fide Catholica.</i>	Pag. 19
TIT. II.	<i>De Professione Fidei.</i>	20
TIT. III.	<i>De Predicatione Verbi divini.</i>	ead.
TIT. IV.	<i>De Cathedra.</i>	21
TIT. V.	<i>De Scholis.</i>	22
TIT. VI.	<i>De Officio divino.</i>	ead.
TIT. VII.	<i>De Processionibus.</i>	23
TIT. VIII.	<i>De Templis.</i>	25
TIT. IX.	<i>De Altaribus.</i>	27
TIT. X.	<i>De Reliquiis sanctorum.</i>	ead.
TIT. XI.	<i>De Imaginibus sanctorum.</i>	29
TIT. XII.	<i>De Festis.</i>	30
TIT. XIII.	<i>De Jejunio.</i>	33
TIT. XIV.	<i>De Superstitione.</i>	ead.
TIT. XV.	<i>De Exorcismis.</i>	34

PARTIS SECUNDÆ.

TIT. I.	<i>De Sacramentis in genere.</i>	Pag. 37
TIT. II.	<i>De Baptismo.</i>	38
TIT. III.	<i>De Confirmatione.</i>	40
TIT. IV.	<i>De Sacramento SS. Eucharistia.</i>	42
TIT. V.	<i>De Sacrificio Missa.</i>	45
TIT. VI.	<i>De Sacramento Pœnitentiæ.</i>	47
TIT. VII.	<i>De Casibus reservatis.</i>	50
TIT. VIII.	<i>De extremâ Unctione.</i>	51
TIT. IX.	<i>De Ordine.</i>	52
TIT. X.	<i>De Matrimonio & Sponsalibus.</i>	53

PARTIS TERTIÆ.

TIT. I.	<i>De Prelatis, Dignitatibus, Archidiaconis & Canonicis Cathedralis & Collegiatarum Ecclesiarum.</i>	57
TIT. II.	<i>De Pastoribus, Vicepastoribus & Saccellanis.</i>	58
TIT. III.	<i>De vita & honestate Clericorum.</i>	60
TIT. IV.	<i>De vitando Concubinato.</i>	61
TIT. V.	<i>De Testamentis & eorum Executione.</i>	62
TIT. VI.	<i>De Regularibus.</i>	64

HERMANNUS WERNERUS
 Dei & Apostolicæ Sedis Gratia Episcopus Paderbornensis,
 S. R. I. Princeps, Comes Pymontanus, & Cathedralis
 Ecclesiæ Hildesiensis Præpositus &c. Universis & singulis Abba-
 tibus, Præpositis, Decanis, Abbatissis, Prioribus, Archidiaconis, Capitulis,
 Conventibus, Cathedralis & Collegiarum, Regularium & secularium Parochialiumq; Eccle-
 siarum Rectoribus, totique Clero, Clericis, Notarijs & Tabellionibus publicis quibuscunque
 per Civitatem & Diœcesin Nostram Paderbornensem ubilibet constitutis salutem in Domino
 sempiternam.

Cum hodiernâ die intermissam multis annis Synodum Diœcesanam juxta obligationem
 Nostram, ad Gloriam omnipotentis Dei, Beatissimæ Virginis Matris Mariæ nec non Sanctorum
 Liborij & Kyliani honorem resumpserimus, speramus fore, ut omnes ex hoc sacro cœtu lumen
 & Spiritum ad officia nostra debite peragenda reportemus, eum in finem sequentes ordinatio-
 nes & decreta de Venerabilis Nostri Capituli assensu ab omnibus impostero observanda serio
 præcipimus.

CONSTITUTIONUM
E T
DECRETORUM SYNODALIUM
DIOECESIS PADERBORNENSIS.

P A R S P R I M A.

T I T U L U S I.

De Fide Catholica.

I.

QUO ad salutem magis necessaria est Fides Catholica, sine quâ impossibile est placere Deo,
Hebr. 11. Eò majore curâ & sollicitudine attendendum universo Gregi nostro, ut ante
 omnia integrè inviolabiliterque hanc fidem teneat, ab omni alieni dogmatis vel potius erroris
 contagione præservetur, & si quæ oves aberrent, ad ovile Ecclesiæ reducantur.

2. Idcirco Exercitium A catholicum sive privatum sive publicum, insistendo Prædecesso-
 rum nostrorum vestigijs, nullatenus tolerare volumus in hac Nostra Diœcesi, mandantes serio
 Pastoribus sedulam attentionem & vigilantiam, ut, si qui Prædicantes aut Ministri A catholici ir-
 reperent & vineam Domini demoliri conarentur, contra ejusmodi, ope Magistratûs secularis si-
 bi præsto futurâ utantur, Nobisque quamprimum denuncient.

3. Quamvis Germaniæ status non ferat, ut veteres Canones de vitando hæreticorum
 commercio observentur, nihilominus A catholicorum Prædicantium conciones audire, aut
 exercitijs eorundem sectæ interesse prohibemus, cum id vel veram simulationem sapiat, vel inde
 grave perversionis periculum imminet.

4. Dolendum valdè, quod parentes aliqui propriæ & filiorum salutis immemores, filios
 suos spe lucri, opificij aut mercaturæ causâ ad loca A catholica mittant, ubi tales subinde sedem
 figunt, & fidem, prò dolor, deserunt, moneant Parochi serio ejusmodi Parentes, ne cum periculo
 animæ & suæ & filiorum temporale commodum quærant.

5. Sub pœna confiscationis librorum & gravis arbitrariæ multæ Typographis & Bibliopo-
 lis mandamus, ne ullos Libros imprimant, imprimivè curent, nisi prius à Vicario nostro appro-
 batos, aut in hac Diœcesi libros prohibitos aliunde importatos distrahant. TI-

T I T U L U S II.

De Professione Fidei.

1.

Non satis est ad salutem, interius credere, sed præterea necesse fidem exterius profiteri: corde enim creditur ad iustitiam, ore autem Confessio fit ad salutem; hinc Propheta Regius, credidi propter quod locutus sum.

2. Ad hujusmodi professionem animo omnes prompti esse debemus: actu autem & re ipsa edent, quotquot in Diœcesi Nostra ad dignitates, Canonicatus in Cathedrali & Collegiatis Ecclesijs, ad beneficia curata & quæcunque alia promoventur, superiores Regulares, qui ad Doctoratum, Licentiam & alios gradus Academicos aspirant, Lectores, Confessarij, Concionatores, Magistratus, Medici, Ludimagistri, Obstetrices, & quicunque Catholicæ Ecclesiæ reconciliari cupiunt.

3. Ex his provisi de dignatibus, quarum Confirmatio ad Nos spectat, & de curatis beneficijs coram Nobis aut Vicario nostro Generali aut Archidiaconis ubi eisdem Jus Investituræ competit; de alijs dignitatibus & Canonicatibus, beneficijs, Vicarijs in Cathedrali & Collegiatis in manibus Decani & Capituli ejusdem Ecclesiæ, Regulares coram suis Superioribus, Ludimagistri autem & Obstetrices ex commissione Archidiaconorum coram Parochis.

4. Facienda autem erit professio in templo, Capitulo aut alio loco decenti super Altari vel Mensa cum Imagine Sanctissimi Crucifixi, Missali vel libro Evangeliorum aperto, cereis duobus accensis & præsentibus aliquot testibus; Recipiens professionem sit indutus stolâ & superpelli- ceo in sede collocatus, legentem diligenter audiat, aut si legere non possit, distinctè prælegat, & factam professionem notet.

5. Et si professio fidei non semper obliget, nunquam tamen aut veram negare fidem, aut simulare alienam licitum, unde meminerint, & moneantur Catholici, dum A Catholicorum terras peragant, præcepta Ecclesiæ de observantia Jejuniorum non violare.

T I T U L U S III.

De Prædicatione verbi divini.

1.

UT verbi Dei prædicatio, quod est vitæ spiritualis pabulum, fidei principium, bonorum operum fundamentum, incrementum accipiat, & uberiores in singulos dies pœnitentiæ fructus in fideli populo ferat, statuimus:

2. Ut Concionatores gravitatem peccatorum pœnarumque inde provenientium describant, virtutis amorem omnibus instillent, præcepta Dei & Ecclesiæ modumque ea servandi proponant.

3. Abstineat Concionator, ostendendæ doctrinæ vel eloquentiæ causâ ab inanibus & difficilibus captumque auditorum superantibus, & ad fidei ædificationem minus pertinentibus quæstionibus, unde sui ipsius potius, quàm Jesu Christi Prædicator esse videatur.

4. Ne auditoribus tœdium creetur, Concionator dictione suâ mediam horam aut tres quadrantibus non excedat.

5. Nemo aniles fabulas, nemo scommata, nemo sales ac Jocos, nemo incertas atque Apocryphas historias, aut suspecta jure miracula pro suggestu recenseat.

6. Cùm per scommata & convitia A Catholicorum animi magis exasperentur, ab ijs Concionatores abstinere contra verò dogma aliquod Catholicum frequenter solidis argumentis confirmare contrariumque errorem nervosè refutare mandamus.

TITU-

TITULUS IV.

De Catechesi.

I.

A Probâ puerorum atque adolescentum informatione non privata tantùm familiarum paucarum, sed publica etiam & communis Reipublicæ totius salus, atque Ecclesiæ integritas dependet, quam ob rem necessarium plane est, ut omnes à teneris atque ab adolescentia portent Jugum Domini in pietate & bonis moribus, ac litteris instruantur, ut una cum pietate ac Religione honestas conjuncta ab incunabilis imbibatur. Quocirca Parochi omnes tradendæ Christianæ doctrinæ & explicandi Catechismi studium sibi habeant cordi ac curæ, cogitentque se tanquam bonos optimi Patris familias Ministros multò diligentior operam spargendæ in novali Domini agro Catholicæ Religionis sementi impendere velle, quàm inimicus homo in super seminandis Zizanijs (quæ evelli deinde ægerrimè queant) collocet.

2. Singulis itaque diebus Dominicis elementa Religionis Catholicæ juxta methodum Catechismi Romani perspicuè explanent pueris Parochi vel per se vel per alios ad functionem hanc idoneos tempore pomeridiano sub horam duodecimam vel primam, idque in Oppidis & Pagis observari jubemus.

3. Atque ut rudis pueritia ad piam hanc exercitationem animeretur affluatque copiosius, linguâ vernaculâ per breves & concisas quæstiunculas suaviter atque humaniter fidei rudimenta, hoc est ea, quæ ad fidem, spem & charitatem, Sacramenta & Officia Justitiæ Christianæ pertinent, continenturque oratione Dominicâ, salutatione Angelicâ, præceptis Dei & Ecclesiæ, virtutum studio, vitiorum fugâ, exponant, diligentioribusque munuscula donent.

4. Pastores, Concionatores & Catechistæ invitent & alliciant etiam Juvenes ac seniores ad Catechismum audiendum, cum hi sæpè numero magis quàm pueri Catechetica indigeant instructione. Supinam insuper parentum in educandis prolibus socordiam sæpè castigant, cum experienciâ constet, multos mortalium majorem pecoris sui quàm prolis aut sui ipsius rationem habere: unde, quod deplorandum est, complures astu & suasu diaboli ad veneficia & magicas artes seducuntur. Efficaciter proinde Parentibus & Patribus familias tam privatim quàm publicè in Concionibus inculcent, ipsos sub pœna gravis peccati obligari ad rudes suos liberos & domesticos doctrinâ Christianâ imbuendos, illosque identidem intentatis etiam pœnis admoneant, ut liberos suos Juniores & seniores famulos & ancillas ad divina Officia & Catechismum diligenter mittant.

5. Publicent quoque, nullos profus ad sacram Eucharistiam percipiendam vel Matrimonium ineundum deinceps admittendos, nisi Romano-Catholicæ fidei principijs satis instructos, sic enim futurum confidimus ut non solùm pueri, sed etiam adulti & senes ad institutum hoc sanctissimum cum uberrimo animarum fructu frequentius convolent.

6. Ne qui vero sint, sive parentum sive liberorum, qui tam salutare opus negligant aut contempnant, visitentur familiæ singulorum Parochianorum à Pastore cujuscunque loci, & Catalogus conficiatur puerorum & puellarum famulorumque & ancillarum cujuscunque familiæ, quo absentes faciliè cognosci & puniri possint.

7. Diversitas libellorum doctrinæ Christianæ seu Catechismi magnam in discendo & docendo parit difficultatem, ideoque mandat hæc Synodus, ut Parochi alijque omnes ad quos spectat, unum & eundem modum in docendo & discendo doctrinam Christianam ubique teneant, tenerique faciant.

8. Durante lectione Catechetica cessabunt omnes lusus mundani, saltus, clamores & occupationes ac potationes, illicitumque erit omnibus Tabernarijs ulli quàm itinerantibus tabernam aperire & potum præbere.

TITULUS V.

De Scholis,

1.

IN Oppidis & Pagis Parochiales scholæ si collapsæ sint, restituantur, si conservatæ colantur & augeantur, sed præter Parochiales non admittantur multæ, nullæ autem omnino de novo instituantur, nisi de consensu Episcopi vel Vicarij.

2. Scholis tantùm præficiantur Præceptores probi & examinati, ac qui fidei Catholicæ secundùm præscriptum Concilij Tridentini integram Professionem fecerint, In Institutione sequantur antiquam & probatam formam, ac Juventutem sibi concreditam omnium primò Orationem Dominicam, salutationem Angelicam, Symbolum fidei, decalogum & formulam Confessionis, si nesciant, linguâ vernaculâ edoceant.

3. Ad petulantiam cohibendam in omnibus Parochijs Masculi à puellis, quantum fieri potest, seorsim instituantur, atque puellis una aut altera honesta Matrona præficiatur.

4. Ex bona educatione ac Institutione Juventutis pender pro magna parte salus totius Reipublicæ, quapropter ubicunq; scholæ adhuc requiruntur, deliberandum cum Magistratibus & Præfectis locorum, ut ex mox erigantur, simulque rationem ineant, ipsis Ludimagistris de annuis stipendijs providendi.

5. Pastores tam è suggestu, quàm privatim parentes frequenter admoneant, ut ad scholas pueros suos mittant, & si negligentes reperiantur, ad id per Magistratus & Præfectos locorum sine conniventia compellantur.

6. Scholæ omnes ab ijs, quibus id oneris incumbit, aut alijs ad id ab Ordinario deputatis crebrò serioque visitentur,

7. Nec ulli omninò libri in ijs prælegantur, qui turpe aut obscenum quid contineant, quique à Nobis approbati non sint.

8. Insuper hortatur hæc Synodus, ut in Scholis latinis doceatur Cantus Gregorianus.

9. Nec non ut Ludimagistri & Ludimagistræ scholarum, linguæ vernaculæ Juventutem suam statis diebus ad lectionem Catechisticam, diebus vero dominicis & festivis ad Missam Parochialem deducant, eosque ibidem in Officio contineant.

10. Scholæ sint in loco aliquo commodo juxta templum, ut tam Præceptores quàm discipuli frequentissimè à Pastoribus alijsque observari & in Religionis nostræ initijs commodius exerceri possint.

11. Ludimagister & Ludimagistræ constituantur à Pastore, Magistratu & primarijs Parochiæ Incolis, cum consensu tamen & approbatione Archidiaconorum, sine quorum consensu etiam non destituantur.

12. Habeant autem rationem Ludimagistri, ut tenera ætas in pietate & morum modestiâ instituat, ipsique Magistri bono vitæ suæ exemplo discipulos ad virtutem provocent, & ab omni tabernarum frequentatione alijsque levitatibus abstineant.

TITULUS VI.

De Officio divino.

1.

Cùm in Officio divino negotium Nobis sit cum Deo ipso, qui Rex Regum est & Dominus Dominantium; hinc est, quod quæcunq; Sacrosanctum Concilium Tridentinum statuit & ordinavit de Officio divino debite peragendò, illa omnia hæc Synodus mandet strictè observari.

2. Ante

2. Ante omnia divinum Officium fiat statis horis tractim, integrè, distinctè, devotè & reverenter per eos ad quos spectat, observato tamen discrimine dierum solemnium à ferialibus.
3. Nemo sub Officio divino profanum quidpiam aut ab instituto alienum legat.
4. Deambulationes quoque nec non profana colloquia tempore divini Officii verita sint.
5. Proclamations forenses & denunciations quarumcunque venditionum vel rerum venalium etiam in templo fieri solitæ deinceps non fiant, nisi extra templum & Officio divino profus absoluto: tempore quo divinum officium peragitur, tabernæ non nisi pro viatoribus aperiuntur, neque aliquod genus Ludi publicè aut privatim instituatur.
6. Sub cultu divino à fabulis, risibus & alijs insolentijs omnino absteineatur.
7. Parochi summâ diligentia curent, ut Officium divinum debito tempore peragatur, ad Concionem diebus Dominicalibus & festivis habendam imploratâ præviè ope Spiritus Sancti, Lèctione librorum & meditatione diligenti sese disponant, ut auditores fructum ex auditione verbi divini reportent.

T I T U L U S V I I

De Processionibus.

I.

Cùm Episcopi Diœcesani sit indicere, quando & quâ viâ tam ordinariæ quàm extraordinariæ Processiones institui, dirigi, quasvè ad Ecclesias nominatim perducere debeant; Laicis autem quibuscunque etiam jure Civili Processiones publicas sine Ordinarij Diœcesani licentiâ & consensu imperare sit interdictum. Nos sanctionibus Apostolicis & sacræ Congregationis Cardinalium declarationibus in hærentes, omnibus & singulis Civitatis & Diœcesis nostræ Abbatibus, Præpositis, Archidiaconis, Pastoribus, Vicepastoribus, & quorumcunque Ordinum & Institutorum Prioribus, Guardianis, Rectoribus, & alijs quovis nomine nuncupatis Ecclesiarum Superioribus, etiam quovis Exemptionis à Diœcesanâ Jurisdictione privilegio munitis severissimis sub pœnis arbitrio nostro etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegati imponendis, prohibemus, ne illorum quisquam ullam profus Processionem, supplicationem vel stationem in quacunque Diœcesis nostræ Urbe, Oppido, Pago, vel agro extra suæ Ecclesiæ seu Monasterij septa, foris, multò minùs peregrinationem cum Processione, seu Processionem cum peregrinatione unquam & usquam sine expressâ nostrâ nostrivè Vicarij in Spiritualibus Generalis licentiâ, indicare, instituere, dirigere, deducere seu obire audeat.

2. Omnes tamen prædicti quantumvis Exempti, tam Clerici Sæculares in Civitate vel Diœcesi nostrâ, qui beneficijs seu Officijs Ecclesiasticis gaudent, quàm Regulares quicunque ad publicas Processiones ordinarias vel extraordinarias ex quacunque causâ ordinariâ nostrâ auctoritate indictas vocati accedere debent, & contumaces pœnis arbitrarijs, alijsque Juris remedijs puniri possunt, ijs tamen exceptis, quos Sedes Apostolica excipit.

3. Cœterùm constat, quod Processiones per agros & campos peraguntur, ut populus Deum oret, quatenus segetes ac fruges terræ ab eo conserventur, verùm ut alia plurima ita & hic mos hominum malitiâ depravatus est, quod per occasionem talis deambulationis, quæ Deo placando erat instituta, pleraque scelera committantur, quamobrem omnes & singulos Parochos, Viceparochos & Ecclesiarum Superiores seriò admonemus ne vel minima ullis Commessionibus, Potationibus, alijsque lascivijs & insolentijs licentia relinquatur, & sicubi abusus tam altas radices egerunt, ut ager Dominicus non videatur repugnari posse, ad Nos nostrumvè Vicarium recurrant, ut opportunis remedijs ejusmodi abusus tollantur.

4. Sanctissimum utique Eucharistiæ Sacramentum piè & utiliter ad populi pietatem interdum in publicis processionibus ac supplicationibus, potissimum verò in Festo sanctissimi Corporis Christi, & per ejus octavam defertur, sed ne nimia frequentia debitam tanto Sacramento minuat reverentiam, rariùs extra prædicta tempora id fiat, & non nisi in arduis causis de licentiâ & consensu nostro nostrivè Vicarij in Spiritualibus Generalis.

5. Insu-

5. Insuper ad Processiones Corporis Christi decorandas juxta exemplum eorum, qui ingressum Dominicum in Hierosolymitam Urbem ramis & vestibus suis oblati honorarunt, omnes viæ & plateæ, per quas sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum portabitur, mundentur, arboribus, ramis, frondibus, floribus, herbis odoriferis, gramine sternantur, decenter ornentur Ecclesiæ & parietes viarum tapetibus, aulæis & sacris Imaginibus, non autem profanis & varijs figuris seu indignis ornamentis: & reliqua circa Processiones in Cærimoniali Episcoporum ac Rituali Romano seu Processionali, seu Pastoralis ad usum Romanum accommodato præscripta accuratissimè serventur.

9. In Processionibus Incolæ obligati erunt, vias mundare, ornare, obstacula remove, inobedientes à Magistratu cogendi sunt.

7. Deputentur item primarij aliquot viri, pro portandâ Umbellâ, sub quâ Sacerdos cum Sacrosancto Eucharistiæ Sacramento Processionis ritu incedat. Quodcumque enim in publicis Processionibus Sacrosancta Eucharistia circumfertur, id nunquam posthac nisi sub Umbella fiat, quam Pastores seu Vicepastores in qualibet Ecclesiâ expensis fabricæ vel ex fidelium oblationibus quamprimum sibi comparent.

8. Quæ de Processionibus, supplicationibus & stationibus à Nobis decreta sunt, ea tantò Religiosius ab Ecclesiasticis personis omnibus sive sæcularibus, sive regularibus observentur, quantò reliquis Christianæ vitæ sanctioris professione altius eminent, ut in eos, tanquam in speculum, Laici oculos coniciant, ex ijsque sumant modestiæ ac pietatis exemplum, quod imitentur.

9. Quamobrem dum Processiones cum sanctissimo Sacramento vel sacris Reliquijs & Imaginibus deportatis habentur, nemo adulatorum, qui hujusmodi Processionibus intersunt, commestioni aut potui vacet antequam, peractâ cum timore Dei pijsque precibus Processione, singuli ad domos suas revertantur, ac ne tum quidem commestationibus & Symposijs indulgeant, sed cibum parçè cum gratiarum actione sumant, ne gratiâ divinâ, quam in sacris Processionibus ambiunt homines, spolientur.

10. Curent quoque Magistratum sæcularem imminente Processionis vel supplicationis die tempestivè præmoneri, si qua in re Officium ejus desideretur, vel ad cohibendam, vel coercendam impiorum insolentiam, vel ad impediendum, ne in viâ quâ procedendum erit esculenta aut poculenta, quasi nundinarum & mercatus tempore, exponantur & vendantur, vel ad removenda quæcunque alia quæ ad excitandam veram pieratem nihil faciunt, sed potius ad vanitates animos relaxant, & à sanctis cogitationibus avocant.

11. Quibuscunque malis moribus, abusibus & corruptelis in Processionibus, supplicationibus & stationibus exoriri solitis, pro Officij nostri debito mederi cupientes omnibus ac singulis Civitatis ac Diœcesis nostræ Pastoribus, Vicepastoribus & verbi Dei Præconibus, tam sæcularibus, quàm Regularibus districtè præcipimus, ut Dominico die Festum S. Marci ac triduum Rogationum, quo statæ Processiones majores & minores Litanias decantando juxta pium & laudabilem Ecclesiæ morem servari consueverunt, nec non Festum Corporis Christi, & aliud, quo habenda erit solennis Processio, supplicatio seu statio, ipsum Processionis, supplicationis seu stationis diem proximè antecedente, causam Processionis, supplicationis vel stationis ejusmodi populo disertè exponant, erroresque & abusus in eâ cavendos graviter inculcent, nec non seriò exhortentur Christi fideles, ut omnes ad profitendam fidem suam, ad celebranda Crucis Christi Mysteria, ad honorandum nomen Dei, & ad precandum pro necessitatibus Ecclesiæ Reiq; publicæ conservatione magnâ pietate animorumque concordia sub vexillo Crucis Christi conveniant, atque nominatim ab abusibus & vitijs in his nostris decretis & constitutionibus damnatis, à cursu, fabulis, risu, Jocis ac quavis aliâ levitate à Reverentiâ & Religione alienâ sibi temperent, sed potiùs pijs Orationibus, Litaniarum aliarumque precum cantui & recitationi & Mysteriorum, quæ in Processionibus, supplicationibus & stationibus peraguntur, meditationi intenti ex profundo intimoque corde divinam implorent misericordiam, ut nemini dantes ullam offensionem vituperationibus obloquentium non sint obnoxij.

12. Omnibus Pastoribus, Vicepastoribus, Concionatoribus & Catechistis, alijsque Processionum ac supplicationum præfectis & moderatoribus seriò mandamus, ut populum & supplicantium cœtum admoneant, quod licet per eas Ecclesias, in quibus divina decantantur, Processionis

cessionis aut supplicationis rituum silentio modestiâque sine cantu & strepitu transire, ibique preces fundere possint, si tamen in eisdem Concio, Catechesis vel exhortatio alia habeantur, quoad fieri potest, ab earum ingressu abstineant.

13. Cùm porò Ecclesiæ Catholicæ decus non solum in Processionibus, supplicationibus & stationibus ritè & rectè ac secundum Ordinem superius à Nobis præscriptum adornatis, verùm etiam respondentibus his Officijs divinis atque Ecclesiasticis functionibus maximè eluceat, earumque gravi actione populi pietas foveatur augeaturque; idè quæcunque his contraria, nugas, levitates & abusus si quæ quovis nomine in ullam Civitatis & Diocesis nostræ Ecclesiam irreperunt abolemus.

T I T U L U S VIII.

De Templis.

I.

Cùm Ecclesiæ divino cultui dicatæ domus dicantur Orationis, easque propterea omnis Sanctitas deceat atque reverentia, meritò de ipsis quoque tanquam loco earum propria, recta & sancta ordinamus.

2. Notum est, non exiguo ad devotionem incitamento esse, si domus Dei munda conservetur, altariaque pro diversitate temporum ritè exornentur, omnibus itaque feriò præcipimus, ut non tam propriæ habitationis quàm templi curam gerant, omni possibili modo ornatum illius quærant, ut Parochiani exteriorè munditiæ & ornatu ad puritatem internam majoremque devotionem magis magisque alliciantur.

3. In omnibus Ecclesijs ad minus summum Altare adaptetur, idque sic, ut lapis unus solidus tegat supernè totum Altare, quod si fieri nequeat, ponatur ut minimum lapis bipedalis in quadro, qui medium Altaris supra eum locum, in quo Reliquiæ sanctorum reconduntur, tegat, ponaturque semper Imago Christi Crucifixi in Altaris medio, sitque super illud tabula aliqua sacra piè depicta.

4. Non extruantur plura Altaria quàm commodè adornari possint, nec plura quàm tria in quolibet Parochiali rurali templo sine nostra auctoritate ædificentur.

5. Tametsi propter hostiles incursus, repentina incendia, aliosque casus inopinatos ad Ecclesias cum rebus suis confugere, non sit illicitum, ut nihilominus Ecclesiæ non solum nomine, sed verè domus Dei & Orationis censeantur, minimè eas suppellectili profanâ sic impleri volumus, ut domus potius sæcularium quàm Dei Basilicæ faciem referant.

6. Non parum irreverentiæ sacræ locis ex eo accidere potest, quod quibusdam in locis per totum diem aperta relinquuntur, & hoc pacto non solum furum direptionibus, sed etiam varijs profanationum periculis exponantur, quod ne deinceps contingat, Pastoribus Ecclesiarum in pagis constitutarum præcipimus, ut extra tempus divini Officij easdem clausas habeant.

7. Sicut non alijs, quàm Deo sacratis Sacerdotibus Missas cantare aut Sacrificium in Altari licet immolare, sic nec in alijs quàm divino cultui dicatis locis eadem facere fas est, nisi quis ad hoc speciali Privilegio, aut Apostolico aut nostro munitus fuerit, aut summa necessitas exegerit.

8. Hinc etiam si cuilibet domi suæ liceat habere privatam Orationis causâ oratorium, dummodo in eâ campana publicè exposita non pulsetur, non tamen ad sacrificium Missæ factitandum, nisi sit ad divinum tantummodo cultum dedicatum & Episcopali nostrâ auctoritate designatum. Aliàs si quis in oratorijs intra privatos parietes constitutis, absque summi Pontificis nostroe consensu celebraret, gravi penâ punietur.

9. Quemadmodum ad offerendum Missæ sacrificium necessariò requiritur Altare Lapidem ab Episcopo consecratum, ita nullum Altare consecratum absque legitima causa & expressa nostra licentia nec nisi certis precibus ac cærimonijs adhibitis destrui debet, quas hic pro majore cujusvis notitia libuit subungere.

In Civitate igitur aut Diocesi nostrâ Paderbornensi obtentâ prius à Nobis facultate, Superior Ecclesie in qua Altare aliquod destruendum est, seu alius ad hoc Episcopali nostrâ auctoritate deputatus Sacerdos, super pelliceo & stolâ indutus, convocatis etiam alijs Sacerdotibus seu viris Religionis paucis per genuflexus ante Altare destruendum accensis super eoluminibus, submissâ voce Orationem Dominicam, ac salutationem Angelicam dicat. Dein à Choro cantetur seu legatur Antiphona vel responsum de Sancto, cujus nomini Altare illud dicatum est. Quo finito Superior seu Sacerdos prædictus adjiciat alta voce versiculum, & Orationem de eodem Sancto Choro semper respondente. Postea ex omni parte Altare destruendum deregatur, lapis Superior sive Mensa consecrata sine læsione amoveatur, eam idem Superior vel Sacerdos manibus suis lavet, abstergat linteo & aquam, quâ lapidem eluit, in sacrarium effundat.

Amoto lapide dictus Superior seu Sacerdos diligenter religiosèque perspiciat, num sacræ Reliquiæ sint inclusæ, quas inventas præmissis thuris incensi suffitu, debitâ cum reverentia extrahet, & certo honestoque loculo seu arcæ includet, quam sigillo muniet, reliquis omnibus, quæ sequentibus Paragraphis præscribuntur, ritè servatis, nempe adhibitis luminibus Altaris reconditorium seu sepulchrum, quo sacræ Reliquiæ conditæ sunt, aperiatur, & si quis locus seu Capsula cum sacræ Reliquiis in eo reperiatur, ipse Superior seu Sacerdos stans imponat & benedicat thuracerræ seu thuribulo, quo è Ministri manibus accepto thurificet triplici ductu reliquias inclusas, quibus expletis præcinat choro seu Ministris prosequentibus responsum, surgite sancti Dei de mansionibus vestris, loca sanctificate, plebem benedicite ✠ & nos homines peccatores in pacè custodite *Vers.* Ambulate, sancti Dei ad locum prædestinatum qui vobis paratus est. Et nos &c.

Postea tam ob signatæ arcæ sigillum quàm ipsæ sacræ Reliquiæ cum scedulis ac scriptis ibidem inventis diligentissimè discutiantur & recognoscantur, ipsaque arcula seu theca sigillo ejusdem Superioris vel Sacerdotis deputati obfignetur, addito eidem arculæ etiam Vicesuperioris seu Sacerdotis manu scripto testimonio & duorum testium virorum Ecclesiasticorum, quod istæ Reliquiæ N. SS. N. die, N. Mense N. Anno in Altari N. nostrâ licentiâ destructo, fuerint inventæ, ac deinceps pro veris Reliquiis haberi & alteri Altari proximè consecrando possint inferi.

Ad hæc Superior, seu Sacerdos prædictus præcedentibus luminibus, supplicationis ritu, sacras Reliquias ad sacrarium vel vestiarium, seu alium decentem ac tutum locum deportet, præcinatque choro seu Ministris prosequentibus Antiphonam exultabunt Sancti in gloriâ lætabuntur in cubilibus suis, *Psal.* 149. Cantate Domino canticum novum, Laus ejus &c. *Psal.* 150. Laudate Dominum in sanctis ejus &c. Et non dicitur gloria Patri &c. sed Antiphona repetitur.

Cumque pervenerit ad ipsum Sacrarium seu locum præstitutum, deponat eas cum reverentia super Mensam aliquam seu tabulam honestè ibidem paratam, luminibus juxta illas ardentibus collocaatis & Superior sive Sacerdos, stans versus sacras Reliquias dicat versus lætamini in Domino & exultate Justi *Resp.* & gloriamini omnes recti corde. *Oremus.* Lætetur Ecclesia tua Deus omnium & horum Sanctorum tuorum confisa suffragiis atque eorum precibus gloriosis, & devota permaneat, & secura consistat, per Christum Dominum nostrum *Resp.* Amen.

Interea temporis ab operarijs reliqua pars Altaris amoveatur. Verum cum res Deo semel consecrata oleoque sancto & ritu sacro delibuta in profanum usum, & opera transferri nequeat, idcirco severe prohibemus, ne lapides, cœmenta aliaque cujusvis consecrati Altaris destructi fragmenta in profana ædificia seu privatos hominum usus convertantur, sed illa omnia vel alteri Altari sive Ecclesiæ applicanda vel in loco sacro, ad id apto, nempe in angulo quodam arcæ templi, vel etiam extra templum in Cœmiterio tantisper asserventur, donec certius quid per nos de illis faciendum decernatur. Si plura Altaria sint destruenda idem ritè fiat ad singula.

Quod si Ecclesia aliqua seu Capella destruenda sit, præhabitâ quoque prius à nobis licentiâ, si quæ sacræ Reliquiæ corporavè Sanctorum in ea recondita sint, aliquot antè ipsius destructionem diebus diligenter recognita ad aliam Ecclesiam à nobis constitutam præscripto ritu transferantur, convocato etiam ad hujusmodi translationem (si corpora sint seu insignes reliquiæ) Clero vicino & populo. Sacræ item Imagines eodem transferantur, ac dein Ecclesiæ seu Capellæ Altaria adhibitis accuratissimè omnibus precibus, ritibus & Cærimonijs quæ antecedentibus Paragraphis præscribuntur, amoveantur. In loco autem destructæ Ecclesiæ Crux ad memoriam erigenda est.

10. Nemini porrò liberum est, in locis Episcopali nostræ ordinariæ Jurisdictioni subiectis, absque consensu nostro nostrivè Vicarij in Pontificalibus generalis (si quis pro tempore existat) Ecclesiam novam construere, qui in loco ædificandæ Ecclesiæ per se vel per alium crucem figat, atrium publicè designet, lapidemque primarium juxta Pontificalis seu ritualis Romani normam ponat, & ab eo, qui Ecclesiam exstruere intendit, priùs constitutâ dote pro luminaribus & Ministris Ecclesiæ atque oneribus alijs persolvendis exigat & assignari curet.

TITULUS IX.

De Altaribus.

I.

Altarium mobilium usus aliquantulum ad populi commoditatem permissus est; sed ne quod ad tempus ex causa nunc per Dei clementiam cessante contra Canonicas sanctiones indultum est, violatâ sacrificij reverentiâ in corruptelam degeneret, præcipimus omnibus quibus interest, ut sicubi Altaria sint violata vel profanata, ea quamprimum fieri poterit, instaurantur, & Sacris usibus Pontificali consecratione restituantur Altarium mobilium usu penitus interdicto. Noverint quoque Sacerdotes omnes, si quibus ex urgenti aliquâ necessitate vel bellorum calamitate Altarium portatilius usus deinceps à nobis nostrivè in Spiritualibus Vicario Generali erit permittendus, ea debere esse tantæ magnitudinis, ut hostiam & calicem commodè contineant, cum sacri Canones statuunt Sacramentum Corporis & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi non nisi in Altari lapideo debere confici; Hinc si quæ ejus magnitudinis non sint, eorum usum penitus prohibemus, attendant verò singuli Sacerdotes quibus in Altaribus consecrent, ne dum se putant in lapideis facere, in appositis lapidi Altaris asseribus sacrificent, ideo remotâ mappâ lapidem inspiciant, ut norint, quo loco calix & patena sit collocanda.

2. Observandum diligenter sacræ rituum congregationis insertum Romano Missali decretum, paramenta non debent sumi de Altari pro celebratione Missarum, cum id competat tantùm Episcopis, sive solenniter, sive privatim celebrent. Inferioribus verò habentibus usum Pontificalium, non nisi quando in Pontificalibus celebrant. Quamobrem volumus omninò & severissimè injungimus, ut in singulis Ecclesijs Collegiatis, Parochialibus & alijs quibuscunque (ut primùm fieri poterit) Sacristia communis, sicubi nondùm est erecta, constituatur: sin eam angustia loci non patiantur, in eadem Ecclesia locus alius ab Altari semotus huic usui accommodetur, in quo Sacerdotes omnes sacrificaturi ac Diaconus & Subdiaconus in Missa ministraturi sacris se vestibus induant, & inde procedant ad Altare. Aulæis, floribus, alijsque pijs & honestis ornamentis, ac frondibus templi parietes, cum feriæ solemniore postulerint, exornentur, & cætera quæ ad cultum & ornatum domus Dei, populi pietatem & Religionem excitandam faciunt ab Ecclesiarum Custodibus sedulò procurentur. Interim, severissimè vetamus nequis illis ornandis peristromata, quæ vanas & turpes historias exhibent, Imagines obscœnas, quæ intuentium animis lascivias cogitationes ingerunt & à loci sanctitate abhorrent, ullo modo adhibeat.

TITULUS X.

De Reliquiis sanctorum.

I.

Reliquiæ sanctorum in vasis honestis seu Capsulis obferatis, locoque honesto (non tamen in Tabernaculo SS. Sacramenti) asserventur, nec ex ijs per alium quàm ordinarium loci, aut ab eodem ad id potestatem in scriptis habentem unquam educantur.

2. Et si

2. Et si antiquæ sanctorum Reliquiæ haberi debent in veneratione, in quâ hæcenus habitæ fuerunt; novæ tamen publicæ venerationi non exponantur, nisi prius à nobis juxta præscriptum sacri Concilij Tridentini recognitæ & approbatæ fuerint.

3. Inter novas Reliquias computandæ seu jure ipsarum censendæ sunt, quæ antiquorum quidem Sanctorum esse dicuntur, at jam recens ad Ecclesias, in quibus modò sunt, delatæ fuerunt.

4. Porro cum non solum in propriâ personâ suâ sancti sint honorandi, sed & in cadaveribus alijsque exuviis suis (etenim sacra illa membra atque ossa viva quondam fuerunt Spiritus sancti domicilia ac Tempa ad quorum vel attractum, vel intuitum, vel cultum maxima Deus edidit prodigia (quod utriusque testamenti Exemplis perspicuum est) plane convenit ut à fidelibus Christi populis honestè condantur, pretiosisque loculis religiosè conserventur, ad illorum honorem & gloriam Dei, cujus sancti nimis honorificati sunt.

5. Unde Concionatores, Parochi cæterique quotquot docendi munus curamque sustinent, diligentius instruant populum de Sanctorum intercessione, utilique & salutari invocatione atque Religioso sacrarum Reliquiarum cultu fuerunt enim instrumenta sanctarum animarum ad omne opus bonum & iterum cum ipsis conjunctæ participabunt æternam beatitudinem.

6. Nomine autem reliquiarum intelligitur quidquid ex Sanctorum hac vitâ decedentium corporibus Reliquium mansit, sive sint ipsa eorum corpora seu cadavera corporumque quælibet partes, carnes, ossa, dentes, capilli, ungues, cineres, ac pulveres, in quæ conversa fuerunt, item vestes & varia utensilia, quibus usi fuerunt, dum in terris versarentur: Vela item panni & similia quæ ipsos in vitâ suâ attigerunt vel eorum demortuorum ossibus seu corporibus admota fuerunt, ex quibus tamen illæ Reliquiæ tantò præstantiores censendæ sunt, quanto propinquius ad sanctum spectabant: ideoque caro & ossa integra Sanctorum in æstimatione Reliquiarum præferuntur alijs rebus, quæ ad eorum corpora tantùm admotæ fuerunt, pulveribus item seu cineribus in quos conversio ac magna mutatio facta est.

7. Reliquias itidem Sanctorum diligenter in Ecclesijs ad servandas esse profitentur omnes Catholici, cum nullum Altare erigi possit, in quo non aliquid earum alicujus sancti conservetur. Quare Prælati, Rectores alijsque Superiores Ecclesiarum præter externum illum decorem domus Dei & ornatum, quo templa, sacella & oratoria debent esse conspicua, diligentissimè curent, ut sanctorum Martyrum, & aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quæ viva fuerunt membra Christi & templum Spiritus sancti ab ipso ad æternam vitam suscitanda ac glorificanda seu pretiosæ sanctorum corporum partes & Reliquiæ quantumvis minutæ & ipsana, ab omnibus sordibus ac pulveribus munda in vasis honestis seu capsulis observatis, ne facillè ex thecis suis extrahi queant, atque juxta Pontificalis præscriptum ritè prius benedictis, locoque decenti piè diligenterque asserventur, ne item sacrilegijs aut furto expositæ sint, ne vè vilescant, ac sine cultu jaceant, vel nimis irreligiosè ab aliquibus tractentur.

8. Insuper ut majori in veneratione habeatur apud fidelem populum sanctorum Reliquiæ, volumus, ut singularum inscriptiones, quatenus opus renoventur & Catalogus earundem, sive eæ nominatæ sint sive non nominatæ, intra duorum mensium spatium post notitiam hujus decreti habitam conficiatur, item ut appendantur tabellæ in singulis Ecclesijs seu Capellis, quibus declaretur, quæ & quales in unaquâque Reliquiæ Judicio Episcopi ordinarij Diocesani approbatæ conserventur. Quod si planè certum sit esse alicujus sancti Reliquias, licet incertum cujusnam in particulari quia scedula amissa est, possunt eæ tam publicè quàm privatim coli, sicut ex praxi Ecclesiarum constat.

9. Ad majorem verò Dei & Sanctorum cum eo regnantium gloriam, nec non populi pietatem accendendam, in festis Sanctorum quorum Reliquiæ elevatæ, ornatæ & decenter inclusæ sunt, easdem in Altaribus aut alijs aptis locis exponi mandamus, sed eas populo passim ostendi ac temerè omnium oculis exponi nequaquam convenit, & quidem extra capsas seu loculos nulla ratione ad servandam majorem earum reverentiam, si tamen uti paulò ante dictum est, vel ob magnam certorum festorum celebritatem, vel ad populi devotionem excitandam, vel ad Deum per intercessionem Sanctorum suorum & repræsentationem sacrorum pignorum placandum, Reliquiæ hujusmodi aut præter consuetudinem, aut pro more ostendendæ videantur, jubemus ut non à Laicis etiam cujusvis ordinis & dignitatis personis, sed à Clericis sacris ordinibus

initiatis

initiatas superpelliceo ac desuper pluviali vel minimùm stolâ pro Reliquiarum Ecclesiæ veneratione indutis, solemni cum apparatu accenso lumine ac sine quæstu omni exhibeantur, & in ostendendis ijs ea gravitas, reverentia & pietas adhibeatur, quæ fidem & Religionem Christianam præferat, & intuituum animos ad omnem pietatem & reverentiam commoveat; ostendantur verò Reliquiæ sinceræ, & non falsæ pro veris, non incertæ & dubiæ pro certis ac probatis, non incognitæ pro cognitis, sine superstitione, omni fraude & abusu. Quocirca opus erit singulis scedam aliquam è quâ dignoscantur apponere.

10. Insignes autem sanctorum Reliquias sacra rituum Congregatio declaravit esse, caput, brachium, crus, aut illam partem corporis in qua passus est Martyr modò sit integra, & non parva & legitimè ab Episcopis locorum ordinarijs approbata.

11. In dilargiendis sacris Reliquijs hæc ratio deinceps observetur, ut nemini donentur unquam, nisi ut loco sacro reponantur majori aut non minori, saltem pietatis studio & profectione ibidem servandæ quàm ubi antea servabantur, notabiles verò reliquiarum partes ne ullus Prælatus, Rector Ecclesiæ aliusve Superior extrahere, multò minus ex Civitate vel Diocesi nostrâ Paderbornensi exportare, aut dare transferendas alicui præsumat sine speciali summi Pontificis seu nostrâ licentiâ scripto obtentâ, gravissimè interdiciamus, & ne tum quidem sine Superiorum Ecclesiarum, ex quibus sacræ huiusmodi Reliquiæ sint extrahendæ, consensu, quibus id permittentibus donationis huius authenticæ unâ cum Reliquijs donentur litteræ & in Indice Reliquiarum Ecclesiæ seu ejus prothocollo eadem donatio cum sufficienti Reliquiarum donatarum nec non personæ dantis & accipientis ac temporis expressione annotetur.

12. Furtim autem sacras Reliquias subtrahere incio seu invito Prælato, seu Ecclesiæ Superiore, ijsque qui Reliquiarum justam administrationem habent, haud dubiè est furtum sacrilegum, cum sit ablatio rei sacræ.

T I T U L U S XI.

De Imaginibus sanctorum.

1.

Cùm domum Dei deceat Sanctitudo, pro executione Decreti Concil. Trid. de Invocatione & veneratione, ac Reliquijs sanctorum, & sacris Imaginibus, *Seff. 25.* Statuit sancta Synodus, ut è templis & locis Sacris tollantur Imagines, sculpturæ, aulæ, quæ gentilitatem aut mendaces Ethnicorum fabulas repræsentant. Similiter quæcunque figuræ lascivæ, procaces, obscenæ & superstitiosæ, quæ fidelium mentes à Religione & devotione distrahunt, & sæpius graviter offendunt, neque posthac ulla crux, Imago aut statua in Ecclesiam, vel locum Sacrum recipiatur, nisi à nobis aut Vicario nostro in Spiritualibus Generali admissa fuerit. Proinde in visitationibus curabimus Imagines supradictas reformari aut prorsus tolli, prout judicaverimus expedire.

2. Præterea ne ad ornatum Supplicationum venerabilis Sacramenti aut Reliquiarum quarumcunque exponat quisquam ulla similes Imagines, sculpturas aut aulæ, idque sub pœnâ arbitrio nostro infligendâ.

3. E domibus & hortis Ecclesiasticorum similiter tales Imagines tollantur, quæ pias mentes offendunt sub pœnâ arbitrariâ.

4. Imagines sacræ, ad vanitatem comptæ, nec in templis, nec in Processionibus tolerentur, & quæ ad ornatum supplicationum proponuntur, ejusmodi sint, quæ oculos spectantium non offendant.

5. Doceatur subinde rudis populus, Imaginibus Christi & sanctorum, cultum & honorem non exhiberi propter ipsam materiam, elegantiam, externum ornatum, vel aliud quidquid simile; sed tantùm propter eos, quos nobis repræsentant.

6. Siquæ sacræ tabulæ Imaginesve, nimîa vetustate, carie, situ aut sordibus penè deleræ tam indecenti aspectu sint, ut contemptum potiùs quàm venerationem excitent, eæ piè religio-
seque restaurentur ab ijs, quorum interest: aut si id fieri nequeat, omninò deleantur, aut extra
populi conspectum ponantur.

7. Sanctarum Imaginum usus & cultus sicut vetustissimus est, Ecclesiæ nascentis consuetu-
dine introductus, œcumenicorum conciliorum decisionibus firmatus, & sanctorum Patrum
consensione stabilitus, apertissimus etiam ad rudes & imperitos fidei mysterijs imbuendos, ad
sanctorum virtutes recolendas & ad imitationem proponendas, ita nobis ex Officio diligenter
est advigilandum ne pravis consuetudinibus & abusibus, violeatur & depravetur earum forma
& habitus. Ut igitur omnis sæcularis vanitas, levitas, vel inusitata quælibet forma Imaginum
aut statuarum ornatus à Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ Romanæ moribus alienus deinceps
caveatur, volumus omnino, & districtè jubemus, ut exactè ea quæ tum sacrosancta & œcumeni-
ca Synodus Tridentina de sacris imaginibus tum fel. record. URBANUS Papa VIII. pecu-
liari hac super re editâ constitutione, gravibus in transgressores pœnis constitutis sancivit obser-
ventur.

8. In exponendis sanctorum Imaginibus studiose diligenterque curandum est, ut proto-
typis, quæ per illas repræsentantur juxtâ veritatem historiæ ac receptam & probatam Catholicæ
& Apostolicæ Ecclesiæ traditionem, quo ad fieri potest, simillimæ sint.

9. In pavimento sanctorum Imagines vel Cruces deinceps non pingantur, nec ubi clavis
transfigi poterunt, vel uligine pluviaque deleri, vel deformari. Et licet in muro ex vivo politoq;
lapide constructo sacræ possint historiæ, nisi quid aliud obstat, exprimi, non tamen in muro vel
pariete, qui argillâ vel calce incrustatus est, nam ejusmodi incrustatio perfacile decidit & pictas
deformat Imagines. Suademus autem ut paries aut murus hujusmodi telâ lineâ tabulisve poli-
tis artificioseque compactis tegatur, & sic picturis exornetur.

T I T U L U S XII.

De Festis.

Festos dies vel Dei ipsiusmet jussu, vel auctoritate Ecclesiæ, aut legitimi Magistratus institu-
tos religiosè celebrandos esse, exemplo nos suo optimus Magister noster Encœnia cele-
brans docuit. In nova etiam lege dies Christo salvatori, ejusque Matri & Angelis, nec non alijs
sanctis dicati solemnî ritu observandi sunt. Obeant itaque omnes, & servent festos dies quos
vel universus Christianus orbis, vel Diœcesis nostra ex antiquâ consuetudine, vel pia Præde-
cessorum nostrorum constitutione ad celebrandas Dei, & sanctorum laudes sacros habet. De
quibus ut constet omnibus eorum numerum hic subjungere placuit.

I. Sunt autem ista præter dies Dominicos.

Festum Nativitatis CHRISTI.

S. Stephani *Protomartyris,*

S. Joannis *Apostoli & Evangelistæ.*

SS. Innocentum.

S. Sylvestri *Papæ.*

Circumcisionis Domini.

Epiphaniæ.

Purificationis Beatæ Mariæ Virginis.

S. Matthiæ *Apostoli.*

S. Josephi *Nutritii Salvatoris.*

Annuntiationis B. Mariæ Virginis.

Festum

Festum Paschæ cum feria 2. & 3. sequentibus.

SS. Philippi & Jacobi Apostolorum.

Inventionis S. Crucis.

Festum Ascensionis Domini.

Festum Pentecostes cum feria 2. & 3. sequentibus.

Trinitatis.

Corporis Christi.

S. Joannis Baptista.

SS. Petri & Pauli.

S. Liborij Episcopi & Patroni Diœcesis.

S. Jacobi Apostoli.

S. Annæ Matris Beatissimæ Virginis Mariæ.

S. Laurentij Martyris.

Assumptionis Beatæ Mariæ.

S. Bartholomæi.

Nativitatis Beatæ Mariæ.

S. Matthæi Apostoli.

S. Michaëlis Archangeli.

SS. Simonis & Judæ Apostolorum.

Omnium Sanctorum.

S. Andreæ Apostoli.

Dedicationis Ecclesiæ.

Et Patroni cujusvis Parochiæ.

2. In prædictis Festis, nec non alijs Patronorum Parochialium Ecclesiarum principalibus Synodus interdicat, omnibus suæ Diœcesis Christi fidelibus opera manualia & sæcularia quæcunque, mercatum item & forum rerum venalium atque judicialia exerceri. Si quis autem huic ordinationi contraverit mulctabitur pœnâ pecuniariâ.

3. Si forum aut nundinæ incidant in Festum aut Dominicam, illæ serventur immediatè post Festum aut Dominicam.

4. Et vetat Synodus omnibus Magistratibus & sæcularibus Judicibus, ne cuiquam ex omnibus prædictis festis violandi seu profanandi licentiam concedant, sed eos, qui ab ipsis licentiam hujusmodi requirunt, ad nos vel Vicarium nostrum aut Pastorem in gravi necessitate remittant, alioqui contra eos tanquam Synodalia statutorum transgressores & aliàs prout de jure, procedatur.

5. Quoniam S. Liborius Episcopus Patronus est Ecclesiæ nostræ Cathedralis, & totius Diœcesis Paderbornensis: ideoque per totam Diœcesin meritò venerandus, ordinat Synodus, ut 23. Julij quo ex hac vitâ ad immortalem migravit per Civitatem & totam Diœcesin nostram, ut hæcenus factum, in foro & in choro tanquam duplex in omnibus Ecclesijs & Monasterijs, similiter etiam Festum Patroni singularum Ecclesiarum tanquam duplex celebretur.

6. Meminerint exempti omnes etiam Regulares Decreti Concilij Trid. quo dies Festos, quos in Diœcesi suâ servandos Episcopus præcepit, ipsi quoque servare jubentur.

7. Pastores singulis diebus Dominicis sub concione dies Festos & jejunia, eâ septimanâ occurrentia populo denunciare non omittant.

8. Diebus Dominicis aut festivis tempore concionis, summi sacri vel vesperarum in tabernis potitantes, aut publicis lusibus vel tripudijs vacantes denuntientur, pro qualibet personarum vel modo scandali puniendi.

9. Maximam in servandis Dominicis & Festis diebus negligentiam, ut populus corrigat, concionatores sæpè moneant, explicantes ad quæ istis diebus agenda omittendaque obligentur, gravitatemque transgressionis exponentes.

10. Ac ad dies Festos, qui præcepti sunt præter Dominicum diem, pari veneratione, cultu & Religione celebrandos: iisdemque Festis ad sacrosanctum Missæ officium audiendum sub periculo peccati mortalis omnes Christiani fideles obligari nec licere ante finem discedere, frequenter inculcent.

11. Quin & aliàs ex constitutione B. PII. V. Pontificis pœnas in festorum violatores constitutas populo graviter inculcent, quo sine eam hic libet suis verbis adscribere. Cùm dierum (inquit) Festorum observatio ad Dei cultum maximè pertineat, & in lege divina præcipiatur, cupientes abusus pravorum, qui ex eorum inobservantiâ invaluerunt, omninò corrigere, & antiquorum Canonum statuta renovantes mandamus, ut omnes dies Dominici, & præcipuè in honorem Dei, Beatæ Mariæ Virginis, sanctorum Apostolorum feriat cum omni veneratione observentur, & omnes in diebus præfatis Ecclesias frequentent, divinis Officijs devotè intendant, ab omni illicito & servili opere absterneant, mercatus non faciant, profanæ negotiationes & Judiciorum strepitus conquiescant. Qui verò in diebus Præfatis opus aliquod illicitum fecisse deprehensus fuerit, præter divinam ultionem, graves pœnas incurret arbitrio nostro seu Vicarij nostri aut Archidiaconorum infligendas.

12. Ut improbæ hominum cupiditati modum ponamus, seriò prohibemus, ne imposte- rum ullis in locis Spirituali nostræ Jurisdictioni subjectis diebus Dominicis, aut alijs fori festivitatis mercatus (nisi forte rerum ad quotidianum victum necessariarum) instituatur, aut ne subditi nostri ulli operi servili, quod sine evidenti periculo differri potest, manum admoveant. Caveant igitur pannos laneos vel lineos lavare vel dealbare, tingere oves, porcos vel boves mactare aut salire: frumenta aut ligna equis & curribus vehere, merces etiam suas dictis diebus Dominicis vel festis ante fores, vel in fenestris domorum, vel alibi venales exponere. Transgressores autem hujus nostræ inhibitionis Pastores, & animarum Curatores pro ratione delicti gravissimè puniendos denuncient.

13. Mandamus quoque locorum Magistratibus, ut à strepitu judiciorum imprimis ipsi absterneant, neminem tunc citent, vel citatum audiant, & sub pœnis arbitrio ipsorum imponendis prohibeant, nec usquam Dominicis, aut festis diebus, Circulatores, Histriones, Comædos, exhibere Comædias, spectacula ludicra ac tripudia publica, quibus populus Christianus astu & suasu dæmonis à festis Religiosè colendis, templorum visitatione, vesperarum Officio, audiendâ concione & doctrinâ Christianâ avocatur, adeoque Christo suus honos intercudit, ullo modo patiantur.

14. Parochi verò ac divini verbi Præcones opifices, agricolas & quoscunque alios operarios diligenter moneant, & sæpiùs inculcent per annum, ne deinceps ex perversa quorundam consuetudine audeant Dominicis, vel festis diebus etiam verno, vel autumnali tempore agros colere, feminare, aut Messis tempore fruges colligere &c. nisi de speciali licentiâ nostrâ, vel nostri in Spiritualibus Vicarij Generalis, exceptâ gravi & urgente necessitate.

15. Proinde ut populus Dei à commestationibus, potationibus, otio, rebus vanis & noxijs ad salutis æternæ congrua negotia revocetur, & ad preces præsentissima pietatis ac spei cœlestis fomenta crebrius excitetur, easque frequentet, hortamur in Domino Pastores omnes, & obsecramus, ut singulis Dominicis, & festis diebus cultum Dei in Templis potissimum à prandio instaurant, & vesperas suo cum custode & scholaribus juxta ritum & normam Breviarij Romani decantare studeant.

16. Festum S. Marci, si in diem Paschæ vel ejus hebdomadam aut Dominicam in albis inciderit, à Clero in choro primâ feriâ post dictam Dominicam Officio novem lectionum non impeditâ celebretur sine Processione, jejunio & abstinentiâ à carnibus, Litaniarum processio & statio servetur ipso die, quo occurrit, uti moris est: Si verò in aliam quamlibet Dominicam inciderit, tam festum, quam Litaniarum processio eadem ipsâ die Dominicâ à Clero sæculari, & populo sine abstinentiâ instituatur.

TITULUS XIII.

De Jejunio.

Jejunia animabus corporibusque curandis ab Ecclesia certis temporibus & diebus salubriter instituta decenter volumus observari, admoneri que populum, cur sint indicta, nempe in expiationem & vindicationem peccatorum, & ut corpus ob intemperantiam cibi potusque luxuriosum castigetur, & in servitatem redigatur, quo animus vegetior ac liberior divinæ voluntati sese subjiciat.

1. Porrò annua Jejunia quæ in Dicecesi nostrâ observari volumus, hæc sunt, & quidem vigiliæ singulis annis per totam Dicecesim nostram ab universis ætatem habentibus nec legitime excusatis jejunandæ. Sunt autem præter Quadragesimam, & quatuor anni tempora, Vigilia Pentecostes, Nativitatis S. Joannis Baptistæ, Beatorum Petri & Pauli Apostolorum, S. Laurentij Martyris, Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, S. Bartholomæi Apostoli, S. Matthæi Apostoli, SS. Simonis & Judæ, omnium Sanctorum, S. Andreæ Apostoli, S. Thomæ Apostoli & Nativitatis Domini; Quæ si in diebus Dominicis, aut lunæ evenerint, Sabbathis præcedentibus jejunetur. Quibus diebus à carnibus omnes abstinere, & unicâ refectioe sub reatu peccati mortalis omnes contenti esse, nisi gravis labor, aut alia justa ab Ecclesia approbata causa excuset, obligantur.

2. In locis autem, ubi vel plura, vel strictius observata fuerint, hortatur Synodus, ut piam consuetudinem observent.

3. Insuper in Festo S. Marci, quo supplicationes pro laudabili Ecclesiæ more fiunt, & in diebus Rogationum abstinence per totam diem à carnibus.

4. Jejunia quæ vel indixit Ecclesia, vel usus communis pridem recepit, ab omnibus servari volumus: quorum rationem & modum diligenter explicabunt Parochi & reliqui verbi Dei Ministri.

5. Cæterum hortentur fideles Parochi, ut cum jejunant, non solum corpus à cibis delicatioribus, verum etiam mentem à capitalibus vitijs cohibeant.

TITULUS XIV.

De Superstitione.

I.

Cùm rectè moneat Sacrosancta Tridentina Synodus, ut omnis superstitione tollatur, docet hæc Synodus, omnem illum rerum usum esse superstitionis, qui sine verbo Dei & Ecclesiæ doctrinâ sit præscriptis aliquibus ritibus & observantijs, quarum rationabilis causa reddi non potest, & fiducia in eis collocatur, certò expectandi aliquem eventum, qui sine illis ritibus ex Sanctorum intercessione non speraretur, aut quæ in cultu Sanctorum ex temeritate ac quadam levitate potius, quàm pietate & vera in Deum Religione fieri videntur.

2. Nemo ad morbos vel vulnera hominum aut brutorum curanda superstitionis remedijs utatur, vel super rebus deperditis aut super futuris eventibus ac quibusvis secretis divinos seu pro divinis se venditantes consulere præsumat. Si quis aliquid horum fecerit & monitus non abstinerit, mox pro seriâ correctione denunciatur.

3. Insuper hæc Synodus mandat omnibus Judicibus Ecclesiasticis, ut in exilium mittant vel mitti curent omnes, qui super futuris eventibus alijsque secretis responsa dant, eosque qui tales consulunt, graviter puniant.

I

4. Et

4. Et quoniam rudis populus sæpè ex ignorantia superstitionibus inquinatur, Parochi subditos suos diligenter de illis erudiant, & inter cætera superstitosum esse, expectare quemcunque effectum à quâcunque re, quem res illa nec ex sua natura, neque ex institutione divinâ, nec ex ordinatione vel approbatione Ecclesiæ producere potest.

5. Grave peccatum Deo valde injuriosum, & Reipublicæ imprimis noxium est superstitio, ad quam reprimendam & extirpandam ferventur ea quæ Sixtus V. in Bulla cæli & terræ statuit.

T I T U L U S X V.

De Exorcismis.

I.

Licentiam exorcizandi à Nobis adeptus purâ & mundâ conscientiam magnâque humilitate ac fide ad id muneris obeundum accedat, in ejusdemque functione graviter, piè ac religiosè se gerat, nec verba Ritualis Romani nostræve agendæ excedat.

2. Mulieri Energumena Exorcismum adhibiturus id præstet duabus saltem personis probatæ vitæ præsentibus, ijsque, si fieri possit, Energumena consanguineis aut affinibus.

3. Quanquam Exorcismorum usus ex divinâ Institutione, Apostolica traditione & universali Ecclesiæ consuetudine & præscripto, pro expellendis ex humano corpore dæmonibus, ædibus illorum infestatione liberandis, pro varijs damnis ac malis, quæ per tempestates, bestias noxias, venena vel quâvis aliâ ratione inferri solent, avertendis, utilis omninò sit & salutaris, eorundem nihilominus abusus tot ac tanta peperit incommoda, ut non levis cautela adhibenda sit.

4. Quare nullus omnino in Civitate ac Diocesi nostrâ Paderbornensi posthac præsumat exorcizare, vel judicare, an aliquis sit, vel non sit obsessus, sine nostra nostrivè Vicarij in Spiritualibus Generalis facultate per præsentos seu alias scripto obtentâ.

5. Ne verò nostra hæc inhibitio indigentibus incommoda sit, præsentium tenore permitimus Pastoribus ad curam animarum, & Pastoralia Sacramenta administranda nostrâ Episcopali auctoritate ordinariâ approbatis, ut in omnibus locis sui districtûs Exorcismos adhibere queant.

6. Licentiam porrò Exorcismis utendi à nobis, vel ante dicto nostro Vicario adeptus, & deinceps adepturus, licet operetur in persona Ecclesiæ, & eatenus ejus preces sint Deo gratæ & exaudiantur, sit nihilominus purâ & mundâ cum primis conscientiam, profundâ humilitate ac ferventi in Deum fide, & fiducia in divina tutela & ope, orationi & Jejunio alijsque sub ijsdem comprehensis pijs operibus deditus, quibus homo contrâ maleficia & dæmonis machinationes maximè præmunitur, ad id muneris obeundum accedat, in ejusdemque functione graviter piè ac religiosè se gerat, nec alijs quàm Rituali Romano Diocesi huic nostræ accommodato præscriptis utatur Exorcismis, precibus & cærimonijs, quantumcunque piæ & bonæ appareant, sine nostrâ nostrivè Vicarij supradicti permissione.

6. Non temerè credat Exorcista aliquem esse obsessum, intoxicatum, aut locum infestum, aut Spiritum vagari, cum cæcitas & credulitas hominum millies in ejusmodi vel errârit, vel malitiâ fraudem texuerit, uti frequens docet etiamnum experientia. Proinde neque facile adhibeat Exorcismos, nisi signis prudenti medicorum, suo aliorumque maturo Doctorum Judicio examinatis perspicuè constet, esse Energumenum aut maleficio affectum &c. multò minus morbos hominum, pecorum languores, aut damna possessionibus illata statim incantationibus, aut maleficijs attribuat, nec homines dum id ordinariè existimant, in ista sinat hærere opinione nimis verò confirmet, ne frustra remedia Ecclesiæ ad alios fines & effectus, quàm ordinata sunt, adhibeantur cum periculo contemptis, dum speratos effectus sed indebitos non producant.

7. Quamvis evidenter cognosci nequeat, quando homo à dæmone obsessus, vel maleficio sit intoxicatus, certiora tamen mali prioris indicia sunt, si linguâ peregrinâ pluribus verbis loquatur, vel loquentes intelligat, si scientiam legendi, scribendi, cantandi artificiosè sine prævia in-

structione

structione monstret, si distantia & occulta patefaciat, vires supra ætatis suæ seu conditionis naturam exerat, præsertim si, eum remittit afflictio, nesciat ut antea de occultis respondere, si iussus invocare nomen Dei, aut orationes pias dicere, id facere nequeat, si horreat & contremiscat, quando ipso in seio adhibentur Sanctorum Reliquiæ, Crucis signum, aqua benedicta, & his similia, quæ ex probatis auctoribus Exorcista nosse studebit. Proderit etiam occultè & discretè causas inquirere, ob quas dæmon putetur ingressus, aut afflictus maleficio affectus, quæ licet aliquando sint solius Dei gloria, & afflictio augmentum meriti, ordinariè tamen causa sunt peccata, videlicet desperatio ex amissione bonorum temporalium, nimia cum dæmone vel cum hominibus, qui cum eo commercium habent, familiaritas, parentum vel aliquorum de maleficio suspectorum mala dæmonis imprecatio, in superstitionem propensio, gravis alicujus criminis confessione nondum expiati, aut voluntariè in eadem omissi conscientia, & in tali statu sacræ Eucharistiæ sumptio, nimia ex scrupulis anxietas, per quam, nisi à peritis Confessarijs maturè occurratur, miseri homines ad varias perturbationes & desperationem adiguntur. Signa verò particularia maleficij præter insolita Symptomata, & effectus corporis accedente Judicio expertorum medicorum etiam sunt, si morbus præcedentibus minis alicujus personæ suspectæ subito fuerit exortus, si in corpus afflictæ ingesta deprehendantur talia, quæ naturæ vi inferri aut generari in eo non possunt.

9. Itaque dum Exorcista his ex signis comperit aliquem Energumenum aut intoxicatum esse, non rejiciat propterea naturalia remedia, confert enim sæpè atræ bilis expurgatio, idè licet primas det Spiritualibus, permittat tamen afflictio ex præscripto Medici uti medicinis idoneis à se prius benedictis ad hypochondriæ malum minuendum, ipse tamen eas non adhibeat, sed Spiritualia, quæ ut feliciorum successum habeant, conscientiam peccatorum maculis purgatâ in oratione ad Deum, fervente Symboli Apostolici recitatione, nec non Jejunijs alijsque carnis afflictionibus aliquot dies se exercent, sibi que persuadeat sine ejusmodi præparationibus sæpè parum aut nihil profici, juxta testimonium Christi: hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione & Jejunio. Dein Exorcismos adhibeat juxta agendæ nostræ formam præscriptos, impressionem signi Crucis, Reliquias Sanctorum, Agnum Dei, ut vocant, aquam & cereum benedictum, panes sacros, palmas, salem & alia ejusmodi usitato ritu Ecclesiæ benedicta. Sæpius verò utatur signo Crucis, sed cum reverentia & attentione rei signatæ, id est, passionis & mortis Christi Domini, hoc enim vim magnam habet, & adfert homini fiduciam & defensionem, dæmoni verò terrorem incutit, eumque in fugam agit.

10. Quia non suis viribus aut potentia sed solius Dei Misericordiam & Christi meritis nixus adversus diabolum, Dei & humani generis infestissimum inimicum omnis Exorcista arma suscipit, hinc ab omni fastu & vanæ gloriæ ostentatione sit alienus, Caveat adhuc in Exorcismis à ritibus & rebus ab Ecclesia non approbatis; siquidem Orationes proprio ingenio compositæ suspectæ esse solent, & non tam efficaces, quàm si Ecclesiæ auctoritate & jussu instituantur. Nullis Jocos, superfluis & nugatorijs interrogationibus, nec ad vana & curiosa edicenda Diabolum adjuret, sed solum ad ea, quæ ad rem pertinent, & ad augendam Dei gloriam & solamen afflictæ erunt convenientia, videlicet de numero, nomine Spirituum obsidentium, tempore & modo, quo ingressi sunt, de causa ingrediendi, & alijs ejusmodi, & an detineantur in corpore ob magicam aliquam operam aut signa malefica, quæ si obsessus ore sumpserit, evomat, vel si alibi fuerint disposita, ea manifestet, ut inventa comburantur. Exorcismos igitur legat, & faciat cum imperio & auctoritate, magnâ fide, humilitate & fervore, & quibus sacris verbis aut signis advertit dæmonem magis urgeri, ijs magis & crebrius instet; si autem viderit obsessum aliquam corporis parte commoveri, pungi, aut tumorem apparere, ibi Crucis signum & aquam benedictam, quæ semper in promptu esse debet, adhibere non intermittat, servato tamen semper decore & honestate, & salvâ etiam rerum sacrarum Reverentiâ. Proinde si coram Sacram Eucharistiâ fieri contingat Exorcismos, nullo modo ea corpori Energumeni, sed Sanctorum Reliquiæ debitâ cum Reverentia & decore applicentur. Quia verò dæmon, teste S. Cypriano, citius & segnius, quem obsidet, deserit, prout vel fides patientis adjuvat, vel gratia curantis aspirat, debet Exorcista, quando jam se ipsum ritè ad hoc munus disposuit, etiam curare, ut ex parte afflictæ non sit defectus; curet itaque diligentissimè, ne afflictus spretis Ecclesiæ Ministris ad magos, ariolos, divinatores vel quoscunque Exorcistas Laicos pro levamine recurrat, aut remedijs superstitiosis
utatur

utatur. Unde Pastores Vice Pastores, Concionatores, Catechistæ & Confessarij sæpius & graviter explicent illius peccati malitiam, & pericula incidendi in plenam servitutem ipsius Dæmonis, quibus se tali modo obijciunt.

II. Quoniam non omni spiritui facilè leviterque est credendum ob multiplices easque frequentissimas, quæ in hujusmodi visis & maleficiorum denunciationibus intervenire solent, tum malignorum hominum fraudes, tum diabolicas illusiones, idcirco ut eæ melius discernantur, sequentes præscribimus regulas diligenter observandas.

1. Effectus, qui solertiâ & ingenio humano fieri potest, vel aliquando positus est, suspectam facit opinionem de Spiritu vel maleficio.

2. Is qui denuntiat visâ quædam vel infestas actiones aut maleficia, diligenter exponendus est, fœmina an vir, juvenis an senex, timidæ complexionis aut pusilli animi an generosi sit, item an tristis & melancholicæ an lætæ sit naturæ & morum, pro qualitate enim denuntiantium, minor est denuntiationi fides habenda.

3. Si primus denuncians haberi nequeat, suspecta redditur denuntiatio & plerumque falsa.

4. Sin primus denuntians reperitur, more judicibus usitato, varijs quæstionibus etiam vagis & alienis est examinandus, & iterum alio ordine & mutatis ante dictorum adjunctis ac subtiliter excutiendus, an vacillet narratio vel suis alicubi dictis repugnet, tunc enim fallacia certò credi potest.

5. Videndæ circumstantiæ primæ personæ denuntiantis, an sit pauper, avida lucri, improbæ vitæ, malè educata, amans otij, contentionum & inimicitiarum: hæc enim suspitionem falsi movent prudentibus.

6. Destitue terrorè interdum denuncians conveniri debet, & onere cautionis de infamiâ gravandus, si constanter asseveret Spiritum quempiam visum, & si junior ætate, virgis, si adultus carcerum minis, similive pœnâ ad veritatem cogendus.

His siquidem Regulis plurimæ deteguntur fraudes, ad quas natura hominum lapsa nimis est proclivis.

12. Ubi verò omnibus maturè examinatis, vera Spirituum visio comprobata fuerit, mali à bonis hiscè signis uti certioribus, potissimum solent discriminari.

1. Si ad præsentiam vel usum rerum sacrarum diffugiat, ut coram SS. Eucharistiâ, ad asperisionem aquæ benedictæ, ad usum signi crucis, ad invocationem nominis J E S U, Beatissimæ Virginis Mariæ, aut alicujus Sancti, ad usum sacrarum Reliquiarum, sacre Imaginis, Agni Dei, cerei benedicti, Stolæ sacre, & similibus quibus Ecclesia uti consuevit contra diabolicas fraudes amuletis, quæque veræ Religionis Catholicæ sunt certa signa, tunc enim exploratum redditur Spiritum esse malignum, item, si hujusmodi dissuadeat aut improbet.

2. Si dicat aut ingerat ea, quæ sunt contra fidem, vel doctrinam Ecclesiæ, vel quæ à moribus & Regulis Sanctorum sunt aliena.

3. Si pravam, falsam aut frivolam prætexat apparitionis suæ causam, ut, quòd ex Imperio alicujus magi redeat, vel ut denunciet seu manifestet aliqua curiosa vel noxia.

4. Si sermonibus suis hominem incendat ad superbiam, vanam gloriam, inobedientiam, rixas, nimiam animi præsumptionem, desperationem aut alios similes affectus inordinatos.

5. Si prohibeat sua tractari cum superioribus Ecclesiasticis, aut ijs exponi, ut Episcopo loci aut ejus vices gerenti, Confessario aut alijs, non enim boni Spiritus quærunt tenebras, nec volunt ordinatum agendi modum & in Ecclesiâ usitatum vel à SS. Patribus præscriptum inverti & immutari.

6. Si blandè accedat initio, postea verò terrorem incutiat, anxietatem, desolationem & perturbationem animi, quemadmodum enim boni Spiritus, etsi initio aliquid terroris adferant, suâ præsentia tamen ante recessum illuminant, solantur & tranquilliant animos illorum & ad salubriora ac sanctiora disponunt, quibus apparent, ut passim testatur sacra Scriptura, ita contra Spiritus maligni solent initio blandè se insinuare, sed in decessu in animo horrorem, perturbationem & inclinationem aliquam malam relinquere.

7. Si in formâ tetra aut abjectâ appareat, ut in formâ Æthiopsis, canis, hirci, serpentis, bufonis aut similis animalis vel cum fœtore, tumultu, horrore seu clade discedat, vel etiam si appareat in formâ humanâ sed monstrôsâ cum pedibus cornicis, bovis, aut equi vel sit staturæ proccæ, vel nimis exilis, vix enim existimandum est, dæmonem in humanâ formâ divino permisso apparere, nisi cum notabili signo alicujus deformitatis.

8. Si quando prælitum fuerit, quòd subsidij causâ petierit, rursus alijs occasionibus frivolis quæstis redeat, animæ enim justorum, quæ ignibus purgatorijs expiantur, ubi pro illis satisfactum fuerit, aut non redeunt, aut semel tantum, ut gratias agant. Dæmones verò quia paucis congressibus nequeunt consequi suum finem, quærunt varias redeundi occasiones, ut tandem homines decipiant, in peccata & barathrum desperationis aut in superbiam & præsumptionem nimiam pertrahant.

Quare cum frequenter apparent ejusmodi animæ sive Spiritus, earum nomine suspectum est habendum objectum visum, ac meritò semper observanda monitio S. Antonij: cum aliqua obtulerit sese visio, inquit, audacter requirite, quis sit ille & unde veniat, ac sine mora, si Sanctorum fuerit revelatio, angelicâ consolatione timor vertetur in gaudium; si verò diaboli fuerit oblata tentatio, fidelis animæ percuntationibus evanescet.

P A R S

PARS SECUNDA.

De

SACRAMENTORVM SVSCEPTIONE ET ADMINISTRATIONE.

TITVLVS I.

De Sacramentis in genere.

1.

Septem esse novæ legis Sacramenta à Christo Domino instituta, & ab Apostolis veluti per manus ad nos transmissa, per quæ omnis vera Justitia vel incipit, vel cæpta augetur, vel amissa reparatur, nullus Catholicorum ambigit, quorum quantò major est dignitas atque præstantia, tantò Sanctius & Religiosius sunt administranda & suscipienda. De quorum legitimo usu, virtute & efficacia cæterisque eodè pertinentibus non minùs copiosè quàm Catholicè & Religiosè statuit Sacrosanctum Concilium Tridentinum, cujus decreta & Canones omnes cum Synodus reverenter recipiat, ea non aliter observari præcipit, quàm si de verbo ad verbum hic inserta forent, & quæ sequuntur superaddenda magis explicanda & rememoranda censuit.

2. In administrandis Sacramentis Rituale hujus Ecclesiæ Paderbornensis omnes sequantur nihil temerè addendo, demendo vel immutando.

3. Administraturi Sacramenta Baptismi, sacræ Eucharistiæ, extremæ Unctionis & Matrimonij, nec non concionaturi stolâ & superpelliceo vel albâ sint induti, in locis sacris sæcularium confessiones accipiant superadditâ insuper stolâ.

4. In administratione quorumcunque Sacramentorum, vis & efficacia eorum pro captu sumentium ac præsentium sæpè à Pastoribus explicentur, omnesque preces sacramentales, maximè vero ipsæ formæ Sacramentorum tractim, distinctè & attentè cum debita Reverentia pronuncientur.

5. Et ne dùm quis alijs est minister ad salutem, damnationem sibi acquirat, caveat quisque diligentissimè, ut quâ decet munditiæ & puritate Sacramenta administret, ac dùm culpæ graviori se sentit obnoxium, statim se confessione expurget.

6. Pastor vel quivis alijs Sacerdos, ad quem Sacramentorum administratio pertinet, requisitus ad administrandum Sacramentum quâcunque diei ac noctis horâ, statim sit paratus ac facilis, nec sese prætextu horæ importunæ, temporis incommodi, alteriusve occupationis multò minus convivij excuset; aut durioribus verbis petentes Sacramenta excipiat, memor ad eximiam illam, quæ in Pastoribus ardere debet, charitatem pertinere, ut æquissimo id ferat animo, graviter alioqui puniendus, gravissimè verò si quem ipsius negligentia sine Baptismo, Confessione, sacro viatico aut extremâ Unctione ex hac vitâ migrare contigerit.

7. Et quoniam Sanctum minimè dandum est canibus, quilibet Parochus vel Viceparochus sacratissimam Eucharistiam & Olea sacra in locis tutis ac vasis mundis fideliter solliciteque custodiat, ita ut impijs ac sacrilegis hominibus non facilis ad ea accessus pateat, nec ex sacra materia cujuscunque Sacramenti ullus unquam aliquid alicui, etiam specie medicinæ vel tollendi maleficij, tradat vel tradi permittat.

K

8. Si

8. Si quis (quod absit) potus vel aliter indispositus atque inidoneus ad administrandum Sacramentum accesserit, sive is Pastor aliusve Sacerdos fuerit, juxta irreverentiæ enormitatem graviter punietur.

9. Pastor domo discedens custodi significet, ubi inveniri possit: si verò à petentibus Sacramentorum administrationem diligenter quæsitus, non facile reperiat, & ob absentiam aut moram Pastoris suboriat, à præsenribus murmuratio aut scandalum, aut si in mora periculum, poterit tunc alius Pastor aut Vicepastor aliàs idoneus administrare Sacramentum, matrimonio duntaxat excepto, salvâ pœnâ Pastori absentis imponendâ.

10. Ut fidelis populus ad suscipienda Sacramenta majori cum Reverentia atque animi præparatione accedat, volumus omninò & mandamus, ut Pastores & Vicepastores sæpè divinarum horum Mysteriorum institutionem, usum, virtutem, utilitatem, necessitatem & efficacitatem, uti & rituum atque cærimoniarum significationes in concionibus exponant.

11. Prohibemus etiam, ne quis aliquod Sacramentum, sine gravi urgentique necessitate aut expressâ nostrâ nostrivè in Spiritualibus Vicarij Generalis licentiâ, vel obtento speciali in scriptis privilegio Apostolico, in privatis ædibus administret aut etiam celebret. Maximè enim decet Sacrosancta hæc Mysteria in Ecclesia (quæ Sacramentorum proprius locus est, quæque tam ministrantes quàm suscipientes atque circumstantes omnes in fide, charitate ac veneratione magis accendit) omni cultu ac Religione sanctissimè ministrari & celebrari.

12. Præterea cum œcumenica Synodus Tridentina definiverit, quòd si quis dixerit receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libitu omitti, aut in novos alios per quemcunque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, anathema sit. Volumus omninò & severe præcipimus, ut quivis Parochus aliusve Sacerdos in cujuscunque Sacramenti administratione præter actualem seu virtualem intentionem, legitimamque materiam & formam, etiam approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus & cærimonias adhibeat, atque ita decenter gravique actione cuncta in Rituali seu agendâ præscripta peragat, ut adstantes ad Sacrorum tum Reverentiã tum pietatem atque ad cœlestium rerum cogitationem erigat, & uti Pastor Spiritualis præcundo provocet & attentos reddat.

13. Sacerdos ergò ad Sacramenti alicujus administrationem accessurus ritus & cærimonias pro temporis opportunitate prævideat diligenterque perlegat; ac deinde paululùm rei sacræ, quàm acturus est, meditationi vacet, gratiamque dignè & cum fructu Mysterium hoc illudve administrandi imploret.

14. In singulorum quoque Sacramentorum administratione (Confessionis duntaxat Sacramento excepto) unum saltem pium & honestum, mundoque superpelliceo indutum, ac linguæ pariter latinæ gnarum Ministrum adhibebit, qui Sacerdoti oranti totius Ecclesiæ nomine respondeat.

15. Pro Sacramentorum administratione, nihil ante eam exigatur, post eam tamen, si quid spontè offeratur, vel aliquid consuetudine laudabili tanquam debitum præstari soleat, licitè peterit acceptari.

T I T U L U S I I.

De Baptismo.

I.

Pastores sacrum fontem sub operculo & serâ diligenter servent; Sacrum quoque Chrisma & oleum sub serâ & loco honesto custodiant, & Sabbatho sancto ac in vigilia Pentecostès aquas baptismales consuetâ benedictione renovent.

2. Quilibet Parochus librum habeat, in quo singulorum Baptizatorum nec non parentum & patrinorum ac matrinarum nomina & cognomina, diemque, mensẽ & annum diligenter descri-

describat. Sic enim & ætas pueri & ejus conditio & inter quos spiritualis cognatio contracta sit, facile dignoscetur, eundemque librum quotannis in visitatione exhibeat & loco tuto custodiat.

3. Diligenter quoque observare monentur Parochi illud, quod in Concilio Tridentino ad evitandam difficultatem & pericula impediendi cognationis spiritualis de numero Patrinorum constitutum est, ne videlicet plures quam unus vel una vel ad summum unus & una, qui infantem dum baptizatur, tangat vel tangant, ad suscipiendum sub quovis etiam prætextu admittantur, nisi nostram indignationem & condignam pœnam sustinere velint.

4. Quia de pueris exposititijs compertum est, quod mulieres per appositionem salis non idem semper significare intendant, sed subinde collatum esse baptismum, subinde verò contrarium: ideo semper & indistinctè, pueri exposititij sub conditione baptizentur, si vè salijs appositum fuerit si vè non.

5. Prohibet præterea sancta Synodus, ne quis Pastorum baptismi Sacramentum alio in loco quam in illis Ecclesijs, in quibus sacri fontes constituti & consecrati sunt, exceptis casibus in jure permissis, conferre audeat.

6. Hortatur hæc sancta Synodus & requirit omnes Magistratus singulorum locorum, ne quam ad obstetricandam parturientibus admittant, nisi prius à Curato loci, ubi obstetrix moratur, testimonium sinceræ & Catholicæ fidei habeat.

7. Antiquam & Religiosam illam consuetudinem, quâ puerperæ post absolutum puerperij tempus in proximo statim egressu ad Ecclesiam procedunt, ut Deo pro puerperij beneficio gratias agant, & precibus ac benedictione Sacerdotali expientur, tanquam piam ac laudabilem conservatam volumus.

8. Ad abolendam pravam illam consuetudinem, quâ ruri præsertim post baptismum infantium, convivia non sine maximis incommodis & periculis tam puerperæ quam infantis celebrari consueverunt, mandamus Pastoribus & Concionatoribus, ut moneant & exhortentur subditos suos, quatenus hujusmodi abstineant.

9. Parochi ob id, quod puer baptizandus sit illegitimus, vel ex parentibus pauperibus, vel exteris illic casu natus, ipsum baptizare non reculent aut differant.

10. Non admittantur in paternos notoriè hæretici, notoriè excommunicati, publici usurarii vel aliter publicè infames; neque etiam minores duodecim annis, aut qui per inopiam mentis notitiam non habent ejus fidejussionis, ad quam se offerunt, eademque cautio sit de comatibus.

11. Ubicumque in Ecclesijs Parochialibus dirutus est fons baptismalis, restituatur ex lapide solido, ne ex eo aqua effluat, sitque figuræ rotundæ & latitudinis circiter duorum pedum, fixusque loco commodo constituatur. Extrâ fontem sacrum nemo baptizetur, nisi fortè quem periculum ad Ecclesiam deferri non permittit, exceptis ijs, quibus id à nobis aut Antecessoribus nostris clementissimè indultum est.

12. Tenebuntur Pastores parentes infantium ultra quartum à nativitate diem baptismum differentes nobis aut Vicario nostro in Spirit. Generali aut Archidiaconis denunciare.

13. Sacrum Baptismum ex institutione Christi cunctis etiam fidelium infantibus ad salutem esse necessarium, ipsa veritas testatur, hiscè verbis: Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto non potest introire in Regnum Dei; cum itaque sine eo utpote Christianæ Religionis & æternæ vitæ januâ & omnium aliorum Sacramentorum fundamento nulla æternæ salutis spes superfit, summa ad illum tempestivè ritèque administrandum ac suscipiendum diligentia est adhibenda.

14. Volumus etiam, ut tam Pastores aut eorum socij, cooperatores, seu Vicarij hoc Sacramentum administraturi, quam Patrini & Matrinx baptizandum ad templum comitantes non leviter aut perfunctoriè id agant; sed cum Religiosa pietate ac gravitate ad tanti muneris functionem accedant Deoque gratias agant, qui filium iræ & hæredem gehennæ benignè ad Sacramentum Regenerationis admittit, ut fiat filius Dei & hæres vitæ æternæ.

15. Ad majorem autem venerationem pietatemque excitandam, curandum est, ut baptismus semper ante prandium fiat, & susceptores cum amicis pro veteris Ecclesiæ ritu infantem Deo præsentent & offerant, à prandio verò illud non facile admittatur nisi necessitas, aut periculum infanti imminens, aut habitatio remotior, aut alia justa causa illud requirat.

16. Quo-

16. Quoniam verò parvulorum & recens natorum infirma & inconstans est valetudo, aded ut collatio baptismi sine vitæ periculo differri non possit, valdeque sit absonum, quod ob respectum aliquem externum diutius filius iræ permaneat, qui in adoptionem filiorum Dei admitti potest: Hinc præcipimus, ne sub aliquâ specie vel causâ undecunque quæsitâ baptismus infantium etiam quorumcunque nobilium aut insignium personarum diu differatur.

17. Nullus nisi præviâ licentiâ Pastoris prolem suam extrâ Parochiam suam baptizari curet, & ubi baptizata fuerit, de collato baptismi Pastori testimonium ferat, quod etiam in libro baptismali notetur; Pastores tamen rarò, & non nisi ex gravi causâ licentiam talem concedant. Ideò Parochus Infante baptismi causâ ad se delato dispiciat, an suæ parochiæ sit, quem si alienæ deprehenderit esse, non nisi urgente necessitate baptizet, sed ad proprium Parochum jubeat deportari, quod maximè erit observandum in prolibus ex illegitimo thoro procreatis, quas parentes, ut crimen suum proprium Pastorem celent, ejusque correctionem declinent, in alienam Parochiam, ubi ignoti sunt, curant ad baptismum deferri.

18. Baptizatis nulla alia nomina imponi debent, quàm Sanctorum, quorum denominatio ac memoria adultis ad virtutis imitationis que studium desiderium accendere possit.

19. Patrini ac Matrinx sint homines pij & Catholici maturæ ætatis, in fide atque probatis moribus benè instituti, ut filios suos spirituales in iisdem instruere possint, id enim ipsorum, quam pro infantibus Deo & Ecclesiæ faciunt, sponsio requirit, cujus diligenter à Parochis sunt admonendi, ac magis eligantur ij, qui salutem animæ consulere, quàm muneribus augere queant. Arcentur autem meritò ab ista sponsione, qui nondum ad annos discretionis pervenerunt, nec fidei rudimenta tenent, utpote Symbolum Apostolicum & Orationem Dòminicam, item qui justo impedimento cessante eo anno peccata Sacerdoti suo confessi non sunt, neque in festo Paschæ sacram Eucharistiam susceperunt, quique hæresi infecti aut excommunicati sunt. Neque enim convenit illos tanquam comministros & testes assistere Sacramentis, qui vel de illis malè sentiunt, vel quos Ecclesiâ à divinis arcet, vel qui se ipsos à communione & unitate Catholica segregarunt,

20. Alienum autem existimamus, magnam hujus mundi Pompam circà baptismum adhibere, ne ubi unusquisque in Baptismo pollicetur Satanæ renunciare ejusque Pompas deserere, in ipso vitæ Christianæ limine ijs rebus dari opera videatur, quibus potissimum solenni sponsione renunciatur.

TITULUS III.

De Confirmatione.

I.

Sacramento Baptismatis succedit aliud, quod à SS. Patribus nunc Confirmatio, nunc manus impositio, vel Sacramentum Chriſmatis aut Unctio, quæ sit divinæ procreationis sacrosancta perfectio, nominatur: cujus quidem Sacramenti virtute homini baptizato plenitudo Spiritus sancti confertur & auxilium ac robur singulare, quale datum est Apostolis die Pentecostes, ut Christi nomen & fidem coram Principibus mundi & orbe toto sine pudore ac timore constanter valeant profiteri. De hujus Sacramenti dignitate vi & effectibus Parochi subditos suos scèpè diligenterque instruant, maximè sub id temporis, quo illud Episcopus in ijs locis administraturus est. Postquam Parochus de constituto die Chriſmatis administrandi fuerit admonitus, perquirat diligenter, qui confirmandi sint in Parochia etiam per singulorum domos circumeundo, si id commodè fieri potest, & die dominico aut festo præcedente ex professo doceat populum suæ curæ & custodiæ commissum ea omnia, quæ ad Sacramentum debitè recipiendum pertinere intelliger. Pastores verò & Concinatores in Domino requirimus, ut eò majori diligentia, sollicitudine ac Zelo in fructibus hujus Sacramenti explicandis versentur, quò vident amplius illud ab antiquis & nostri temporis hæreticis derisui & ludibrio habitum. Cùm ergò hujus Sacramenti uti-

lissima

liffima fufceptio nequaquam negligenda aut parvi pendenda aut differenda fit, præcipimus omnibus ac fingulis Civitatis & Diœceſis noſtræ Paderbornenſis Paſtoribus, ut parentes crebrò adhortentur, quatenus ſuos liberos nondum ſacro Chriſmate confirmatos ad ſuſcipiendum hoc Sacramentum adducant.

2. Ad Confirmationem accedentes, ſi non perfectæ ætatis, ut Concilio Aurelianenſi olim ſtatutum fuit, ſaltem ſeptennio non ſint minores, ut meliùs ſuſcepti Sacramenti memores eſſe poſſint, niſi ex rationabili cauſâ confirmanti aliud videatur; neſiquam porrò expedit poſt ætatis annum ſeptimum, vel quando puer rationis uſum aſſecutus putatur, Sacramentum Confirmationis diutius differri, quia dignius ſuſcipitur ab innocente, qui gratiam primam baptiſmi integram hætenus conſervavit in eâ ætate, quæ ferè immunis à gravioribus peccatis eſſe ſolet.

3. Inter adultos verò nullus hæreticus, Excommunicatus, Interdictus vel gravioribus facinoribus contaminatus, aut primorum Chriſtianæ fidei rudimentorum videlicet Orationis Dominicæ, Salutationis Angelicæ ac Symboli Apoſtolorum ignarus ad percipiendum hoc Sacramentum ſe ingerat.

4. Si quos præmaturè parentibus orbatos vel alios quoscunque poſt debitam inquisitionem adhuc dubitare contingat, num Sacramentum hoc ſuſceperint nec ne, illi dubium ſuum nobis exponant, ut ſub conditione confirmari poſſint, ſi ita fieri debere judicaverimus, quia tamen frequenter evenit, ut parentibus vitæ deſunctis pueri confirmationis ſuſceptæ neſiquam memores iterum ſe offerant confirmandos, idcirco mandamus parentibus ac patrinis ut confirmatis ſuis liberis, ijs præſertim, qui ante rationis uſum ſunt conſignati, ſæpè revocent in memoriam, quando, à quo & ubi fuerint confirmati, & à quo Patrino Epifcopo oblati, tùm ne hujus obliturſum ſacrilegè conſignentur, tùm etiam ut hac gratiæ plenitudine, quam vi Sacramenti acceperunt, ad Dei gloriam & ſalutem ſuam rectè utantur & de virtute in virtutem quotidie progrediantur.

5. Cùm Sacramentum Confirmationis ex propriâ inſtitutione, ratione & naturâ ſuâ conferat augmentum gratiæ, neceſſarium cenſetur, ut id recepturus jam antea Dei gratiâ decoretur, ſiquidem augmentum illam ſupponit, idèò volumus ut omnes confirmandi, qui octavo vel ſummum decimo ætatis anno majores ſunt, dolique capaces, ne gratiæ Spiritus ſancti ponant obicem, ſi conſcij ſibi fuerint peccati mortalis, quod nondum expiârunt, præmittant Confefſionis Sacramentum, quo à peccatorum ſordibus expurgati, velut munda vaſa donis ampliffimis Spiritus ſancti affluentius impleantur, ac tam animæ quàm corpora eorum viva Spiritus ſancti templa efficiantur. Quod ſi tamen propter temporis anguſtias aliudve legitimum impedimentum confirmandi non potuerint ante conſiteri, ſaltem de admiſſis peccatis prius actu contendantur.

6. Convenit quoque ut huiusmodi Sacramentum ante meridiem adminiſtretur & confirmandi, ſi ſani ſint, Jejunii ad illud ſuſcipiendum juxta ſalutarem Concilij Aurelianenſis monitionem accedant, ut pijs deſiderijs alijsve dignis pœnitentiæ fructibus ac pietatis operibus melius præparati copioſius Dei donis cumulentur. Verùm cùm plerumque populus numeroſus affluat ad confirmationem, uſus obtinuit, ut hoc Sacramentum poſt prandium etiam non jejunis conferatur & ſuſcipiatur, quod etiam licitè fieri poteſt, ſi infirmitas, anguſtia temporis, vel alia juſta cauſa faciendum ſuadeat.

7. Qui in baptiſmo Patrinus eſſe prohibetur, hîc quoque eſſe non poterit. Patrinos autem declaramus idoneos, qui primùm ipſi ſunt Catholici, confirmati, maturæ ætatis, ab omni Excommunicationis ſententia liberi, nec gravioribus criminibus palam obnoxij, tùm qui eo anno ad Sacramentum Confefſionis & Communionis acceſſerunt, qui prima fidei rudimenta noverunt. Regulares autem perſonas ad hunc actum accedere prohibemus.

TITULUS IV.

De Sacramento SS. Eucharistiæ.

I.

Cùm Eucharistia sit præcipuum ac maximum Dei donum & longè sacratissimum Sacramentum, quo nihil habet Ecclesia dignius, admirabilius & salubrius, ipsum omnis boni ac gratiæ fontem & auctorem continens, dolendum sanè est, multorum sanctæ Religionis Catholicæ adversariorum impia studia conatusque in oppugnationem hujus divinissimi Sacramenti converti, multorum item & maximè malorum Sacerdotum impuritate ac vitâ malâ, divinum hoc Sacramentum horrendum in modum profanari atque contemni, ut mirandum non sit, si Deus meritò hinc offensus gravissimas in populum calamitates immittat. Cui utriusque malo occurrere cupientes seriò Pastoribus ac quibuscunque Concionatoribus & divini verbi præconibus commendamus, ut quæ de astruendâ hujus Sacramenti veritate, transubstantiatione, adoratione, sumptione, oblatione &c. Sancta Synodus Tridentina post SS. PP. & DD. testimonia definiuit, populo diligenter proponant atque explicent.

2. In singulis Ecclesijs Parochialibus plures Hostiæ sacræ ad usum ægrotorum continuò afferrentur & quidem sub serâ & in loco honesto ac decenti vasculo.

3. Frequenter pro loci humiditate vel siccitate species sacramentales renoventur.

4. Hostiæ consecrandæ sint recentes & integræ, sed non plures præsertim in Paschate vel alijs solemnioribus festis, quando populus communicare solet, consecrentur, quàm quot Pastor aut alius Ecclesiæ Rector animarum curam habens pro ægrotantium aliorumque communicantium numero circiter esse necessarias judicaverit.

5. Sacrosancta Eucharistia nec adorationis causâ, nec in gratiam infirmorum seruetur alibi, quàm in loco sacro in Ecclesijs nimirum Parochialibus vel alijs, quibus animarum cura annexa est.

6. Tabernaculum venerabilis Sacramenti ubi nondum est, sollicitus sit Pastor, ut id conficiatur, quod fiat vel in medio Altaris, vel in pariete juxtâ Altare extrinsecus decorè depictum, ejusque ostiolum aliquâ cortinulâ sit tectum, intrinsecus autem panno colorato tabernaculum sit circum vestitum, ac circumquaque firmum & tutò clausum, sub ipso duntaxat venerabilis Sacramenti vase candido semper corporali stratum. Tabernaculum quoque in quo sanctissimum Christi Corpus in Ecclesijs deponitur & custoditur, sit firmum, clave obseratum, & juxtâ cujusque Ecclesiæ facultates intus & foris decenter exornatum, atque à sacri Chriſmatis sanctorumque Oleorum vasculis Sanctorum quoque Reliquijs & ab omni aliâ re vacuum.

7. In quâlibet Parochia ut minimùm sint duo vascula, in quibus sacræ Hostiæ conseruentur, unum quod veteri vocabulo Ecclesiastico Ciborium vocamus, in quo reponantur sacræ Hostiæ communicantibus distribuendæ, quo etiam uti licebit, dum venerabile Sacramentum ad infirmos defertur. Alterum verò vasculum sit Hierotheca perlucida, quam vulgò Monstrantiam appellant; cujus usus sit venerabili Sacramento deferendo in publicis Processionibus, vel cultûs & adorationis causâ proponendo super Altare, quæ hierotheca idcirco inter columnellas ita Chryſtallo transparenti circumdetur, ut sacra Hostia perspici possit. In ipso tabernaculo recludantur dictæ pixides duæ, easque oportet esse aureas vel argenteas, vel minimùm propter Ecclesiæ paupertatem, vel direptionum pericula stanneas mundas, & nitidas, nullo modo verò ligneas, testaceas, vitreas ob periculum fractionis, non lapideas ob humiditatem & gravitatem, nec æneas vel cupreas ob æruginem quam pariunt, quæ vomitum provocat: Omnia vasa sacra, quæ ad ostensionem, deportationem, vel custodiam SS. Eucharistiæ serviunt, ut sunt Monstrantiæ, Ciboria, pixides, calices & quæcunque alia vascula, si argentea, aurea vel inaurata sint, quotannis minimùm bis circa festum Paschæ ac S. Michaëlis intus & foris mundentur, & splendori suo restituantur: si propter Ecclesiæ paupertatem vel direptionum pericula fuerint stannea singulis saltem mensibus diligentissimè defricentur.

8. Cla-

8. Clavis illius tabernaculi nunquam in ejus ostiolo, Altari, aut loco vicino vel Sacrario relinquatur, neque ulli unquam Laico vel Ædituo, vel ulli etiam in Monasterijs moniali credatur, sed in Ecclesijs Parochialibus solus Parochus vel alius Sacerdos cum ipsius licentiâ, in alijs autem Ecclesijs tam sæcularium quàm Regularium Sacerdos ab earum Ecclesiarum Superiore speciatim deputatus clavem illam, idque sub gravi arbitrariâ pœnâ, custodiat, diligentissimequæ curet, ut illud semper clausum sit, ne ulla unquam Sacramento huic injuria fiat. Si quis ipsius sacre Eucharistiæ Custos eam incautiùs servârit, per tres menses juxtâ Canonicas sanctiones ab Officio suspendatur, & si per ejus incuriam aut negligentiam aliquid nefandum contigerit, seu gravior Sacrosancto huic Sacramento irrogata fuerit injuria, pro modo culpæ graviori etiam in eum pœnâ animadvertatur.

9. Ubicunq; locus ab hostibus ac prædonibus est tutus, & facultates Ecclesiæ ferunt, continuo tam de nocte quàm de die ante Tabernaculum sanctissimæ Eucharistiæ lumen ardeat, alibi ubi nimia paupertas aliud non sinit, saltem sub Officio divino ob Reverentiam tanti Sacramenti, & ut significetur præsentem esse eum, qui lucem habitat inaccessibilem, quique mentium nostrarum tenebras illustrat; ardeatque sumptibus fabricæ, vel alterius qui ad hoc obligatur; quod ut non negligatur, Parochos ac Sacristanos seu ædituos ad hujusmodi incuriam & luminarium defectus, ubicunq; fuerint, corrigendos aut nobis vel nostro Vicario quamprimùm denunciandos adhortamur. Foundationes etiam in eum usum relicte strictè impleantur.

10. Porrò cum sicut corpus panis ciboque, sic anima spiritali alimento sæpius sit reficienda, diligenter excitent Subditos & Auditores suos Parochi & verbi Dei præcones ad debitum tanti Sacramenti cultum & frequentem ejus usum: iisdemque crebrò exponant & maximè festis celebrioribus, quando populus communicare solet, quanta sit ipsius Eucharistiæ excellentia, quàm admirabiles effectus in ritè dispositis pariat, quantâ proinde animi Religione, pietate & humili etiam corporis habitu ad divinum hoc Epulum (in quo omnis spiritalis dulcedo quasi in suo fonte gustatur) sit accedendum. Non desinant etiam Pastores & Concionatores sæpius adhortari parentes sub concionibus & aliàs, ut liberos, postquam ejus ætatis & judicij fuerint, ut possint Sacrosanctum Corpus Domini discernere, ad ejus participatio nem inducant, & Ecclesiæ offerant, ut hoc cœlesti cibo pasti omnium bonorum operum & meritorum capiant incrementa; interim tamen Pastores & reliqui curam animarum habentes advigilent, ut neminem ad illud admittant, quin certò sciant eum vel saltem prima fidei rudimenta probè scire & quid in sacra Eucharistia contineatur, intelligere. Sæpius quoque populum admoneant, quod nullus sibi peccati mortalis conscius, licet sibi contritus videatur, absque præmissâ Confessione sacrosanctum Corpus Christi possit sumere, nisi in periculo mortis, cum æger non potest confiteri, vel abest copia Confessarij.

11. Inculcent similiter omnibus, quod teneantur naturali Jejunio servato accedere ad hoc Sacramentum, ita ut saltem à media nocte nihil omninò ne quidem per modum medicinæ comederint aut biberint, ac ut utroque genu flexo Sacramentum istud humiliter adorent, reverenter suscipiant, neque eo sumpto statim ab Ecclesia discedant, aut colloquantur, aut vocalibus precibus occupentur, ne sacra Hostia vel aliqua ejus particula incautè ex ore decidat, sed aliquantisper, quâ par est pietate, mente orent, ac tacitè Deo pro tam singulari beneficio nec non pro sanctissima Passione Domini, ad cujus memoriam refricandam hoc Mysterium est institutum & sumitur, gratias agant.

12. Adhæc mandam Pastoribus & eorum vices tenentibus, ne sacrosanctam Eucharistiam administrent publicis peccatoribus, aut concubinarijs publicis, antequam concubinas suas dimiserint, meretricibus, usurarijs publicis, nisi usuris renunciaverint, & injusta lucra restituerint, aut de ijs restituendis cautionem dederint; palàm inimicitias exercentibus, nisi re ipsâ pacem composuerint, vel sese ad reconciliationem debitè obtulerint: Phreneticis seu amentibus perpetuis, dum rationis usu carent, aut à pietatis sensu sunt alieni, non licet hoc dare Sacramentum; licebit tamen, quando lucida habentes intervalla sui que facti compotes piè & religiosè illud sumere desiderant.

13. Peccatores verò occultos, si occultè petant, & eos emendatos Parochus non agnoverit, repellat: non autem si publicè se ingerant & sine offendiculo nequeant præteriri.

14. Eandem

14. Eandem etiam de Energumenis rationem haberi volumus, quibus, si piâ animi præparatione se dignos eâ fecerint, nequaquam sacra Eucharistia est neganda, tum ut ejus virtute muniatur ab incurfu dæmonum, quo infestantur, tum ut purgentur.

15. Damnatis ad mortem de peccatis ritè confessis & contritis negari non debet Eucharistia, sed tamen danda ante diem supplicij, si commodè fieri possit, ne aliquid præter Reverentiâ tanti Sacramenti contingat.

16. Quilibet annos discretionis habens communicare debet, ut minimùm in Paschate in Ecclesia sua Parochiali. Incipit autem Pascha ad hunc effectum in Dominica Palmarum, & durat usque, ad Dominicam in Albis inclusivè. Qui huic mandato Ecclesiæ non obedierint, vel in Paschate à Parochia abfuerint, & reversi intrâ octo dies non docuerint se alibi in Paschate communicasse, in Synodali visitatione denunciarentur, ut nisi legitimam excusationem attulerint, & vivi ab ingressu Ecclesiæ arceantur & mortuis Ecclesiastica denegetur sepultura. Ad hæc cum oporteat in Parochia quemque sua in Paschate ad sacram Synaxin accedere, non satisfaciunt communicantes in alijs Ecclesijs quorumcunque etiam Ordinum privilegiatorum, quod in Dominica Passionis in Parocchij publicent Pastores unâ cum decreto Concilij Lateranensis de Communionem in Paschate faciendâ. Ut igitur hoc salutare Concilij decretum inviolatè servetur, quivis Parochus nomina & cognomina suorum Parochianorum in libro statûs animarum habeat descripta.

17. Pastores & quicumque alij Sacerdotes venerabile Corporis Christi Sacramentum ad ægrotos aut alios nunquam perferant, nisi decenter & reverenter ornati stolâ & superpelliceo, & custos superpelliceo indutus lumen & campanulam sonantem præferat, quo populus sui moneatur officij, tum ergâ Sacramentum, tum ergâ laborantem infirmum, idque observetur, etiam si infirmus frequentius in ægitudine sua viati cum salutis sibi deferri petat. Quoties autem Sacerdos ad ministrandum ægrotis Sacramentum accersitur, semper duo ad minimum ex ipsius ægroti vicinis presbyterum cum custode à Templo ad ægrotum usque detectis capitibus & cum maturitate deducant, & inde ad Ecclesiam reducant. Monentur verò omnes constituti in via, quâ Sacerdos cum venerabili Sacramento transit, ut summum illi honorem exhibeant, & sivè equo, sivè curru vehantur, religiosè descendant, & tam, diu flexis genibus permaneant, quoad Sacerdos cum venerabili Sacramento transierit, quod multam huic sanctissimo Sacramento conciliat reverentiam, idque nullius dignitatem dedecere, sed pro fidei suæ devotione ac professione verè gloriosam ac Christianum esse arbitrari omnes debent. Curetur verò diligenter ut in administratione huius Sacramenti ægrotantis cubiculum expurgatum decenterque sit compositum, mensa aliqua linteo mundo instrata, ac etiam Cruce, luminaribus, ac vasculo aquæ benedictæ instructa præparetur, in qua pixis cum venerabili Sacramento constitui possit, Parochi etiam Subditos suos sæpe hortentur, ut dum sanctissimum hoc Sacramentum ad ægrotum defertur, indeque ad Ecclesiam reportatur, frequentes illud ac devotè comitentur.

18. Viaticum sacratissimi corporis Domini ægrotantibus maturè, & sollicitè procurandum est, ne forrè contingat eos tanto bono Parochi incuriâ privatos decedere.

19. Infirmis, qui pietatis studio suâ in ægitudine communicant, danda est Eucharistia ante omnem cibum & potum, potest tamen viaticum brevi morituris dari non Jejunis, id tamen diligenter curandum est, ne ijs tribuatur à quibus ob phrenesin, assiduam tussim, frequentem vomitum, aliumque similem morbum aliquid indecori cum injuria tanti Sacramenti timeri potest.

20. Abusus, ut ad ægrotos deferatur venerabile Sacramentum sub tempus vespertinum, paulatim tollatur. Nunquam tamen Pastor tempore nocturno aut aliâs quantumvis importuno vocatus, cum id infirmi status postulat, ab officio faciendo sese excuset, gravissimè puniendus, cujus culpâ infirmus non munitus Sacramentis ex vita discesserit.

21. Nunquam unica duntaxat sed ut minimùm duæ semper sacræ Hostiæ ad ægrotum deferantur, & unicâ infirmo exhibitâ, altera ad Ecclesiam eodem honore & comitatu referatur, ne Parocho ad Ecclesiam redeunte inanem pixidem populus adoret. Et hæc quidem ordinatio plerumque observanda est ab omnibus, quod si tamen vel nimia loci distantia, vel itineris temporisve difficultas, vel aliâ justa causa, quò minus id præstari possit, circumspecto Parocho suaserit, tum eidem licebit eam sanctissimæ Eucharistiæ particulam solam deferre, quam æger percipiturus est, quo casu tamen inane vasculum seu pixidem occultè, silente campanulâ & sine lumine ad Ecclesiam referet.

22. Quod

22. Quod si longius aut difficilius iter obeundum sit, aut etiam equitandum, includatur pixis cum Sacramento bursæ decenti ad collum appensæ, & ita ad pectus alligatæ, ut neque decidere, neque è pixide Sacramentum excuti possit.

23. Inter eundem caveat, ne vanos oculos huc illucque conjiciat, aut fabuletur sed cautè reverenter & graviter incedat, cœlestemque illum, quem manibus gestat, Thesaurum fide portet & linguam mentemque precando exerceat.

T I T U L U S V.

De sacrificio Missæ.

I.

CONSTANS EST Ecclesiæ vera doctrina, quam semper tradidit & à suis ministris doceri vult, Eucharistiam simul & Sacrificium esse & Sacramentum, Sacrificium veræ laudis & gratiarum actionis, impetratorium ac propitiationis pro fidelibus vivis & defunctis : Sacramentum autem spiritualis alimonix, quo vitam nostram spiritualem tueri & conservare possimus : nec potuisse Salvatorem nostrum, quando seipsum in ara Crucis obtulit, illustrius ergà nos suam charitatem testatam facere, quàm cum nobis visibile Sacrificium reliquit, quo cruenti illius Sacrificij in ara Crucis semel immolati virtus & efficacia in nos derivaretur, cujusque memoria usque in finem sæculi quotidie summâ cum utilitate ab Ecclesia per totum terrarum orbem diffusa recoletur. Cumque fateri cogamur, nullum opus adeò sanctum ac divinum à fidelibus tractari posse, quàm hoc ipsum tremendum Mysterium, quo vivifica illa Hostia, quâ Deo patri reconciliati sumus, in Altari per Sacerdotes incruento modo quotidie offertur, satis etiam apparet, omnem operam & diligentiam in eo ponendam esse, ut quantâ maximâ fieri potest interiori cordis munditiâ & puritate, atque exteriori devotionis & pietatis apparatu ac specie illud ipsum peragatur.

2. Itaque imprimis innumeris, quæ ex irreverenti & indecenti sanctissimi Missæ Sacrificij celebratione proveniunt, malis, quantum in Domino possumus, maturè occurrere cupientes, omnibus modis interdiciamus, ne quis extraneus, vagus, ignotus, vel peregrinus in ulla Civitatis & Diœcesis nostræ Ecclesiâ sive sæculari, sive regulari ad celebrandam Missam, Sacramenta ministranda, aut etiam prædicandum verbum Dei admittatur, nisi prius exhibito Episcopi sui, à quo consecratus est, testimonio vel Superioris sui commendatitijs literis.

3. Cum Episcopi etiam ex sanctione Concilij Tridentini curare debeant, ne quis publicè criminofus Sacerdos aut sacro Altari ministrare, aut sacris interesse permittatur, injungimus omnibus Ecclesiarum Prælatibus, Superioribus & alijs universis animarum curam habentibus, regularibus ac sæcularibus, ut Episcopali auctoritate nostrâ publicos concubinos, usurarios, simoniacos, aliosque palàm excommunicatos, criminofos presbyteros ab Altaris Ministerio removeant, alioqui tam illi qui mortalis peccati publici rei celebrant, quàm qui in hoc connivent se verè à nobis punientur.

4. Ut inter septem planetas splendidissimum solis jubar, sic inter Ecclesiæ Sacramenta Sacrosancta Eucharistia eminent, quæ purissimum & lucidissimum justitiæ solem re ipsâ & per se præsentem comprehendit, quam non nisi tersâ & vitijs omnibus lethalibus expurgatâ conscientiâ licet percipere, idcirco divino & positivo jure præceptum est, ne quis peccati mortalis conficius, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissâ sacramentali Confessione ad sacram Eucharistiam accedere audeat, quod præceptum inviolatè à Laicis communionem sacrâ reficiendis, majorique ratione à Sacerdotibus sacrificantibus mandamus observari, quoties adest copia Confessarij, quod si urgente necessitate Sacerdos absque præviâ Confessione, excitatâ tamen prius contritione Missam celebrârit, eâ finitâ quamprimùm, ut definivit œcumenicum Concilium Tridentinum, tenetur confiteri.

5. Primam Missam celebraturus Sacerdos non ante id facere permittatur, quàm prius generales & speciales rubricas & ritum celebrandi Missam tam privatam quàm solemnem secundùm præscriptum Missalis Romani diligenter perlegerit, atque sacris Missæ ritibus & cœrimonijs ab

nij ab aliquo pio & erudito cœrimoniarum & rituum Ecclesiæ Romanæ apprime perito Sacerdote debite fuerit instructus, nec non easdem cœrimonias & ritus se perfecte didicisse, superiori, cui subest, testimonio sui instructoris legitime probaverit.

6. Et ne Sacerdotum fordibus res sacrosancta in oculis quoque vulgi vilescat, & maledictio, quam Deus minitatur, opus suum negligenter facientes feriat, volumus & quibuscunq; Civitatis & Diœcesis nostræ presbyteris severe præcipimus, ut omnes **tremendum** Missæ Sacrificium celebraturi mundis honestisque Altaris ornamentis, vasis, calicibus, patenis Pontificali ritu consecratis, benedictis corporalibus, pallis, vestibus similiter benedictis, niti dis pariter & integris, Romano Missali, nunquam solis candelis sebaccis in Altari, sed cum eis vel sine eis semper duobus minimùm decentis formæ cereis, in festis autem solemnioribus etiam pluribus, ante Evangelium S. Joannis vel aliud, si dicendum fuerit, in fine Missæ plenè lectum non extinguendis utantur.

7. Quò Christi fideles Ecclesiæ præcepto de Missa audienda facilius queant satisfacere, serió mandamus, ut in omnibus curatis & vicecuratis Diœcesis nostræ pagorum Ecclesijs non Collegiatis, Dominicis & fori festis diebus Missa Parochialis, certâ & eadem semper horâ fiat, æstate quidem horâ octavâ, hyeme verò horâ nonâ, ubi verò eodem die duæ Missæ dici consueverunt, is ordo servetur, ut prima in ipso diluculo pro plebis commoditate dicatur, ut pro majori suâ quisque commoditate præcepto Ecclesiæ de audiendo sacro satisfacere possit, præmissâ tamen singulis prædictis Missis trinâ campanarum pulsatione.

8. Ut populo major quotidie Deo serviendi sit opportunitas, curabunt Ecclesiarum Superiores, Pastores, aut eorum vices gerentes, ubi magna est Missarum frequentia, ut per singulas dimidiatas aut saltem horas Missa fiat, quâ in re ad omnem evitandam confusionem nunquam plures unâ horâ simul ad Altare convolent, ne reliquo tempore nullus in templo Sacerdos Sacrificium offerens reperiat, sed ordinate alter alteri succedat, quibus ex officio sacrificare incumbit, certamque sibi horam in Catalogo celebrantium aptè concinnato & in Ecclesiæ choro vel Sacristia affixo præscriptam habeant. Illi verò qui pietatis studio sacrum facturi sunt, si priores per spatia diversa sacrificabunt, idem intervallum observabunt, sin autem sine aliquâ temporis intermissione alius alium ad sacrificandum subsequatur, nec post nec ante illos sacrificium offerre his integrum sit, ita cum prioribus concurrant, ut tamen non eodem temporis momento accedant, sed vel ad lectionem Evangelij, vel post factam corporis Christi elevationem sacrum inchoabunt: id ipsum & in Monasterijs fieri exoptamus, ne dum simul plurimi sacris operantur, decori domus Dei aut Mysteriorum venerationi & gravitati nonnihil decedat, sed omnia ordine summâque cum honestate & dignitate in Dei Ecclesiâ peragantur, sic enim sacris Mysterijs major accedet reverentia, populo verò ad templum quotidie venienti commodior erit sacri statim audiendi occasio.

9. Calices stannei, quorum usus quidem in Missæ sacrificio toleratus est, si ullo modo fieri potest, tollantur, eorumque loco argentei substituantur, aut certè superior eorum cuppa sit argentea inaurata, maximè ubi non est periculum ab hostibus aut prædonibus.

10. In dicendis vel cantandis Missis servetur Ordo breviarij, ac proinde Missa quotidie præsertim verò diebus Dominicis cum diei officio conveniat.

11. Curent quoque Abbates, Præpositi, Archidiaconi, Decani, Pastores & alij Ecclesiarum quarumcunq; Superiores, quò ab offensa Dei sese liberent, ne tam in summâ quàm defunctorum Missæ sacrificio Epistola, Symbolum fidei, Præfatio & Oratio Dominica, tanquam præcipuæ eorum, quæ in Missa canuntur, partes Cantorum vel organorum concentu mutilentur aut intercipientur, multò minus reliquum decantandæ Missæ Sacrificium proximè post elevatam hostiam lectione submissâ absolvat, sed omnia ex integro distinctè & articulatè canantur.

12. Elevato Corpore & Sanguine Domini nostri Jesu Christi in sacrosancto Missæ Sacrificio pulsu tintinnabuli omnes Christi fideles adorandi Dei in Sacramento verè & re ipsâ præsentis admoneantur, curentque Pastores, Concionatores, Ludimagistri, alijque puerorum sacrificantibus inservientium instructores, ut pulsus ille nihil puerilis insolentiæ vel gesticulationis præferat, sed soni sui gravitate & modestiâ majestati rei præsentis congruenti decorem & attentionem eidem cenciliet. Celebrantibus autem semper minister adsit, qui ipsis inserviat & respondeat corpore & moribus compositis, qui ab Altari nonnisi peracto sacro cum Sacerdote secedat.

13. Præcipit

13. Præcipit sacra Synodus Tridentina, ut quæ in Missæ celebrationem irrepererunt à tanti Sacrificij dignitate aliena, illa locorum ordinarij Episcopi prohibere atque è medio tollere sedulo curent & teneantur. Quamobrem Nos hujusmodi decreto inhaerentes omnia & singula quæ vel avaritia, vel irreverentia, vel superstitio, vel malus usus induxit, sublata esse volumus. sicut sunt pactiones, mercedes, candelarum certus numerus, inusitatae preces, & quæ sunt similia avaritiæ & superstitiosæ vanitatis suffamina.

14. Missæ nec nimis tardè nec nimis festinanter neque memoriter sed ex missali legantur.

15. Circa elevationem sacrae Hostiæ, Antiphonæ vel aliæ cantiones intempestivæ ne intercinantur, sed altum silentium cum recollectione animi, quod præsentibus tunc Mysterijs debetur, observetur. Post elevationem Calicis, si musicè cantandum est, id devotè & graviter fiat. Ubi verò hætenus moris fuit, ut ad elevationem majori vel aliâ campanâ signum detur, etiam imposterum observetur; ubi non fuit, introducatur & populus admoneatur, ut tam domi quàm foris ad dictum signum reverenter vel stet capite detecto, vel in genua procumbens oret, gratias agens Redemptori nostro, quod propter nos & nostram salutem descendit de cœlis & incarnatus est de Spiritu sancto & HOMO FACTUS EST.

16. In Altaribus & circa illa nihil omninò sit sorditum vel incompositum, in vestibus sacris nihil lacerum vel immundum. Nihil quoque desit in sacris vasis ad officium divinum spectantibus.

17. Multùm Pietatem ac devotionem in populo promovebit, si Parochi & Concionatores hujus Sacrificij à Christo in ultima Cœna instituti veritatem, excellentiam & admirabiles fructus singulari studio doceant, eumque commonefaciant, ut non solum Dominicis & festis sed alijs etiam diebus per hebdomadam sacro Missæ officio interesse studeat.

T I T U L U S VI.

De Sacramento Pœnitentiæ.

I.

SI ea in regeneratis omnibus gratitudo ergà Deum esset, ut justiciam in baptismo ipsius beneficio & gratiâ susceptam constanter tuerentur, non fuisset opus aliud ab ipso baptismo Sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum, quoniam autem Deus, qui dives est in misericordia, cognovit figmentum nostrum, illis etiam vitæ remedium contulit, qui se in peccati servitutem & dæmonis potestatem tradidissent. Sacramentum videlicet pœnitentiæ, quo lapsis post baptismum beneficium mortis Christi applicatur, ut meritò SS. PP. & Concilium Tridentinum pœnitentiæ secundam post naufragium tabulam appellârint, quâ scilicet ex vortice mortalis peccati, tanquam è naufragio subvehi & in portum salutis transferri unusquisque possit.

2. Sacramentum istud non minus lapsis post baptismum ad salutem necessarium, quàm nondum renatis baptismus.

3. Ad Sacramentum pœnitentiæ constituendum tria concurrunt essentialiter, materia, forma & minister, materia remota sunt peccata actualia post baptismum admissa, proxima seu partes integrantes sunt actus pœnitentis, contritio, confessio, & satisfactio, forma illis Ministri verbis continetur, Ego te absolvo &c. quibus ex laudabili Ecclesiæ Catholicæ more solent preces quædam præmitti, licet ad rationem formæ non spectent.

4. Doceant autem Parochi diligenter suos Parochianos, post lapsum ac mortalis peccati reatum hoc medicamentum atque perfrugium Christianis omnibus ad eò ad reconciliationem salutemque necessarium esse, ut sine illo vel ejus voto nemo in nova lege lethali peccato adstrictus salvari possit. Hanc autem frugiferam esse pœnitentiæ, ut quibus modis Deum offendimus (offendimus autem corde, ore, ac opere) iisdem reconciliemus Deo, corde quidem per contritionem, ore per Confessionem, ac opere per satisfactionem: quas partes tum essentielles, tum integrales frequenter populo inculcandas & præsertim ob laxiores hujus temporis opiniones ostendendum monemus, specialem peccatorum Confessionem, cum numero ac circumstantijs,

stantijs speciem peccati aut mutantibus, aut notabiliter aggravantibus necessarium esse, ut Sacerdos causâ cognitionem rectè ex statu pœnitentis intellecto instituere, & ubi peccata solvenda, ubi liganda, rectè discernere possit. Cùm toto anno tùm præcipuis Christi & B. Virginis festivitibus, & quadragesimæ potissimùm tempore fidelibus pœnitentiæ atq; Confessionis usus, fructusque frequenter à Parochis & Concionatoribus erit commendandus, ac populus ad eorum frequentationem pijs cohortationibus excitandus, monendi que communiter omnes, si per annum sæpius & quidem in gravissima peccata labantur, quanto cum salutis periculo conjunctum sit, si salutare pœnitentiæ remedium non eligant, sed potius in tanto salutis suæ æternæ discrimine versari ac Dei gratiâ destitui, majoremque hac Confessionis dilatione humani generis hosti occasionem insidiarum ac malitiæ suæ in ipsos exercendæ præbere velint.

5. Cùm in Confessionum auditione sit positum incredibile momentum ad seriam emendationem vitæ ipsius populi, studiosè in hoc incumbant Confessarij, ut in confessionibus audiendis magnum fructum faciant pœnitentibus, salutare pœnitentias injungant, & salubria consilia ad peccata vitanda & seriò vitam corrigendam suggerant.

6. Puerperæ & alij, quibus probabile vitæ periculum imminet, non differant salutaribus pœnitentiæ remedijs se munire idque tempestivè, ne cum corpore etiam animæ periculum incurrant, & ad hoc studiosè advigilent Pastores, atque etiam, cùm necessarium judicaverint, ultro sese offerant.

7. Ne quis ignorantiam præcepti de annua saltem Confessione & Communione in Paschate ab omnibus & singulis utriusque sexûs Christi fidelibus, cùm ad annos discretionis pervenerint, juxta magni Concilij Lateranensis constitutionem, implendi prætereque queat, volumus quotannis tam à sæcularibus quàm regularibus Concionatoribus & Confessarijs id ipsum Dominicâ passionis publicari, & post Dominicam in Albis vigilare & annotare Pastores, quinam ex suis Parochianis intrâ quindenam Paschalem, quæ à Dominica Palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusam numeratur, defuerint officio, eos moneri, nisi præcepto satisfecerint, vivos à cœtu fidelium, mortuos ab Ecclesiastica sepultura removendos esse.

8. Ne tepidi Catholici vel de fide suspecti facilè, prout hæctenus factum fuisse cum dolore accepimus, dictam Ecclesiasticam legem eludant, & in sordibus suis diutius volentur, volumus ut Pastores, quoties similes in Parochia sua commorari deprehenderint, exigant ab ijs testimonium Confessarij sui, ut inde constet ubi & quando fuerint in isto anno confessi. Item in pagis, qui se dicunt in Paschate alibi Confessos esse, testimonio Confessarij Episcopali nostrâ auctoritate approbati id docere teneantur, quod si non fecerint, contra eos ut non Confessos procedatur.

9. Hortamur in Domino omnes medicos, ut in visitatione infirmorum Bullæ PII V. quæ incipit, *suprà gregem*, sese conforment, quâ sancitur, ut infirmos in lecto jacentes ante omnia moneant, ut idoneo Confessori omnia peccata sua confiteantur, neque tertio die ulterius eos visitent, nisi longius tempus infirmo Confessor ob aliquam rationabilem causam concesserit, & eis per fidem à Confessore in scriptis factam constiterit, quod infirmi sui peccata sua confessi fuerint.

10. Qui infirmorum Confessiones excipient, si Pastores non sint, scripto in domo decumbentium relicto aut aliter de excepta confessione Pastori fidem faciant.

11. Quoniam Minister Sacramenti pœnitentiæ est solus Sacerdos, qui non hominis sed Dei Judicium exercet circa animas pretioso Christi sanguine redemptas, dum Confessionibus pœnitentium intendit, in eo cum primis præter potestatem Ordinis quam presbyterio initiatus accepit, necessariò requiritur jurisdictio in pœnitentem ordinaria vel delegata (præviâ tamen Episcopi Diocesani ejusve in Spiritualibus Vicarij Generalis, post Examen si opus fuerit, vel aliâ approbatione) sine quâ nulla est absolutio. sicut sacra congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum id ipsum disertis verbis felicitis recordationis GREGORIO XV. & URBANO VIII. Pontificibus maximis confirmantibus declaravit.

12. Nullus itaque Sacerdos sive sæcularis, sive regularis Confessiones audire præsumat quorumcunque sive sæcularium, sive Laicorum, sive Sacerdotum & Clericorum, nisi prius Examine præmissio idoneus repertus, & à nobis aut nostro Vicario Generali approbatus fuerit, excepto mortis articulo, quando approbatus Confessarius haberi non potest, tunc enim quilibet Sacerdos ab omnibus & quibuscunque peccatis etiam Sedi Apostolicæ, aut Nobis reservatis, in
foro

foro conscientia absolvere potest, præter hanc Jurisdictionem præsentem requiritur vitæ integritas, ætatis aut saltem morum maturitas, scientia Canonum, pœnitentialium censurarum, casuum reservatorum, diligens lectio probatorum & piorum scriptorum, qui de Sacramento pœnitentiæ scripserunt, prudentia & discretio, ut sciant distinguere inter lepram & lepram & salutarem medicinam peccatis contrariam applicare.

13. Et quia sæpè compertum est, Sacerdotes vel non ritè ordinatos atque etiam irregulares, vel vitæ morumque honestate & doctrinâ minimè habiles, in aliena Diœcesi, aut ad curam animarum gerendam, aut sacramentales Confessiones audiendas approbationem varijs modis & artibus extorsisse, eamque non legitime in nostra Diœcesi usurpare, meritò in memoriam revocandam duximus CLEMENS V. Pontificis maximi Constitutionem, quâ cavetur, ne Confessarij extrâ Civitates & Diœceses, in quibus ante fuerunt approbati, Confessiones audiant, absque novâ cujusque Episcopi Diœcesani approbatione, uti Concilium Tridentinum insinuat, dùm universè ab Episcopis Diœcesanis prius approbandos decernit quoscunque tùm sæculares, tùm regulares Sacerdotes, quàm ad Parochiale beneficium regendum vel Confessiones audiendas in eorum Diœcesibus admitti queant, cui congruenter sacra Congregatio Cardinalium ejusdemque Concilij Tridentini interpretum expressè declaravit, semel approbatum ab Episcopo alterius Diœcesis, in quâ ad animarum curam vel Confessiones exponendus est, iterum debere approbari, nec sine ejusmodi novâ approbatione ullas quarumcunque personarum sæcularium sacramentales Confessiones excipere posse, quod & confirmavit INNOCENTIUS Papa X. speciali eâ de re & alijs dubijs circâ licitam & validam Confessionum auditionem moris editâ Sanctione, quia in alia Diœcesi sæpè diversæ consuetudines, peccatorum reservationes, alia hominum ingenia, mores, commerciaque vigent.

14. Confessarij prudentes sint ac circumspecti non solum in injungendis pœnitentijs (ideoque etiam pro peccato occulto pœnitentiam publicam non imponant) verùm etiam examinando pœnitentes, præsertim circâ vitia carnis, ne indiscretis interrogationibus eos doceant peccata, quæ ignorant, vel aliter scandalizent.

15. Et generaliter eâ sinceritate, prudentiâ, ædificatione munere suo fungantur, quemadmodum & tanti ministerij Sanctitas postulat, & animarum salus deprecatur.

16. Magna oportet esse instructum scientiâ, qui de rebus maximis ex tempore judicare debet: Ideò Confessarij quibus non hominis sed DEI Judicium exercendum est, & quidem de animabus pretioso JESU CHRISTI Sanguine redemptis, lectioni eorum librorum, unde necessariam sibi scientiam hauriant, diligentissimè vacare meritò debent.

17. Confessarij dùm rudiores pœnitentes inveniunt, de quorum in rebus fidei & modo confitendi instructione dubitant, ante omnia fidei Catholicæ rudimentorum & Orationis Dominicæ, Salutationis Angelicæ, symboli Apostolorum, præceptorum Decalogi & Ecclesiæ, atque peccatorum Capitalium peritiam examinent, & quos horum ignaros cognoverint, si tempus suppetat, breviter vel assignato alio commodiore, instruant de rebus fidei & alijs ad salutem cognitu necessarijs, de conscientia discussione, Confessione, & dolore ad eam necessario, corripiant eorum ignorantiam, ut impofterum ea diligentius addiscant seriò commoneant.

18. Ut Supervacanea, à Confessione aliena & extranea inter confitendum, uti ante dictum est, non sunt miscenda, ita multò minus à Confessario nomen complicitis vel ipsius etiam pœnitentis, ejus domicilium, vel rei domesticæ status curiosè inquiretur: hæc enim affectatam curiositatem, familiaritatem aut quæstum redolent, quin hortamur pœnitentes, ut tales Confessarios vel prætereant, vel deserant.

19. Caveant quoque Confessarij, ne qua commoda temporalia sibi vel suis occasione Confessionis à pœnitentibus aucupentur, neque convenit ut ipsorum facultatibus administrandis se immisceant, nisi pupilli vel aliter gravati in necessitate summâ id jure possint.

20. Extrâ necessitatem Confessiones non audiantur, nisi in Ecclesia & loco aperto, maxime si confitentes sint mulieres, quas convenit breviter expedire. Confessionalia ubique erigantur in loco commo-
 dum templi sumptibus fabricæ, ubi erecta nondum sunt, quæ Confessarium à pœnitente asserculo cancellato ac pœnitentem à sequentibus alio asserculo disjungant, quamprimùm fieri potest, à publicatione decretorum hujusmodi, sumptibus fabricarum erigantur, ut ab eo tempore nemo sine licentia ordinarij extrâ ejusmodi Confessionalia femina-

rum Confessiones audire præsumat, nisi in casu necessitatis sub pœna arbitraria. Surdis autem, prægnantibus, aut aliqua notabili infirmitate detentis, poterit Confessarius commodum tempus eas audiendi assignare, semper tamen in loco Ecclesiæ valde conspicuo, nec quisquam Sacerdos mane ante solis ortum aut vespere post solis occasum in tenebris alterius sexus Confessiones audiat sine lumine, ut perversis & improbis hominibus omnis calumniandi occasio, quantum fieri potest, subtrahatur. Turpe etiam & indecorum est, videre Confessionalia in angulis & locis abstrusis collocata, quare omnibus Pastoribus mandamus, ut quanto citius curent huiusmodi sedes ad locum honestum, patentem & conspicuum transferendas, ut tepidi Catholici Sacrosanctum illud tribunal præ oculis semper habeant, & exemplo bonorum ad illud sæpius & fidentius frequentandum inflammentur, neque temerè Confessarij de uno loco ad alterum potissimum in majoribus festiuitatibus excurrant, cum id sæpè magnæ murmurationis causam multis præbeat.

21. Caveant autem Parochi & Presbyteri audientes Confessiones, ne alij confiteri volentes nimium appropinquent & confitentem aut turbent, aut facultatem illi adimant liberè proferendi peccata sua, aut Confessario exactius interrogandi.

22. Judicem sedentem sententias ferre oportet, ideo etiam Confessarius non nisi sedens Confessiones excipiat, quæcunque etiam pœnitentes dignitate fulgeant.

23. Confessarij in sacro illo Tribunali modestiam & gravitatem præferant, sedentque superpelliceo induti & stolâ à collo pendente, seu alio decenti habitu Presbyterali, ac memores sint, se ibidem agere conscientiarum Judices ac Spirituales animarum medicos, Justitiæ simul & misericordiæ ministros à Deo constitutos esse, ut tanquam arbitri inter Deum & homines, non minus honori divino, quàm animarum saluti consulant, nec excedant ad dexteram vel sinistram sive indulgentiâ, sive severitate, proinde non oscitanter sed magna cum attentione, circumspeditione & iudicio Sacramentum hoc administrent, & cognito pœnitentium statu, congrua vitij adhibeant remedia & pœnitentiam saluti animarum maximè convenientem imponant.

24. Ut autem Pastores & Confessarij sciant, cujuscumque satisfactiones pœnitentibus injungere debeant, maturè expendant verba Tridentini Concilij, debent ergò Sacerdotes Domini, quantum Spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum & pœnitentium facultate, salutare & convenientes satisfactiones injungere, ne si fortè peccatis conniveant, & indulgentius cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad vitæ novæ custodiam & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem.

25. Cum nihil Confessionem magis suavem & acceptam reddat, quàm sigillum, nòrint Confessarij, id sibi strictissimè servandum esse, nec verbo, signo, nutu aut quovis alio modo vel minimum veniale peccatum confitentis prodendum esse, sub pœna depositionis à Sacerdotali officio & detractionis in arctum Monasterium ad agenda ibidem perpetuam pœnitentiam.

T I T U L U S V I I.

De Casibus reservatis.

I.

Magnoperè verò ad Christiani populi disciplinam & Ecclesiæ auctoritatem pertinere semper visum fuit, ut arctiora quædam & graviora crimina non à quibusvis sed summis duntaxat Sacerdotibus absolverentur, unde meritò Pontifex maximus pro suprema potestate sibi in Ecclesia universa tradita causas aliquot graviorum criminum suo peculiari iudicio reservavit, quod idem Episcopis in sua cuique Diocesi suprâ alios Sacerdotes inferiores auctoritate licitum esse Concil. Trid. ex definitione Canonum antiquorum rectè statuit.

2. Nemo Sacerdotum sive sæcularium, sive cujuscumque Ordinis & instituti regularium etiam à Nobis seu Vicario nostro in Spiritualibus Generali ad Confessiones sæcularium personarum audiendas

audiendas approbatorum à casibus Sedi Apostolicæ aut Nobis reservatis quempiam extrâ mortis periculum absque speciali Apostolica seu nostrâ respectivè facultate absolvere præsumat, Sacerdos enim ad Confessiones excipiendas generatim approbatus, cum in dictis casibus non sit legitimus Judex, nullam ab ijs habet absolvendi potestatem, quæ confertur per approbationem, ea enim in generali Concessione non veniunt, quæ requirunt speciale mandatum; ideoque absolutio, quam impendit, non est valida, prout sacra Congregatio Cardinalium, quæ Episcoporum ac Regularium negotijs & consultationibus præest, definivit.

3. Peccata verò & crimina reservationi summi Pontificis subjecta multa sunt, quorum præcipua in Bulla Cænæ Domini sigillatim referuntur, ac probatis Auctoribus, qui subjiciunt alios permultos desumptos ex Corpore juris communis & diversorum Pontificum constitutionibus. In quibus tamen casibus Sedi Apostolicæ reservatis, si occulti sint, Nos & Vicarius noster, ut absolvere & dispensare possimus, Concilium Tridentinum statuit. Sciant item Confessarij Sedi Apostolicæ inter cætera esse reservata: Vota Castitatis perpetuæ, Religionis approbatæ & Peregrinationis Romanæ, Hierosolymitanæ & Compostellanæ, quoad reliqua verò vota, & Excommunicationes quorum permutatio sive absolutio nonnullis fortè Apostolico Privilegio aut delegatione permittitur, caveant ne temerè sese hiscè immisceant, & permutando vota vel ab ijs absolvendo suam excedant potestatem.

4. Pastores & Confessarij à casibus nobis reservatis neminem absolvant, nisi aut in periculo mortis aut habitâ prius à Nobis speciali licentiâ. Casus autem, quos Nobis reservamus, sunt sequentes

1. Crimen Incendiarij.
2. Sacrilega Calicum ac Monstrantiarum ex Ecclesia surreptio.
3. Homicidium & Infanticidium tam prolis natæ quàm foetus animati.
4. Incestus in primo gradu & congressus cum Moniali.
5. Sodomia & cum brutis Congressio.
6. Defloratio violenta Virginum & earundem Raptus.
7. Omne explicitum cum Dæmone pactum & grave per veneficium illatum damnum.

T I T U L U S V I I I .

De extremâ Unctione.

I.

Ecclesia Catholica contrâ omnium temporum hæreticos ab ipsis Apostolorum temporibus palàm semper ex D. Jacobi Apostoli Sententiâ affirmavit & docendum tradidit, extremam Unctionem Sacramentum esse verè ac propriè dictum, quo migraturis ex hac vitâ Oleo salutis & fidei Oratione augetur robur contrâ hostes invisibiles in isto momento (ex quo dependet æternitas) fortius impugnantes & calcaneo ac fini vitæ insidiantes; ac dein gratia confertur remissionis reliquiarum peccatorum ad salutem corporis & animæ. Ideoque invigilent Pastores si ex suis infirmari aliquem graviter intelligant, & mortis periculum subesse existiment, ne fortè negligentia aut malignitate Domesticorum aut aliorum Unctionis Sacramentum impediatur, aut æquo justius differatur, quin potius ultrò ex charitate & officij sui ratione sese offerant, oviculam suam invisant, moneantq; infirmum de cura salutis suæ habendâ, frequentiq; visitatione

tatione ad mortem disponant, ac, quatenus per occupationes licet, morituris Consilio, solatio, & auxilio adesse studeant, aut saltem curent, ut aliquis alius Sacerdos aut Religiosus advocetur, qui luctuantem cum morte adjuvet, habeantque Pastores in hanc rem assiduos sibi libellos quosdam pios, qui de ratione benè iuvandi morientes à pijs & doctis viris sunt compositi, sciantque Pastores huiusmodi Charitatis officijs præter meritum apud Deum plurimum sibi subditorum animos conciliari, sicut scriptum est, non te pigeat visitare infirmum, ex his enim in dilectione firmaberis.

2. Parochi ægrotos sæpè invisant, hortenturque ne ad extremum Sacramenti huius susceptionem differant, sed potius sensibus rationisque usu adhuc integris illud sibi administrari petant, ita ut uberiolem eius fructum percipiant.

3. Quanquam deceat, idque curandum sit, ut infirmo, dum rationis capax est, extrema Unctio detur, attamen negari non debet morituris, si vel paulò ante in amentiam aut phrenesin inciderint, vel etiam diuturno tempore usu rationis privati exiterint, modò ante statum amenitiæ hoc Sacramentum petiverint, aut interpretativè desideraverint, Christianè nimirum vivendo & salutis suæ memores, quod etiam præsumendum est, nisi contrarium appareat, si verò tanta sit phrenesis, ut infirmus aliquid contra Sacramenti Reverentiam facere posset, eo casu non ungatur nisi sublato tali periculo.

4. Falluntur qui existimant, suscepto hoc Sacramento vel testamentum condi non posse, vel spem convalescendi ob id imminui, ideoque Pastores contrarium subinde doceant. Eximenda quoque est illa persuasio erronea & pernitiola ex mentibus hominum, quâ sibi imaginantur sese, si inungantur, citiùs morituros, ut propterea ad extremum vitæ halitum hoc Sacramentum differant.

5. Dùm sacrum Oleum infirmorum ad ægrotos defertur, Custos superpelliceo indutus lumen præferat, non tamen nolam sonantem.

6. Sacerdos administraturus hoc Sacramentum, quocunq; anni etiam Adventûs, Quadagesimæ, & majoris Hebdomadæ die, sit indutus superpelliceo cum stola violacea, sacrum Oleum infirmorum in honesto & decenter ornato vasculo cum debita Reverentia ad ægrotum deferat comitantibus infirmi amicis & vicinis, inter eundem & redeundum à fabulis omnes abstineant, fundendis pro salute infirmi precibus intenti.

7. Si ægrotus, dum sacro Oleo ungitur, extremum Spiritum emiseric, Parochus ungere desistat, si verò aliqua morbi vis de repente illum oppressit, ut dubitetur, vivusne sit an mortuus, Parochus eâ conditione inungendo utatur. Si es vivus, per istam sanctam Unctionem &c.

T I T U L U S I X.

De Ordine.

I.

ORdinum Collatio seu manuum impositio, cum ostium sit ad Ecclesiarum gubernacula & ministeria exercenda, omni certè diligentia illud observandum est, quod hætenus diligenter curatum non fuisse, multis in partibus orbis Christiani lugemus, hinc enim tanta mala uno quasi impetu in Ecclesiam inundarunt, eamque miserè affligerunt, ut attentiolem posthac curam Episcopalem meritò requirant, ne quod D. Apostolus Paulus discipulo suo Timotheo præscribit, id cum magno Ecclesiæ exitio contemnatur: Manus citò nemini imposueris neq; communicaveris peccatis alienis; qui etiam huiusmodi custodiæ formulam quandam charissimis suis discipulis ex professo præscribit, quam nos sequentes circa ordinandos, & eorum ingressum subjunctas conditiones observandas ex Concilijs & Canonibus depromptas præscribimus.

2. De qualitatibus eorum qui ad sacros Ordines promovendi sunt, accuratè statuit Concilium Tridentinum, de quibus hæc Synodus quædam diligentioris observationis causâ repetenda duxit & statuenda.

3. Nullus

3. Nullus ad minores ordines deinceps admittatur sine testimonio probitatis & literaturæ à proprio Parocho & Magistro scholæ, in qua studuit; Majoribus insigniendi, si sint Religiosi, à Superiore suo ætatis, natalium ac vitæ morumque probitatis debita testimonia in scriptis adferant; sæculares, si in Ecclesia Collegiata eive subjectâ resideant, à Decano Capituli, si in studio Theologico degant, ab illius Præside, alioqui à proprio Pastore similia testimonia exhibeant, & non habens hujusmodi testimonia ne ad Examen quidem admittatur, nisi Episcopo aliter videatur.

4. Promovendi itaque ad sacros Ordines tam minores quàm majores, uti & primam tonsuram, horâ primâ pomeridianâ feriâ quartâ septimanæ, quâ ordinandi sunt, in Cancellaria nostra Paderbornæ, nisi forsan ex causis incidentibus alius designetur locus, conveniant, productisque necessarijs testimonijs legitimæ nativitatis, baptismi, Confirmationis, ante actæ vitæ, studiorum, provisionis, ætatis, susceptorum Ordinum, eorundemque facti Exercitij nomina sua inscribi curent, feriâ quintâ horâ primâ post meridiem de sufficiente doctrinâ examinandi à deputatis nostris Examinatoribus.

5. Doceant Religiosi etiam Ordinum mendicantium de Ordinibus susceptis, testimonio ipsius Episcopi sigillo ejusdem communito, antequam altiorem Ordinem suscipiant.

6. Ne quis fortè à susceptione Ordinis Sacerdotij à nobis rejectus ad Confusionem apud suos evitandam ministerium Sacerdotale, quod non accepit, sacrilegâ temeritate usurpare attemptet, mandamus, ut nemo primitias celebrare permittatur, antequam superiori Ecclesiastico sæculari, vel regulari ejus loci, ubi primicias celebrare intendit, litteras suscepti Sacerdotij exhibuerit.

7. Ordinati quoque Sacerdotes intrâ quadraginta dies juxta antiquam consuetudinem primitias celebrent.

8. Quæ de Examine ordinandorum ac præcipuè ad curam animarum ex Concilio Tridentino salubriter sunt statuta, debite observari volumus, ac propterea diligenter nostro Vicario & Examinatoribus commendamus, ne quenquam ad curam animarum exercendam admittant, nisi quem ætate, moribus, & doctrinâ, prudentiâ, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis idoneum judicaverint. Similiter strictè prohibemus ne quispiam in Pastorales functiones sese ingerat, nisi prævio Examine & approbatione licentiam à nobis aut nostro Vicario in scriptis obtinuerit. Nolumus etiam posthac cujuscunque statûs ad Ordines & beneficia maximè curata sine hujusmodi Examine admitti, provisiones autem, Collationes, Institutiones, Investituras aliter factas nullius roboris declarantes.

T I T U L U S X.

De Matrimonio et Sponsalibus.

I.

Quotidiana docet experientia, matrimonia temerè & præproperè contracta infinitas parere difficultates & infelices sæpè exitus sortiri, proinde rectè ordinatum est, ut sponsalia quæ futuri matrimonij promissionem & reciprocam utriusque obligationem continent, præmittantur, cum verò sponsalia de futuro à Sacro Concilio Tridentino sint intacta, atque ita relicta in terminis & dispositione juris communis, præterquam quod per copulam carnalem non transeant in matrimonium, certum est ea esse valida, & servari debere, etiamsi coram Parocho & testibus contracta non fuerint, & cum multi perperam aliter sentiant, error ille à Concionatoribus & Confessarijs datâ opportunitate ijs eximat.

O

2. Sponsalia

2. Sponsalia de futuro, tamen si valida sint, quamvis coram proprio Parocho contracta non fuerint, nihilominus tamen ad evitandas multas difficultates ea præsentè Parocho proprio fieri præcipimus.

3. Ebrijs & intempestivâ nocte aut in tabernis contrahere Sponsalia volentibus operam suam Pastor non impendat.

4. Curet etiam Parochus seu Viceparochus, ut parentum quoque consensus sponsalibus accedat, qui, si iisdem justis ex causis oblucentur, non temerè procedat, sed liberos moneat, ne invitè & in seijs vel Tutoribus, vel Amicis sponsalia seu matrimonium inire, ne hac in re tanti momenti quidquam impetu præcipiti ducti, quod honestati repugnet, audeant inchoare sed illorum consilio aut auctoritate moti, præviâ maturâ deliberatione ineant conjugia & mala, quæ offensos parentes & inimicos comitari & sequi solent sæpè maxima, devitent. Admoneant etiam ex altera parte parentes, tutores & amicos, ne ipsi austeritate nimiam liberorum vel sibi commissorum ætatis maturæ tardius æquo differant connubia, ne vel incontinentiæ, vel fugæ, vel fatuitatis seu mania, quæ subinde ex magnis amoribus nasci consuevit, vel inconsultæ rei aggrediendæ poenitentiam præbeant ijs occasionem.

5. Priusquam sponsalia contrahantur: Pastor seu Vicepastor seorsim inquireat:

1. An desponsandi sint orthodoxi, noverintq; Romano Catholicæ fidei rudimenta,

2. An ullius sibi conselij sint impedimenti Canonici, quod contrahendum inter se matrimonium possit impedire,

3. Nomina, cognomina, statum, parentes, patriam & conditionem utriusque,

4. An liberè & non coactè contrahant? & ætatem legitimam habeant? quod si in horum aliquo deficere despondendos advertat, oportuna ijs remedia Pastor seu Vicepastor adhibere non omittat, nimirum:

1. *Ut doctrina Christiana rudimenta prorsus ignorantes saltem Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolorum, decem præcepta Decalogi, & quinque præcepta Ecclesiæ ante addiscant, quàm matrimonio conjungantur, cum ea deinde liberos suos docere debeant.*

2. *Impedimenta, si possunt, amoveant, aut si dirimentia sint, maturè à Consilio matrimonij cogitati desistant.*

6. Pro majori autem securitate & desponsorum corrigendâ levitate atque inconstantia mandamus Parochis seu Viceparochis omnibus, ne patiantur illos, qui in legitima ad matrimonium ineundum ætate constituti sponsalia contraxerunt, ejusmodi promissioni de futuro matrimonio factæ propriâ suâ Auctoritate ac voluntate renunciare, & se mutuo absolvere, sed illos ad Nos vel nostrum in Spiritualibus Vicarium Generalem remittant, nisi ad forum contentiosum res deducta fuerit; ut causâ discussâ, si ea secundum jurisdictionem justa appareat, ab ejusmodi promissione liberentur.

7. Grave est peccatum quod post contracta sponsalia desponsi carnaliter se cognoscant, antequam matrimonium per verba de præsentè coram Parocho & testibus contractum sit. Ideoque Parochi sponsalia coram se contrahentes admoneant, ut ad periculum incontinentiæ aliaque inconvenientiâ evitanda, intra sex septimanas post factas proclamationes, si Canonicum impedimentum denunciatum non fuerit, ad matrimonij solemnisationem procedant, utque ante Sacerdotalem benedictionem in templo suscipiendam in eadem domo non cohabitent, id quod & nos sub arbitrariâ poenâ vetamus.

8. Ne patiatur ullus Parochus seu Viceparochus quempiam cujusvis statûs, gradûs & conditionis hominem, qui sibi ignotus in suam Parochiam ex aliena Diœcesi commigrat cum muliere, quam secum uxoris nomine duxerit, in ea habitare, nisi satis idoneis testimonijs probaverit se illi legitimo connubio esse copulatum.

9. Cùm Concilium Tridentinum matrimonia clandestina annullet, & omnes inhabilet ad contrahendum aliter, quàm secundùm formam ab eodem Concilio descriptam, ex ordinatione ejusdem Concilij mandamus Pastoribus, ut scœpius populo in suis concionibus hanc matrimonij nullitatem & personarum inhabilitatem in memoriam revocent. Decretum sacri Concilij Tridentini irritans & annullans matrimonia, quæ aliter quàm præsentè Parocho vel alio Sacerdote de ipsius Parochi seu Ordinarij licentiâ & duobus vel tribus testibus contrahuntur, in omnibus & singulis Ecclesijs Parochialibus totius Diœcesis iterum publicetur. Monemus etiam omnes Perochos ut quæ ex Concilio Tridentino de contractu sponsaliorum ac Sacramento Matrimonij, de trinis proclamationibus & denunciationibus, assistentiâ proprij Parochi ac testium, preparatione contrahentium &c. speciali mandato per Nos inculcata sunt, ut quàm diligentissimè observentur & bis in anno populo proponantur.

10. Scœpè declaratum est, & ex abundanti rursus declaramus, irritum planè ac nullum esse matrimonium, quod contrahitur coram Parocho quidem loci sed neutrius contrahentium.

11. Quandocunque matrimonium contrahere volentes sunt diversarum Diœcesium vel Parochiarum, Parochus unius ad matrimonij solemnisationem non procedat, nisi & omnes proclamationes in Ecclesia sua fecerit, nullumque intellexerit Canonicum impedimentum, & similiter Parochum alterius desponsorum, omnes tres proclamationes fecisse & nullum Canonicum impedimentum denunciatum esse ex testimonio ejusdem Pastoris certò cognoverit, vel de dispensatione Ordinarij ipsi constiterit.

12. Cùm decreti Tridentini verbis exprimat & assignetur matrimonijs contrahendis proprius Parochus aut Episcopus loci Ordinarius, & dubium oriri possit, quis vulgò eo nomine intelligatur, declaratur proprius Parochus, qui contrahendis & benedicendis matrimonijs assistere debet, is esse, in cujus Parochiâ uterque seu alteruter, sponsorum sive vir, sive scœmina animo ibidem perpetuò manendi, non verò ad propria revertendi, vel aliò commigrandi, nisi quid avocet, domicilium fixit.

13. Si quis autem Parochus vel alius Sacerdos qualiscunque sive scœcularis, sive regularis existat, qui etiam cujuscunque Tituli aut Privilegij vel immemorialis consuetudinis prætextu id sibi licere contendat, alios quàm suos Parochianos matrimonio conjunxerit, aut benedixerit absque nostræ nostrivè Vicarij in Spiritualibus Generalis vel alterius contrahentis Parochi consensu in scriptis obtento, præter pœnam tùm Excommunicationis à Concilio Viennensi speciatim contrà Regulares ab eadem per Sedem Apostolicam duntaxat absolvendos, tùm & suspensionis generatim contra ejusmodi transgressores omnes omninò ipso jure à sacro Concilio Tridentino inflictam (ut Spirituales hujusmodi pœnæ, quæ passim contemni solent, eo sint efficaciores magisque formidentur) etiam multam pecuniariam aliamque pro ratione culpæ & offendiculi arbitrariam graviolem ipso facto incurrat.

14. Proclamationes matrimoniales tribus distinctis Dominicis vel festivis diebus summo sub Sacro vel Concione fieri debent.

15. Si quis sine proclamationibus earumve remissione ab Ordinario in scriptis obtentâ matrimonio jungere aliquos præsumat, graviter punietur.

16. Impedimento aliquo denunciato vel matrimonio desponsorum oppositione aliqua factâ, non prius ad ultiores proclamationes aut matrimonij solemnisationem Parochus procedat, quàm re ad Nos vel Vicarium nostrum delatâ intellexerit, quid facere debeat.

17. Ut

17. Ut quoque multis periculis, quæ ex hominum malitiâ & fraude provenire possunt in matrimonijs contrahendis, occurratur; inhibet Synodus omnibus Pastoribus eorumque vicem gerentibus sub pœna suspensionis à divinis, ne quem alterius Regionis aut vagum & ignotum ad matrimonium admittant sine licentia Episcopi in scriptis obtentâ, quæ licentia non dabitur nisi causæ cognitione & præviâ maturâ deliberatione. Similiter Ordinamus, ut absentem (de cuius morte non certò constat) alter conjugum non solùm per septennium sed etiam ulterius ad arbitrium iudicis expectare, nec prius ad alias nuptias transire debeat, quàm causa coram Nobis aut nostro Vicario cognita, & licentia contrahendi in scriptis obtenta fuerit.

18. Laudabilis est hujus Nostræ Diœcesis consuetudo, quod matrimonia & in Ecclesia quæ Sacramentorum proprius locus est, & inter Missarum solemnias contrahantur. Quare cum sacrum Concilium Tridentinum ejusmodi consuetudines retineri vehementer optet, præcipimus ne quis ei contravenire audeat.

19. Quia coactæ nuptiæ tristem plerumque & luctuosum habent exitum, diligenter inquirent Pastores, an matrimonium contracturi sponte & animo deliberato non vi aut metu parentum, amicorum aut aliorum coacti ad matrimonium procedant, quod si invenerint aliquem vel aliquam ex contrahentibus, coactum ad contrahendum, nullo modo ad conjunctionem eorum procedere audeant, neque alteri vices suas committant, sub pœna suspensionis ab officio & beneficio.

20. Graviter monet Concilium Tridentinum (quod nos etiam seriè observari mandamus) ut antequam contrahant conjuges, vel saltem triduo ante matrimonij consummationem peccata sua diligenter confiteantur, & ad sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum reverenter accedant ad majorem Dei gratiam & felicem eventum impetrandum, cujus rei curam Nos Parochis seriè commendamus.

21. Quæ ad dignoscenda matrimonij impedimenta gradusque affinitatis & cognationis naturalis & spiritualis & legalis item Justitiæ, publicæ honestatis rationem ac reliqua obstacula matrimonium impediencia aut dirimentia pertinent, Parochi diligenti lectione addiscant, & subinde in Concionibus suis ea populo declarent.

22. Habeant quoq; singuli Pastores librum, in quo describant nomina & cognomina matrimonio junctorum ac testium nec non diem & locum contracti matrimonij, eundemq; librum diligenter custodiant, & quot annis in visitatione exhibeant: Qui quidem liber ubi jam completus fuerit servabitur in Archivio Ecclesiæ.

23. Tempus clausum à Concilio Tridentino restrictum proinde diligentius observetur. Si tamen ex legitima & urgente causâ aliqui per Ordinarium ad matrimonium illo tempore contrahendum admittantur, abstinere à solemnitate nuptialis convivij, à Choreis & similibus insolentijs, quæ tempori non congruunt, à quibus similiter abstinendum erit, etsi matrimonium antea contractum fuerit sub pœna arbitraria.

24. Propter evidens animarum periculum Pastores & verbi Dei Præcones sæpius in Concionibus significant, Ecclesiæ Catholicæ prohibitionem esse, ne fideles cum hæreticis matrimonia ineant eiusque impedimenti rationem habeant singularem.

25. Volumus autem tam in matrimonio contrahendo quàm in convivij nuptialibus omnem honestatem observari, & omnia vana, ludicra & ridicula & alia prodigalitatis & lasciviæ ostentamenta (quæ sub prætextu nuptialis lætitiæ exorbitanter nimis & scandalosè interdum committuntur) removeri, non enim decet sanctorum filios conjungi sicut gentes, quæ Deum ignorant.

P A R S T E R T I A.

De
STATV CLERICORVM ET DE IIS, QVAE HIS
A N N E C T V N T V R.

T I T U L U S I.

De Prælatibus, Dignitatibus, Archidiaconis et Canonicis Cathedralis et Collegiarum Ecclesiarum.

I.

Ecclésiasticæ disciplinæ retinendæ & conservandæ causâ Ecclesiarum Dignitates sunt constitutæ, quibus etiam pro merito laborum & amplioris curæ majora stipendia sunt assignata, quæ rectè usurpabunt, si labore, Ministerio atque industriâ respondeant ac divinum cultum promoverent, Ecclesiasticam disciplinam conservare, ac Nos operâ & officio juvare studeant.

2. Præpositi tanquam præcipui Ecclesiarum Prælati illud diligenter curent, ut res, bona, jura, & Privilegia Ecclesiarum suarum defendant, ab omni injuria, damno & molestia vindicent ac conservent, eaque provideant ac procurent, quæ ad Ecclesiarum (à quibus dignitates & majora stipendia percipiunt) defensionem, pacem & tranquillitatem spectant.

3. Decani ob annexam eorum officio curam animarum à Nobis Confirmationem impetrare tenebuntur, cumq; ipsis singulariter ex officio illa commendata esse debeant, quæ circa Ministeria Ecclesiæ & Ecclesiasticarum personarum vitam, Chori ac Capituli disciplinam, excessus, ac correctionem desiderantur, hinc meritò ab illis requirimus, ut omnia quæ ad honestatem & vitam bonam omnium Canonicorum, Vicariorum, Clericorum ac Ministerialium Ecclesiæ suæ pertinent, diligenter ab omnibus observari curent.

4. Qui præter Decanos, dignitates & officia in Cathedrali & Collegiatis Ecclesijs obtinent, diligenter curent ut suis officijs secundum Canones & cujusque Ecclesiæ laudabiles consuetudines satisfaciant.

5. Archidiaconi cum functionibus & officio nobis conjuncti ac in partem sollicitudinis nostræ Episcopalis vocati, adeoque à Canonibus oculi Episcopi, ejusque Vicarij aliquando vocentur, quod Episcopi Ministri sint, & ea omnia quæ exercent ad Episcopum pertineant; hinc illos in Domino monemus, ut strenuè Nos adjuvent recteque suo officio fungantur, prout Tridentinum *sess. 24. de Reformatione c. 3.* illis præscribit.

6. Si quæ præ bendæ Canonicales certum habeant annexum Ordinem, illud Possessores curare debent, ut Ordinem illum suscipiant & oneri annexo satisfaciant, neque onus in alios rejiciant, nisi approbatis foundationibus aliter sit constitutum.

P

T I T U.

T I T U L U S I I .

De Pastoribus Vicepastoribus et Sacellanis.

1.

EX sacra Scriptura discimus à cura vel incuriâ Pastorum & Vicepastorum sæpè subditorum pendere salutem vel damnationem; idcirco maximopere providendum est, ut in oculis Dei & re ipsâ hoc esse inveniantur, quod humano dicuntur ore, omnesq; quotquot in hac nostra Dicecesi tam ruri quàm in Urbibus hisce nominibus censentur, verè digni sint atq; idonei, quibus cura salutis animarum tutò credatur, & si forma facti gregis non ex composito vel ad solam speciem externam, sed ex animo eundem non minus honestæ probæque vitæ exemplo, quàm oblato Sacrificio pabuloque sanæ doctrinæ & Sacramentorum pascant & in viam salutis æternæ dirigant.

2. Vacantibus igitur Ecclesijs Parochialibus volumus, ut, quàm fieri potest citissimè, de idoneis in concursu approbatis Pastoribus provideatur, illiq; mox instituantur, cumq; ex dilata vel suspensâ Parochialis Ecclesiæ collatione, provisione seu præsentatione & institutione salus populi periclitetur, quæcunque in Concilij Tridentini decretis & PII V, Constitutionibus statuta, decreta & ordinata sunt, observari volumus, declarantes, omnes & singulos quibus jus conferendi, providendi, præsentandi, & instituendi competit, ad collationem, provisionem, præsentationem, & institutionem intra tempus ibidem præfixum faciendam teneri, & obligatos esse.

3. Cùm non solum Pastoribus sed etiam eorum Sacellanis alijsq; in Pastoralis munere adiutoribus ob populi frequentiam vel Parochiæ latitudinem vel aliam legitimam causam in subsidium ad functiones Pastorales exercendas assumptis cura animarum incumbat, nullus Pastorum Civitatis seu Dicecesis nostræ cujusquam Sacellani, vel adiutoris operâ in Pastoralis suâ functione vel ad Confessiones Sacramentales, brevissimo etiam tempore excipiendas utatur, qui præter testimoniales legitimæ Ordinationis suæ litteras scripto non docuerit, se sufficienti Examine pro tanto munere ritè obeundo repertum fuisse idoneum.

4. Curati & Vicecurati, omnesque alij quibus animarum cura commissa est, non possunt neque debent oves suas etiam metu periculi vel pestis deferere, vel aliorum negotiorum causâ aliò discedere, nisi Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia aut evidens Ecclesiæ utilitas eos abesse postulaverit.

5. Quod si justâ de causa abesse debeant à sua Parochia, ultrâ tres quatuorve dies feriatos non absint, quod tempus si prorogandum sit, ab Archidiacono licentiam flagitent, quam illi non nisi ad duas vel tres hebdomadas extendant, diuturniorem verò à Nobis nostrave in spiritualibus Vicario Generali postulare & scripto obtinere teneantur, ac tùm quidem & quocumq; & quamdiu ipsos abesse contigerit, alteri Sacerdoti Auctoritate nostrâ ad hoc approbato curam ovium suarum cum debita mercedis & fructuum portionis assignatione fideliter committant, idq; sub pœnis privationis omnium fructuum & emolumentorum alijsque gravioribus, tam ex Tridentini Concilij præscripto quàm arbitrio nostro infligendis.

6. Volumus insuper, ut Curatis & Vicecuratis juxtâ ejusdem Concilij decretum singulis annis ultrâ bimestre sive continuum sive interruptum abesse non indulgeatur, neque Diebus solemnioribus Nativitatis & Resurrectionis Dominicæ, Pentecostes, Corporis Christi, Dedicacionis & Patronorum Ecclesiæ: Dominicis item Adventûs & Quadragesimæ, quando maximè oves refici & Pastoris præsentia in Domino gaudere debent, concedatur.

7. Si quis verò ultrâ bimestre abfuerit, noverit se peccati reatum incurrisse & pro ratâ temporis absentia fructus non facere suos, nec tutâ conscientia (aliâ etiam declaratione non secutâ) posse retinere, sed fabricæ Ecclesiæ aut pauperibus loci erogare teneri, nisi ex gravi causâ per nos cognitâ & probatâ diutius emanandi licentiam in scripto sese obtinuisse ostendat.

8. Eodem decreto Sacellanos, qui Pastores in suis functionibus adjuvant, comprehendij, eosq; nec ad unum diem, nisi Pastore præmonito & consentiente, abesse volumus.

9. Pastor seu Vicepastor seu quivis alius Sacerdos Auctoritate nostrâ approbatus peste, vel aliò contagioso morbo laborantium Cõfessiones auditorus, ante omnia (si fieri possit) provideat, ut in loco patenti & aère non infecto sit constitutus, adeoq; infirmi si absq; gravi eorundem incommodo fieri queat, vel cubiculum aut domum ad confitendum egrediantur, vel saltem ad fenestram

nostram Parocho foris expectante sese deferri procurent; proderit etiam pestis tempore pro Concione monere fideles, ut qui sani sunt, ad sacram Confessionem in Ecclesia peragendam mature accedant.

10. Sciant etiam Pastores, Curati & Rectores Ecclesiarum cum ipsi Ecclesiae aut populi Dei curam habere debeant, primum domui suae bene praesse studeant, ut nihil in ea sit, quod non pietatem, Dei zelum, frugalitatem & omnem honestatem sapiat.

11. Deinde frequenter domos Parochiae suae obeant, ac perlustrent, aegrotos invisant, pauperum, viduarum & pupillorum & aliarum miserabilium personarum curam in se suscipiant, iras & inimicitias suorum Parochianorum componant, publica blasphemiae, adulterij, concubinarum, fornicationis, usurarum & similia scandalosa crimina, quae ad cognitionem & correctionem Ecclesiae pertinent, seriè gravique commonitione atque interpositione corrigere studeant, & ubi monitione sua non profecerint, Nos & Officiales nostros ad coercendos & puniendos pertinaces implorent.

12. Conciones statis festis ac Dominicis diebus diligenter habeant, festos dies & Jejunia & quae alias publicè denuncianda sunt, populo diligenter post Concionem significant.

13. Missas frequenter ac devotè celebrent habità praecipuà ratione foundationum & piarum consuetudinum, populumque moneant, ut ijs religiosè intersit.

14. Funebria iusta piè ac fideliter persolvant, & si quae in convivijis funebribus superflue ac immodicè fieri haecenus animadvertant, illa tollere studeant aut denuncient.

15. Ecclesiam & quae ad eius cultum & nitorem pertinent, diligenter curent, & si quid reparandum aut faciendum, illud tempestivè provideant.

16. Reliquias Sanctorum, vestes sacras, libros, calices, patenas, corporalia & reliqua ejus generis Ecclesiastica Instrumenta & Ornamenta ad Altaris Ministerium pertinentia sollicitè procurent, observent, & custodiant.

17. A nimia Laicorum familiaritate caveant, magis verò à convivijis, tabernis, computationibus & à sordibus ac avaritiae notà, quae vilipendium generant.

18. Pastores quoque ab omnibus ad suas Parochias commigrantibus super vita & fide illorum litteras testimoniales ultimi ipsorum Pastoris requirant.

19. Pastores & Vicepastores aut eorum Vicarij summum Sacrum Dominicis & festis diebus in Ecclesia decantandum populi tum spirituali tum corporali saluti potissimum applicent, quos etiam singulis vel alternis, non festivis diebus pro sua sibi commissorum salute divinum Missae sacrificium immolare, atque ad hoc ab Archidiaconis excitari optamus, ut indies sibi conceditoque gregi in spiritualibus & temporalibus favorem caelestem cumulent auctiorem.

20. Fraternaliter postulat charitas ut quos in vita laborum habuimus socios, & participes post mortem Christianae pietatis officio prosequamur, idcirco omnes Pastores & Vicepastores hortamur, ut mortuis suis Confratribus, Pastoribus seu Vicepastoribus, quamprimum ipsis de obitu constiterit, sanctissimo Missae sacrificio animabus eorundem subveniant.

21. Dolenter intelleximus nonnullos Ecclesiasticos & Pastores adeo sui subinde esse oblitos, ut veste etiam Clericali exuta per agros discurrere, currus fimo onerare, vehere, agriculturam exercere, aliisque servilibus operibus avaritiae aut quaestus gratia vacare, quin & intra domesticos parietes tam viliter se gerere non erubescant, ut saecularibus & alijs sint offenculo: Quibus praecipimus ut gravitatis, quae Sacerdotes decet, memores, ab his omnibus sub poena suspensionis ab officio & beneficio, aliaque graviore poena arbitraria sibi temperent, non tamen prohibere intendimus, quo minus debito tempore & loco honesta corporis exercitatione otium devitent.

22. Sacerdotes, maxime, quibus animarum cura incumbit, memores Sacrorum Canonum ad aleas & taxillos non ludant, nec hujusmodi aut alijs vetitis ludis intersint, sed tempus illud colloquio potius & lectione sacrorum librorum & historiarum transigant.

23. Denique cum multa quae in varijs Titulis hujus nostrae Synodi, de Officio divino, administratione Sacramentorum, matrimonialibus denunciationibus, ornatu & cura templorum, de peregrinis vagis & ignotis Clericis ad celebrationem & administrationem Sacramentorum sine nostra vel Vicarij nostri licentia non admittendis, sicut etiam de libris baptismali, matrimoniali & descriptorio familiarum & similibus, hinc inde constituta sunt & definita, Parochos eorumque, curam & officium concernunt, volumus & seriè ijs praecipimus, ut ea omnia ipsi metè integre praestent & observari faciant & procurent.

T I T U.

T I T U L U S I I I.

De vitâ et honestate Clericorum.

I.

Nihil ferè est, quod hoc sæculo tam sit exoptandum, quàm ut ij, qui in sortem Dei vocati divina munera dispensant, ac ministerijs Ecclesiasticis præficiuntur, vitâ & exemplo id præstent, quod professione, statu ac vocatione suâ promittunt, ut, qui in eos tanquam in speculum oculos suos conjiciunt, Laici invenire possint quod dignè imitentur. Hoc enim omnibus ferè sæculis compertum fuit, pro Sacerdotum vitâ benedictionem aut maledictionem à Deo in populum procedere, nec quicquam gravius Ecclesiæ aut Reipublicæ accidere, aut illam vehementius affligere, quàm si à Clericis Laici bonæ vitæ incitamenta & exempla petere non possint, quod gravissimè olim deploravit S. Gregorius & nos ipsius verbis repetimus: Nullum puto fratres charissimi ab alijs majus Præjudicium, quàm à Sacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla praviratis cernit: Quando ipsi peccamus qui composcere peccata debuimus, nulla animarum lucra quærimus, ad nostra quotidie studia vacamus, terrena concupiscimus, humanam gloriam intentâ mente captamus & quia eo ipso quo cæteris Prælati sumus, ad agenda quælibet majorem licentiam habemus, susceptæ benedictionis ministerium vertimus ad ambitionis augmentum, Dei causas relinquimus, ad terrena negotia vacamus, locum sanctitatis accipimus, & terrenis actibus implicamur.

2. Hinc Nos seriò ac sub obtestatione divini Judicij monemus omnes & singulos, ut quòd sunt in Ecclesia Dei digniore loco & Ordine, eò vitam gerant inculpatiore, statumque suum vitæ innocentiam ac morum gravitate diligentius exornent.

3. Cùm verò summa disciplinæ Christianæ in eo consistat, ut abnegantes impietatem & sæcularia desideria sobriè, piè, justè, vivamus in hoc sæculo, idque ad omnes universim Christianos pertineat, intelligunt facile Ecclesiastici, qui cæteris in exemplum positi sunt, quid ad ipsos spectet, quâ illos morum gravitate in sermone, gestu, incessu, quâ in cultu & vestitu corporis moderatione & decentiâ, quâ vitæ sanctioris innocentiam illos cæteris præstare oporteat. De quibus cum multa sparsim per sacros Canones, Concilium Tridentinum, Statuta Provincialia & Constitutiones Synodales tradita sint nos breviter hoc loco quædam repetenda duximus.

4. Omnes Clerici, potissimum qui Ecclesiastico funguntur Ministerio, aut Ecclesiæ bonis sustentantur, ut verè Clerici sint & peculiari quâdam ratione Dominum possidere & à Domino possessi videantur, terrenis cupiditatibus & voluptatibus non indulgeant. Hujus eos admonet Clericalis tonsura, Regale Decus Christi Regis nostri nostræque militiæ insigne, idcirco omnes & singuli Ordini & gradui suo convenientem gerant coronam, eamque sæpius faciant renovari habitumque honestum statui suo congruentem gestent.

5. Veste omnes utantur honestâ ac decente, ut in materia, formâ, colore, pretio ac omni modo respondeat tum modestiæ ac dignitati Clericali tum conditioni ac statui singulorum, in quo uti vanitatem & affectatam mundi curiositatem, novas levitates ac nitorem, sic abjectionem & nimias sordes exclusas volumus. In omni vestitu præsertim externo color tantum niger adhibeatur.

6. Clerici sacris initiati aut beneficiati, omnino abstineant ab omni venatione clamorâ, nec armati, nisi ob itinerum pericula incedant, coram Judice sæculari, Advocati, Procuratoris, Notarij seu Tabellionis Officio non fungantur, nec causas præter proprias vel Ecclesiæ suæ agant, nisi necessitas propinquarum vel miserabilium personarum eorundem patrocinium exigat, artem quoque Ghirurgicam vel medicam non exercent, neque profana Officia, nisi in casibus à jure permissis, Judicio Sanguinis aut Executioni sententiæ Capitalis, nisi Officij Spiritualis causâ, non intersint.

7. Familiam honestam alant, non infames, non suspectas aliâve turpi notâ laborantes personas domi suæ detineant. Intempestiva convivia, longiores accubationes, ad æquales haustus provocationes, pomeridiana Symposia & consortium quorumvis intemperantium & malè moratorum studiosè declinent, concessisque sibi à Deo donis sobriè & frugaliter utantur.

8. Si

8. Cauponas Ecclesiastici maximè verò beneficia curata obtinentes seu tabernas potatorias sub quocunque prætextu, nisi in itinere constituti, aut id ipsum cura animarum exigat, non ingradientur ac frequentent.

9. Si quando sacrarum primitiarum occasione aut aliâ honestâ ex causa Sacerdotes alijve à Clero convivium instituunt, diligentem habeant statûs vocationisque suæ rationem: Sit mensa frugalis & brevis sanctis ac modestis condita Colloquijs, à remulentiâ & turpitudine verborum gestuumque quàm alienissima, ludicra nulla, nullæ saltationes, Choreæ, aut aliæ Clericalem statum dedecentes levitates admisceantur, multò minus ipsi Clerici choreas ducant & saltent, meminerintque ejus, quod S. Hieronym. de vita Clericorum scripsit: Facile contemnitur Clericus qui sæpè vocatus ad prandium non recusat, nunquam perentes rarò accipiamus rogati.

10. Pastores & Clerici ad signum loco publico præsertim Dominicis aut fori festis diebus non jaculentur, pilâ palmariâ non ludant, aut alio lusu inter vulgus se exercent, recordentur potius finis seu instituti sui, & sciant se non ad ignaviam, desidiam aut otium, sed ad salutares Ecclesiasticæ militiæ labores vocatos esse, quapropter tempus quod Officijs divinis obeundis, frequentandis Ecclesijs & corporis necessitatibus non impeditur, vanis & inutilibus miscendis colloquijs & profanis actionibus non terant, sed divinarum literarum studijs & cœlestium rerum contemplationibus, frequentique Concilij Tridentini, Synodaliûque Decretorum lectione ac sanctis pijsque Officijs traducant.

11. Cùm Sacerdotum dignitas non parùm vilescat, quòd à Nobilibus alijsve Laicis ad servitia tæcularia se applicari permittant, idè ipsi sub pœna suspensionis à divinis prohibemus, ne similibus negotijs servilibus vel officijs sæcularibus vacent, quæ impediunt quo minus Deo militent, cui se milites probârunt & addixerunt.

12. Apostoli sententia est: Nemo militans Deo implicet se negotijs sæcularibus, ut ei placeat cui se probavit. Quare nullus è Clero ullam mercaturam, negotiationem sæcularem, turpem quæstum, aut indignum statui laborem exercent, neque decimas, census, prædia vel agros alienos ob quæstum colendos conducant & accipiant.

13. Quod si Clerus coram Judice Laico testimonium dicturus sit, vel quodcunque Jurementum præstiturus (quod etiam sine nostra vel alterius Ecclesiastici Superioris licentiâ ei non licet) in manibus personæ Ecclesiasticæ id ipsum præstet.

14. Et generaliter quæcunque à sacris Canonibus præsertim Concilij Tridentini de vita honestate & modestiâ Clericorum retinendâ & simul de luxu, lusbis & quibuscunque criminibus vitandis sancita sunt, eadem omnia sub iisdem pœnis tanquam hic repetita hæc Synodus servari mandat.

T I T U L U S I V.

De vitando Concubinato.

Immundum & damnabilem concubinarum, quo nihil magis ab honestate Clericorum & Ministrorum Christi Virginis filij alienum est, Nos hoc decreto nostro execramur, damnamus & profligamus & ad cautelam pro tollenda omni excusatione omnibus notum hisce facimus, Nos nemini hoc in crimine parcituros, sed post hac simpliciter & de plano ad privationem beneficiorum & seriam ac publicam executionem contra auctores, complices & fœdas amasias ubicunq; locorum processuros. Quam rem iterum Vicario nostro in Spiritualibus Generali, & quos ipse pro executione requisierit, seriò injungimus. Concil. Tridentinum *sess. 25. c. 14.* pœnas concubinariorum accuratius persequens, ea quæ sequuntur, constituit.

Quàm turpe ac Clericorum nomine, qui se divino cultui addixerunt, sit indignum, in impudiciæ sordibus immundoque concubinato versari, satis res ipsa communi fidelium omnium offensione summoque Clericalis militiæ dedecore testatur, ut igitur ad eam, quam decet continentiam ac vitæ integritatem ministri Ecclesiæ revocentur, populusque tunc discat, eos magis revereri, quò illos vitâ honestiores cognovit, prohibet sancta Synodus quibuscunq; Clericis, ne concubinas aut alias mulieres de quibus haberi possit suspicio, in domo vel extrâ detinere, aut

Q

cum

cum illis ullam consuetudinem habere audeant, alioquin pœnis à sacris Canonibus vel Statutis Ecclesiarum impostis puniantur. Quod si à Superioribus moniti ab ijs se non abstinerint, tertiâ parte fructuum, obventionum ac proventuum beneficiorum suorum quorumcunq; & pensionum ipso facto sint privati, quæ fabricæ Ecclesiæ aut alteri pio loco arbitrio Episcopi applicetur. Si verò in delicto eodem cum eâdem vel aliâ fœminâ perseverantes secundæ monitioni adhuc non paruerint, non tantùm fructus omnes ac proventus suorum beneficiorum & pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur, sed etiam à beneficiorum ipsorum administratione, quoad Ordinarius etiam uti Sedis Apostolicæ delegatus arbitrabitur, suspendantur. Et si ita suspensi eas nihilominus non expellant, aut cum eis etiam versentur, tunc beneficijs, portionibus ac officijs & pensionibus quibuscunq; Ecclesiasticis perpetuò priventur atq; inhabiles & indigni quibuscunq; honoribus, dignitatibus beneficijs ac officijs impostero reddantur, donec post manifestam vitæ emendationem ab eorum Superioribus cum ijs ex causa visum fuerit dispensandum. Sed si eas semel dimiserint, intermissum confortium repetere, aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adungere ausi fuerint, præter prædictas pœnas Excommunicationis gladio plectantur. Nec quævis appellatio aut exemptio prædictam executionem impediât aut suspendat. Supradictorumque omnium cognitio non ad Archidiaconos nec Decanos aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat, qui sine strepitu & figurâ Judicij & solâ facti veritate inspectâ procedere possint. Clerici verò beneficia Ecclesiastica aut pensiones non habentes juxtâ delicti & contumaciæ perseverantiam & qualitatem ab ipso Episcopo carceris pœnâ, suspensione ab Ordine ac inhabilitate ad beneficia obtinenda alijsve modis juxtâ sacros Canones puniantur.

T I T U L U S V.

De Testamentis et eorum Executione.

I.

EXperientia docet quàm sit periculosum quantumque detrimenti adferat testamentariam dispositionem ad extremum vitæ terminum differre, quapropter volumus & injungimus omnibus Civitatis & Diœcesis nostræ Pastoribus, Vicepastoribus & Concionatoribus ut subinde Auditores suos seriò moneant, ut ultimæ voluntatis tabulas maturè condant atque tempestivè domui, rebus, & bonis suis temporalibus consulant, ne instante morte ægri & anxij circa mox relinquenda magnis conficiantur molestijs non sine periculo sæpè salutis æternæ amittendæ.

2. Hortentur similiter ut testamentum suum extrâ gravioris noxæ conscientiam faciant, totamque dispositionem ad bonum finem dirigant, ne vanitate potius memoriæ post mortem relinquendæ vel quovis alio sinistro ducti affectu, quàm Dei & proximorum amore permoti operis boni merito spolientur.

3. Quod si testamenta condere volentes cum aliquo vel aliquibus publicas habeant inimicitias, non solùm animitùs ignoscant, sed in præsentia aliorum, quod ignoverint, testatum faciant & cum odore virtutis decedant. Quod si alios offenderint, expedit ut ad veniam petendam amicos destinent, & pro modo offensæ satisfaciant, reconciliatioque subsequatur. An verò inter præsentés ea sit conficienda, prudentis Judicij æstimandum relinquitur, cum inter præsentés aliquando controversias componi non sit consultum, occultæ inimicitia secretò quoque dirimantur.

4. Quamvis testatores numerosam habuerint prolem vel consanguineos, meminerint tamen Christum scribere cohæredem, nisi hæreditas fortè sit adeo tenuis ut necessarijs hæredibus seu liberis ad sustentationem honestam necessaria videatur, & legatis minuenda non judicetur.

5. Si Testatoribus nulli fuerint fratres, sorores, alijsve cognati indigentes, liberalioribus legatis ad pias causas animarum suarum salutem optimè consulent, benefaciendo scilicet pupillis, orphanis, viduis, pauperibus, captivis, peregrinis & ægris, præcipuè Ecclesijs earumque ministris penuriâ laborantibus. Insuper laudabile erit debitoribus vix solvendo existentibus integrum debitum vel partem ejusdem remittere.

6. Idcirco

6. Idcirco quilibet dives Deum timens animæ suæ bene providebit, si aliquam partem substantiæ pijs usibus testamento relinquat, imprimis autem ut Parochialem suam Ecclesiam, si eguerit, majorum consuetudine & pietate pro ratione fortunarum suarum pio legato honoret.

7. Confessarij, ut majori Spiritûs libertate & fructu animas juvare possint, scriptioni testamentorum non intersint, aut testatori nominatim suadeant, cui aut quibus hæreditatem vel legata relinquat, præsertim verò propriarum Ecclesiarum importunum patrocinium non suscipiant, nisi paupertas vel alia necessitas aliud postulet; Pro consilio requisiti in genere opera pietatis commendent & electionem Testatori omninò liberam relinquunt.

8. Meminerint Ecclesiastici, quod singulariter lex charitatis exigat, ut Ecclesiæ & pauperibus beneficiant, proinde in suprema voluntate declarandâ non propinquitate & sanguinis inclinatione moveantur, sed Ecclesiæ Dei utilitatem pauperumq; sublevamen sibi proponant.

9. Considerent etiam periculum suum, si mox ad tribunal Christi rapiendi de quæ omnibus usque ad extremum quadrantem rationem reddituri facultates sibi creditas ex patrimonio Christi & bonis Ecclesiasticis provenientes maluerint propinquis & consanguineis, quàm Christo & ejus Ecclesiæ atque pauperibus relinquere.

10. Venerabili Clero nostro in & extrâ Civitatem nostram Paderbornensem testamenta condere & de rebus etiam beneficiorum absque solemnitatibus à jure civili requisitis validè & licitè disponere permittitur, Episcopali quidem Privilegio, inhærendo tamen Canonicis Sanctionibus volumus, ut omnes Ecclesiastici Civitatis & Diocesis nostræ Paderbornensis testamenta sua in præsentia Notarij vel Pastoris duorumque ad minus testium condant, vel in scriptis voluntatem suam propriâ manu subscriptam, signatam & oclusam Notario vel Pastori coram duobus testibus exhibeant & in charta hujusmodi contineri ultimam suam voluntatem declarent. Notarius verò aut Pastor in dorso chartæ hunc actum scribat & subsignet: Dispositiones aliter factas nullas & invalidas, legata tamen ad pias causas propriâ testatoris manu scripta vel subscripta sine Notario & testibus subsistere declaramus.

11. Ne Testamenta Ecclesiasticorum casusq; ab intestato diu detineantur & occultentur, interea verò hæreditates expilentur, Executores post mortem Ecclesiasticorum testamenta Vicario nostro infrâ triginta & unum dies unâ cum legati inventario exhibeant, approbationem & facultatem exequendi petant, nec non juramentum de fideliter exequendo præstent, anno elapso accuratam rationem reddituri. Hoc tamen decreto non intendimus statutis aut Privilegijs Cathedralis Capituli nostri de condendis testamentis & executione eorum ullo modo derogare.

12. Quandoquidem omnium ultimarum voluntatum & piarum dispositionum supremi Executores & Tutores sunt Episcopi, per illos vel maximè providendum est, ut Testatorum Ordinationes fideliter executioni demandentur, non rarò autem accidat, quod tam Clericorum quàm Laicorum extremæ voluntates & testamenta, ad pios etiam usus legata & relicta dolosis machinationibus variè impediuntur, retardentur, aut in alios usus expendantur. Ideò Vicarius noster sedulò advigilet, accuratamque curam gerat, ut testatorum desiderio & voluntati plenè satisfiat, nec ad pios usus destinata in alios impendantur.

13. Si Clericus quispiam planè intestatus vel sufficienti & legitimo testamento non condito decesserit, ejus hæreditas describatur, ex beneficijs Ecclesiasticis provenientia, solutis funeralibus & debitis, ad usus pios in refrigerium animæ defuncti à Nobis præscribendos applicentur, patrimonialia verò hæredibus ab intestato relinquuntur.

14. Executorum officium quamvis passim appetatur, grave sane est & molestum, tenentur siquidem Executores non solum ultimam testatorum voluntatem accuratissimè temporibus præscriptis exequi, verum etiam in obligationem eorundem succedentes testamenta, quorum Executores deputati fuerunt, debitæ executioni promptissimè demandare.

15. Justam conaquerendi creditoribus præbent occasionem Executores, dum statum & vires hæreditatis defuncti ignorant, multos minùs necessarios sumptus in funerals profundunt, & sine decreto Judicis proprijs ducti affectibus, quin etiam proprio lucro moti nonnulla debita persolvunt; unde sæpissimè provenit, ut creditores privilegiati tenuioris quandoq; fortunæ defraudentur, gravissimæ huic corruptelæ imò manifestæ iniquitati opportunum adhibere remedium cupientes, omnibus & singulis Testamentorum Executoribus severissimè inhibemus, ne viribus hæreditatis non perspectis ullis ad honestam sepulturam omninò non necessarijs expensis eandem

candem minuant neq; antequam legitimum Inventarium confectum fuerit, ex illoq; constiterit, quod hæreditas omnibus debitis solvendis sit sufficiens, vel minutissimam etiam summam in cuiusvis quantumvis privilegiati debiti solutionem absq; Ordinatione Vicarij nostri exponant, contravenientes ad restitutionem factarum non necessariarum expensarum & pecuniæ cuiusque creditori solutæ teneri, & ultrâ multam ijsdem pro qualitate transgressionis infligendam opportunis juris remedijs volumus compelli.

6. Cùm non rarò inter Executores defunctorum Pastorum & successores lites discordiæq; ratione redituum oriantur, pro ijsdem tollendis ordinamus, & statuimus, ut pro ratâ defevitionis de re ditibus & obventionibus participant, cùm operarius mercede suâ fraudari non debeat, computabitur itaq; annus fixorum redituum tam frumentariorum quàm pecuniariorum à festo Michaëlis usq; ad idem festum anni proximè sequentis, Executores usq; ad diem trigesimum obitûs, proviso intereâ per qualificatum Pastoratu de consensu nostro pro ratâ temporis proportionabiliter reditibus fruuntur, reliquum successori assignabitur.

17. Quoad agros eorumque culturam ordinamus, ut successor omnes impensos sumptus æstimatione eorundem per impartiales factâ accuratè solvat, quod si renuat aut non possit, Executores Messe fruuntur, successori ratione temporis quo defervivit assignatâ & solutâ parte Canonis, qui præstaretur, si essent elocati agri.

18. Quoad prata, si quæ sint, ordinamus, ut is fœno fruatur, qui à festo SS. Philippi & Jacobi usq; ad finem Julij defervivit, si inter illud tempus quis moriatur, tùm Executoribus, tùm successori pro ratâ fœnum cedit.

T I T U L U S V I.

De Regularibus.

I.

Regulares omnes in Domino horramur ac monemus, ut secundùm vocationem suam Regularum Sanctorum Patrum dignè ambulent, alijsq; lucis exemplum præbeant; decreta item summorum Pontificum præsertim Bullam GREGORII XV. quæ incipit, Inscrutabili: Diligenter observent, benedictionem & approbationem Concionatorum suorum & Confessariorum petant, & sine illa nullum exponant & decretum INNOCENTII X. quoad approbationem in singulis Diocæsibus necessariam observent.

2. Clausuram Monialium tanquam præcipuum conservandæ integritatis virginalis medium maximopere Concilium Tridentinum ac summi Pontifices ordinarijs locorum etiam sub obtestatione divini Judicij & interminatione maledictionis æternæ commendatam esse volunt. Quocircâ salutis nostræ memores cupientesq; à Nobis avertere divinæ ultionis vindictam præcipimus in virtute S. obedientiæ, omnibus Sanctimonialium Monasteriorum Superioribus, Commissarijs ac Visitationibus, ut in omnibus Monasterijs sibi subjectis clausuram accuratissimè observari curent, nec ulla monialis sine nostro in scriptis obtento consensu è clausurâ ad visitandos cognatos aliave negotia tractanda egredi præsumat.

3. Omnibus ac singulis Sanctimonialibus juxtâ Caput 11. Sess. 25. Concil. Trid. facultatem concedimus, ut annuatim bis vel ter extraordinarijs Confessarijs veluti nostris Missionarijs confiteri valeant, nec ullus Superiorum earundem huic Ordinationi obistere audeat.

Hæc ad brevem Instructionem universi Cleri sufficiant, quæ aliaque in sacris Canonibus sanctisque Scriptoribus latius perlegenda, qui ea servârint, pax super illos.

Furcht ununterbrochen
Lustig zu sein und die Zeit
Freudlich zu verbringen

Wieder zu gehen in Freuden
Mit der Natur zu sein
In der Gesellschaft zu sein
Anna Elisabeth Koch-die Schöne

Friedrich Vogt.
Herr. Schatzmann
Gerhard Rude
Gerhard Rude.

Herrn Herman Hessig
Johann Daniel
Friedrich
Herman Friedrich

Von

Peter Jacob Quinard Barend
Hans Wigen Caspar Henric
Bapt
Anna Maria
Joan

Schmidt
Dorothea Schmidt
Anna Maria

Henrich Hiller
Frans Plendermeen
Maria Elisabeth
Francisca Wilmina Nemeier

Beard Henrich Boltzejer
et Elisabeth maaden
god Jan Bernd
Henrich Gottlieb
Lunenburg
Anna Maria
Henrich Schumacher

Joachim

Agnes
Ludovic
Angela Maria Hagen
Nicolaus Marie
Anna Margaretha Hagen

Stephanus
Agnes
Johannes

Joseph
Schmidt

Agenda Paderbornensis.